

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET IGAZGATÓ-VÁLASZTM.
KIKÜLDÖTT LAPBIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

SZERKESZTI:

BUND KÁROLY,

EGYESÜLETI TITKÁR.

NEGYVENKETTEDIK ÉVFOLYAM.

IX. FÜZET.

1903. SZEPTEMBER HÓNAP.

MEGJELENIK MINDEN HÓNAP 15.-IK NAPJÁN.

Ara egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai. 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek téra stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

A lapnak legkésőbb minden hónap 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio“ teendő.

BUDAPEST, 1903.

“PÁTRIA” IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMÁSA

ÜLLŐI-ÚT 25. SZ. (KÖZTELEK).

Tájékozásul.

Munkatársaink s azokká lenni kívánó ügybarátaink tájékozására a következőket jegyezzük ide:

Az „Erdészeti Lapok“ eddigi tartalmában nyilvánult elveket jövőre is megtartjuk, közleményeink körébe fogadjuk az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közlelő érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelékben lévő vadászati ügyeket is.

Az e lapokban megjelenő közlemények szerzői megfelelő írói díjban részesíttetnek és pedig:

Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K.-ban.

Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszköztől szabatos fordításért 24—32 K.-ban.

Egy nyomtatott ivnyi oly fordításért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást igényel 16 K.-ban.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Azokat, kik minket lapunk feladatának megoldásában munkálatokkal támogatni kívánnak, kérjük, hogy dolgozataikat a nyomdában való könnyebb és gyorsabb kiszédhetés végett csak egyes felvekre, s ilyeneken is csak az egyik oldallapra, mint mondani szokták, törött alakban írják. A ki cikkét úgy kívánja közölni, hogy azon *változtatás* ne tétessék: ebbeli feltételét a kézirat beküldése alkalmával szíveskedjék kijelenteni. A cikkekhez tartozó rajzok kidolgozására nézve megjegyezzük, hogy azokat sima, fehér papíron, legalább kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni, Kéziratok nem küldetnek vissza.

A lapunknak szánt dolgozatok bérmentve ezen czim alatt küldendők: „Az „Erdészeti Lapok“ szerkesztőségének *Budapest*, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. szám“.

Óhajtjuk, hogy a magyar birodalom minden egyes vidékéről minél számosabb munkatársat birjunk, kik a körükben felmerülő erdészeti napikérdésekről, műszaki és üzleti vállalatokról, faárakról s előforduló eseményekről, habár ezek az illető helyi viszonyok közt még olyan jelentékteleneeknek is látszanának, lapunknak gyors és lehető alapos tudósítást tegyenek.

A szerkesztő.

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) a következő:

30 példány: 16 oldalas ívenként 7 K. — fill.: 8 old. iv, 4 K. 40 fill.

50 „ „ 16 „ „ 8 „ — „ 8 „ „ 4 „ 80 „

100 „ „ 16 „ „ 10 „ — „ 8 „ „ 6 „ 60 „

Zöld borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítása 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többé kerül.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

Kiadó :

Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :

Bund Károly.

Megjelenik minden hónap 15.-én.

Negyvenkettedik évf. IX. füzet. 1903. szeptember hónap.

Előfizetési díj egy évre 16 kor. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító agjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 6 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alap. tagok, kik 300 kor.-nál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes ártért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca C. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

A legelőszükség és a kivándorlás.

Irta: *Havas Ágoston.*

Ezelőtt mintegy másfél évvel tárgyalta az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya azt a véleményt, amelyet a kebeléből kiküldött bizottság a Sárosvármegyei Gazdasági Egyesületnek a magyar országgyűlésképviselőházához intézett emlékiratára válaszképpen adott. A kik erre a dologra visszaemlékeznek, tudják, hogy ez az emlékirat a felvidéki kivándorlás megakadályozásának kérdésével foglalkozott, mely kivándorlásnak ez emlékirat szerint egyik főoka a legelő hiánya. A bizottság véleményéhez akkor, mint az az Erdészeti Lapokban közölve volt, én is hozzájárultam; bár a véleményt hiányosnak tartottam és pedig azért, mert ezen vélemény nem foglalkozott azzal a kérdéssel is, hogy miként lehetne segíteni a bajon. Mind-

ennek daczára hozzájárultam a bizottság véleményéhez azért, mert egyebekben azt helyesnek találtam. Megígértem akkor, hogy a mint az időm engedi, visszatérek erre a tárgyra. Megkísérlem tehát elmondani mindazt, a mivel véleményem szerint a bajon segíteni lehetne. Hogy pedig a bajon segíthessünk, ismernünk kell a baj számtalan okát. Először tehát ezekkel foglalkozom.

Az ország legnagyobb részében, a hol a kivándorlás napirenden van, leginkább azt tapasztaljuk, hogy a kivándorlók földmiveléssel foglalkozó, főképpen napszából élő egyének, vagyis mezei munkások, a kiknek vagy semmi ingatlan vagyonuk nincsen, vagy pedig eladósodott zsellérek. Telkesgazda ritkán vándorol ki, legfeljebb ha el van adósodva, de akkor is inkább a gyermekeit küldi ki. A társadalomban mindenki arra törekszik, hogy öreg napjaira kevés munka mellett, vagy ha munkaképtelenné lett, munka nélkül, de egyszersmind nélkülözés nélkül is megélhessen. A kivándorlás által ugyanezt óhajtja elérni a szegény gazdasági munkás is, akit legtöbb esetben nem biztosít öreg napjaira sem nyug- vagy kegydíj, sem egyéb s többnyire a gyermekeinek sokszor keserves kegyelemkenyerére van utalva, ha fiatal korában nem volt képes annyi vagyont szerezni, a melyből öreg napjaira megélhet. Ujabban ugyan az országos gazdasági munkás- és cseléd-segélypénztár igen üdvös munkát végez, de ez azt hiszem még nagyon hosszú ideig a munkásoknak csak elenyésző csekély részén fog segíteni. A mi gazdasági munkásnépünk szerzési igénye nem nagy, végcélját képezi egy kis lakóház a szükséges gazdasági helyiségekkel, hozzá egy kis kert, 2—3 hold szántóföld és legelő-illetmény. Az ilyen birtokkal bíró, adósság nélküli munkás ritkán vágyódik Amerikába. Ha az ilyen kisbirtokhoz a tulajdonos tarthat egy vagy két tehenet,

nevelhet évenként egy vagy két borjut, továbbá néhány darab sertést, megvan sorsával elégedve; mert az ilyen kisbirtok mellett a gazda, míg a munkát bírja, egész éven át pénzkeresés után mehet, mert kisbirtokát, állatait elgondozzák felesége és gyermekei. A gazda elszegődik aratásba, a hol megkapja övéinek kenyérszükségletét, állatainak szalmát, töreket, részestakarmányt. Művel részesburgonyát, répát, esetleg tengerit, a miből úgy a szarvasmarha, mint sertéstartásra, de még sertéshizlalásra is kerül. Ha kertjét vagy szántóföldjeinek egy részét évelő takarmánnyal veti be, nyáron át is biztosítva van az állatainak takarmányozása, ha a rendelkezésére álló legelő nem is nyújt egész nyáron át elegendő táplálékot állatainak. Sajnos ez utóbbit nem igen teszi meg a zsellér és kisgazda, mert ezek nálunk szántóföldjeiken főképpen szemes gabonát szeretnek termelni, mert abból legelőbb látnak pénzt, s állataikat, különösen a szarvasmarháikat egész nyáron át a legelőn akarják táplálni. A hol tehát van a háznál, azon felül van kenyér, sertés is hizik az ólban, ott nincsen szükség, ha a gazdának van napszáma, mert a marha- és sertéstartásból a napszám mellett kerül adóra, ruhára, sőt a takarékpénztárba is. Az állatok után képződik annyi trágya, a mennyi a 2—3 hold földre és kertre kell. Azt hiszem az itt elmondott felfogás vezette azokat, a kik annak idején az urbéri elkülönítés alkalmával a zsellérségeket megállapították.

Igen ám, de azóta nagyot fordulta világ. Ha egy zsellérnek több gyermeke volt, a zsellérséget rendesen egy vette át s a testvéreit kifizette. Hogy ezt megtehesse, adósságba verte magát s ezt, ha igen szorgalmas és szerencsés is volt, talán kiheverte, legtöbb esetben azonban eluszott a zsellérség. Előbb azonban mindenképpen segíteni akart magán az eladósodott zsel-

lér. Sokszor többet áldozott apránként a zsellérségéért, mint a mit az megért, csakhogy az őseiről rámaradt kis birtokot megmenthesse.

Itt kezdődik a legelő hiányának a kérdése, mert legtöbb helyen éppen a fent említett oknál fogva felosztották a legelőket vagy részben vagy egészben, hogy azzal a szántóföldjeiket szaporítsák. De nemcsak szántóföldeket csináltak a legelőkből, hanem sok helyen szőlőket, különösen az alföldön, hol óriási homokterületek lettek szőlővel betelepítve. Van azonban az ország legtöbb részében sok olyan gazdasági munkás, a kinek semmi földbirtoka sincsen, de azért egy tehenet, egy pár sertést még is tart; mert a tej az az élelmiczikk, a melyet a szegény ember is a kenyér után legnehezebben nélkülöz. A közös urbéres legelőkre ezek legtöbb helyen nem hajthatják a teheneiket és sertéseiket, mert a közös legelő a tulajdonosok állatai számára is rendesen kevés. Az ilyen emberek azután egy-egy vidék valóságos rémei, mert folyton tilosban legeltetnek. Egész nyáron át lopják az állataik számára a zöld takarmányt s midőn ezt teszik, nem nézik azt, hogy hol tesznek vele kevesebb kárt, hanem csak azt, hol szerezhetik be az okvetlenül szükséges takarmányt a megzálogolás legkevesebb veszedelmével. Ilyenkor azután neki mennek a zöld vetésnek is, akárkié legyen is az. Ezekkel a kártevőkkel szemben rendesen tehetetlenek úgy a birtokosok, a kiknél a kárt okozzák, mint a hatóságok. Ha egy-egy ilyen kártevőt az erdő- vagy mezőőr megfog s a birtokos feljelenti, a hatóság elítéli ugyan, de az illetőn sem a kár összege, sem a pénzbüntetés be nem hajtható. Ül rendesen az ítélet folytán egy vagy két napot, ezzel még a lelkiismerete is megvan nyugtatva, s folyik a kártétel tovább. Ma már a legtöbb helyen

a zsellérek nem tudnak tisztességes uton állatot tartani, mert nincs legelőjük, vagy ha van is, az már régen kopár, a melyen csak sétál és koplal az állat. Ha nincs állat, nincs trágya. Ha nincs trágya, nem terem a föld s ilyen körülmények között csakugyan nem csoda, ha a munkásnép kezébe veszi a vándorbotot. Ugyanez a baj van legtöbb helyen s telkesgazdáknál is, csak hogy többnyire kisebb mértékben, mert a telkes gazdáknak több legelőjük volt, mint a zselléreknek s ha annak nagy részét fel is osztották és szántóföldekké alakították is, maradt még legtöbb helyen legelő; de már legtöbbnyire csak olyan terület, a mely szántóföldnek nem alkalmas és legelőnek is silány, sok esetben itt is kopár és terméketlen.

Legtöbb helyen a baj onnan is ered, hogy az urbéri elkülönítés alkalmával a zsellérek és telkesgazdák olyan legelőket kaptak, a melyek az elkülönítés előtt erdők voltak, még pedig feltétlen erdőtalajon. A földesur levágatta a fát. Az így letarolt erdőtalaj néhány évig igen jó legelőnek látszott, mert a talajban volt őserő. De a korlátlan és főképpen észszerületlen legeltetés folytán elvesztette termőképességét és lassankint elkopárosodott.

Ezzel eljutottam a baj második főokához: a korlátlan és észszerületlen legeltetéshez. Itt szükségesnek tartom megjegyezni, hogy ezt akérdést főképpen a zsellérek és telkesgazdák viszonyainak szempontjából tárgyalom és csak a siksági, elő- és középhegységi legeltetési viszonyokkal foglalkozom. Egyrészt azért, mert nagy- és középbirtoknál ugy sincs e tekintetben baj, vagy ha van is, az olyan birtokos, a kinek több száz vagy több ezer hold birtoka van, az ugyis segithet magán. Másrészt azért, mert csak a siksági, elő- és középhegységi viszonyokat ismerem annyira, hogy azokhoz nyugodtan hozzá szólhassak. A ki a volt urbéresek

gazdálkodási rendszerét ismeri, tudja, hogy ezek takarmány-növényeket nem igen termelnek. Hogy miért nem, arról nagyon sokat lehetne írni, úgy, hogy az egy egész külön tanulmány volna. Itt csak annyit említek meg, hogy főképpen azért, mert kevés a föld s így egy emberre, a ki gazdálkodással foglalkozik, kevés jut, kénytelen tehát a földjein sok szemes gabonát termelni, mert abból lát legkönnyebben pénzt. A pénzre pedig a kisgazdának igen nagy szüksége van, mert a kisgazda van aránylag legjobban megterhelve közterhekkel s ennek folytán alig várja, hogy kicsépelhesse a gabonáját és eladhassa, mert az adószedő is, meg a takarékpénztár is rendesen azt várja, ha ugyan már valamelyik pört vagy végrehajtást nem indított ellene. A kisgazda a jó termésen kívül még arra is rá van utalva, hogy a gabonának jó ára is legyen. Ha jó ára van, kiszabadul a bajból, de ha nincs, nem várhat a tavaszig vagy az áremelkedésig, mint a nagybirtokos, hanem kénytelen a termést eladni, mert a vidéken minálunk még vajmi kevés helyen vannak gabonaközlaktárak, a hol gabonájára előleget kaphatna, hogy a legsürgősebb tartozását kifizethesse. Hát ha még azonfelül rossz is a termés? Hát akkor megindul a pusztulás útján, a mely legtöbbször szintén Amerikába vezet. Ez azonban csak annyiban tartozik jelen szerény tanulmány keretébe, mert mindennek az a következménye, hogy kora tavasszal már, mikor még hó van a legelőn, vagy fagyos a föld, legtöbb helyen fogytán a takarmány. Alig várják, hogy felengedjen a föld fagya, hajtják ki a marhát a legelőre. Hajtják pedig tekintet nélkül arra, hogy melyik állat tesz kevesebb vagy több kárt a legelőn. Kihajtják a tehenet, üszőt, tinót. Kihajtják a jármos ökröt is, mert még szántani úgy sem lehet, kecskét, disznót. Történik pedig ez egyrészt a takar-

mányhiány folytán, de történik tudatlanságból is; nem gondolván arra, hogy a legelő állat ilyenkor úgy sem talál táplálékot, de annál többet árt a fü későbbi fejlődésének. Mi sem természetesebb, hogy ha a még alig fejlődő nedves gyepet össze-vissza gázolja a sok legelő állat, az a fejlődésben visszamarad. De ha megindul is nagy keservesen a fü fejlődése, a már régóta koplaló sok állat mielőtt még megerősödhetnék, tövig lerágja, sőt tövestül kirángatja a nedves földből, úgy, hogy az ilyen legelőn soha sem tud a fü annyira fejlődni, hogy az jó tápláló gyepé válhatnék. De van itt még rendesen egy nagyobb baj is, az, hogy a többi állattal együtt kihajtják a sertéseket is. A sertések a rovarálczák keresésénél felturják az amugy is sekély talajon a gyepet, miáltal a fü növést többé-kevésbé tönkreteszik.

De nemcsak a gyepet teszik tönkre, hanem tönkreteszik magát a talajt is, mert a meglazított, felturt talajt évről-évre mossa a lefutó viz, mindaddig, míg a termőtalajt teljesen le nem mossa s a legelő kopárrá vagy ha mélyebb a talaj, vizmosásokkal megszagatottá, esetleg egészen terméketlenné nem lesz. Ez kétségtelenül a legrosszabb eset. De tegyük fel, hogy nem következik be ez a legrosszabb eset, a talaj nem kopárosodik el. De annak, hogy a sertés kora tavasszal felturja a legelőt, van még egy másik nagy hátránya is az elmondotton kívül és pedig az, hogy a sertés a sertéin számtalan oly növény magját hordja, melyeket utközben vagy a legelőn magán szed fel. Ilyenek a bogáncs, szerb tövis, galagonya, kökény, boróka, vadbodza stb. Ezeket a magvakat azután, midőn a felturt helyeken fekszik vagy hentereg a sertés, rendesen a felturt meglazított talajba behullatja a sertéiről s ezek ott kikelvén, tele lesz a legelő ezen növényekkel, melyek elfog-

laják a legelőn a tért s fogyasztják azt a területet, melyen az állat legelhet. És vajmi ritka az olyan közlegelő, a melyen ezeket a legelőre káros növényeket észszerűen pusztítanak. A szerb tövist ugyan sok helyen hatósági rendeletre irtják, de hogyan? A főszolgabíró kiadja a rendeletet a községi bírónak, a ki annak végrehajtását elrendeli. Le is kaszálják néha a szerb tövist, de rendesen akkor, mikor a magja már megérett s így az ismét a földre kerülvén, esztendőre még több lesz, mint volt. Sokan a kik nem élnek a vidéken a földmives nép között, csodálkozni fognak azon, hogy hogy történhet ez ilyen észszerűtlenül?

Hát kérem ennek oka az, hogy a népet vajmi ritkán oktatják ki arra, hogy az ilyen felsőbb helyről jövő rendeletek éppen a nép érdekében adatnak ki. A nép az a sokat zaklatott s közterhekkkel agyonterhelt nép, ha a rendelet hasznát nem érti meg, abban csak a felsőbb helyekről jövő újabb terhet lát, a melyet ellenszenvvel fogad s csak kényszerüsből csinálja meg. A községi bíró, a ki maga is ritkán értelmesebb mint a többi, végrehajtatja a rendeletet, ha ugyan a főszolgabíró rászoritja; a mi egyáltalán nem bizonyos, mert az is aligha ér rá meggyőződni arról, hogy a rendelete végre is lett hajtva; hanem legtöbb esetben megelégszik azzal, hogy a bíró bejelenti, hogy a rendeletet végrehajtotta. Ha az ember egy-egy bírót megkérdez, hogy miért nem hajtja végre a rendeletet idejében, mielőtt ezeknek a növényeknek a magja megérett s újra a földre került volna, rendesen az a válasz, hogy nem lehetett uram, mert tavasszal első aszántás, vetés, azután a krumpli-, répakapálás, azután a szénakaszálás, gyűjtés, hordás, azután az aratás. Hát ebben sok igazság van, de a melyik községi bíró megérti az intézkedés célját s van

benne jóakarát, vagy ha a főszolgabíró is meggyőződik a rendeletének végrehajtásáról, mégis végre tudja a munkát hajtatni idejében. Sok helyen dicséretreméltó buzgalommal és elég költséggel pusztítják a különféle tüskéket (galagonya, kökény, vadrózsa stb.) azaz csak vélik pusztítani. Mert mit csinálnak? Legtöbb esetben tőre vágják ezeket a tüskéket, minek az a következménye, hogy még ugyanabban az évben újra kihajtanak s egy tüskéből lesz nyolcz-tíz, a mi még több helyet foglal el a legelőből, mint a tőre nem vágott.

Pedig ha az így felhasznált költséget úgy használnák fel, hogy egy-egy területen az említett tüskéket gyökerestől kiirtanák az irtás helyét elegyengetnék s a meglazított talajt fűmag, vagy csak szénapolyvával is bevetnék, a legelő néhány év múlva megtisztulna ezektől s azok helyén jóminőségű gyepek képződnek. De hát nagy lévén a szükség, a szegény és sokszor tudatlan nép úgy gondolkozik, ha valamit kíván, hogy add uram isten, de mindjárt. Ennek azután az a következménye, hogy nemcsak a költség vész kárba, hanem még a legelő is rosszabb lesz. Ez egyik oka annak, hogy sok helyen egyáltalán semmit sem tesznek, hogy a legelőket ezen káros növényektől megtisztítsák. Sajnos az előbb említett hiába való munkát nagybirtokosoknál is sok helyen láttam. Ha elgondolom hogy képzett értelmes gazdatisztek is beleesnek az ilyen hibába, a kiknek pedig jó példával kellene előljárni, s a kiknek munkáját a kispazda sokszor utánozza, akkor csakugyan nem csodálkozom azon, ha a kispazdák nem gondolják jobban, mint a hogy gondolják legelőiket. A mint látjuk itt is az a főhiba, hogy a nép nincs kioktatva saját érdekének észszerű gondozására. Én azt hiszem, hogy itt az egyes megyei gazdasági

egyesületeket, melyek folyton az erdőből szeretnék a legelőt szaporítani, de vajmi keveset tesznek a meglevő legelők észszerű kihasználására, jókarbantartására és felújítására — sok mulasztás terheli. Tisztelet a kivételeknek, kinek nem inge, ne vegye magára.

A gazdasági egyesületek az erdőgazdaságot vádolják a legelő-szükség miatt, azt állítván, hogy az 1879. évi XXXI. és 1898. évi XIX-ik törvénycikkek okai a legelő hiányának. Nézzük ezt az állítást, közelebbről. Kétségtelennek tartom, hogy ez az állítás a mennyiben azt akarja jelenteni, hogy ezek a törvények nem jók, nem igazságos. Mindkét törvény jóságáról meggyőződhetett mindenki, a ki azok eredményét elfogulatlanul vizsgálja. Mégis kétségtelen az is, hogy ezek a törvények tényleg hozzájárultak ahhoz, hogy a legelők ezeknek végrehajtása folytán megfogyjanak. Megszűnt ugyanis az erdők üzemtervszerű kezelése folytán azokban a korlátlan legeltetés, megszűnt a beerdősítésre előirt és beerdősített kopár területeken is. Ez egészen helyes és törvényes. Mindazonáltal ha ez elvben egészen helyes is, ezen elvnek a gyakorlatban történt végrehajtásánál a multban sok hiba történt, mely hibák megjavítása által a legeltetés kérdésén sokat segíthetünk.

Egyáltalán nem szándékozom a törvény végrehajtóit hibával vádolni, mert a hiba nem a hatóságokban van, hanem ott, hogy egy oly nagyszabásu reform végrehajtásánál, mint az 1879. évi XXXI. t.-cz. végrehajtása volt, már magukból a viszonyokból is következik az, hogy az az egész vonalon nem hajtható végre kifogástalanul és az egyes helyi viszonyoknak megfelelően. Midőn az említett törvény végrehajtása megkezdődött, egyike volt az első teendőknél az erdők nyilvántartási törzskönyvének összeállítás. Tudjuk, hogy ez a kataszter

adatai alapján készült, mely kataszter annak idején erdőnek vett fel számos legelőt, ha azon egy-két fa állott. A birtokosnak joga volt ugyan ezen összeírás ellen felebezni, de ezt éppen a kisgazdák nem tették soha, mert erről a jogukról egyáltalán nem is tudtak. Ennek azután az lett a következménye, hogy sok legelő erdőnek lett minősítve, üzemtervszerű kezelés alá véve, minek folytán ott megszűnt a legeltetés.

Midőn a nyolczvanas évek elején megkezdődtek az erdőrendezések, a kincstárt és vallásalapokat kivéve, az erdőbirtokosoknak nem igen voltak képzelte erdőrendezőik. Az üzemterveket pedig előbb-utóbb be kellett terjeszteni, mert bár a kormány a beterjesztésre adott határidő megszabásánál legtöbb esetben elment a legvégső határig, mégis ritkán kapott a birtokos ezen határidőn belül hozzáértő erdőrendezőt. Az lett tehát ennek a következménye, hogy sok üzemrendezést olyan ember csinált, a ki ahhoz nem értett. Számos közveszélyes erdőrendező dolgozott az országban, a kik csak arra utaztak, hogy a népet megszarolják. Készítettek ugyan holmi üzemtervforma munkát, de az rendesen nem ért semmit. Ezek az alakok annyira veszedelmesek kezdtek lenni, hogy a kormány kénytelen volt ezek névsorát összeállíttatni s az országban köröztetni, figyelmeztetvén az erdőbirtokosokat, hogy óvakodjanak ezektől az emberektől. Az idő pedig csak haladt, a sok kiadás megvolt, de üzemterv nem. Időközben kezdtek a vármegyék megyei erdőgondnokokat választani, rendesen egy-egy megyébe egyet. Ezek hozzáfogtak a sok elrontott üzemterv kijavításához vagy újak készítéséhez, ha ugyan értettek hozzá. Ez a munkálat rendesen külön díjazással járt. Megindult a lázas munka, mert minél több üzemterv készült el, annál több volt a jövedelem. De a megyei erdőgondnokok rendesen

képtelenek voltak a dolog elvégzésére, mert rendszeren két-három emberre való munka szakadt a nyakukba. Abban az időben különben is kevés volt a szakképzett erdész, mert az egyházi és hitbizományi birtokokra is kerestek képzett embereket, s a megyei erdőgondnokok rendszeren hamarosan jobb és nyugalmasabb állásra tehetek szert s ott hagyták a vármegyét. Jött helyettük új ember, rendszeren kezdő ember, a ki ismét sok jóakarattal fogott a munkához, de a mint körül nézett azt látta, hogy összecsapnak feje felett a munka hullámai s azt sem tudta mihez fogjon. Mi sem természetesebb, hogy mindennek az lett a következménye, hogy nagyon sok silány munka került jóváhagyás alá. A kir. erdőfelügyelők sokszor kétségbe esve nézték ezt az állapotot, de nem tudtak rajta segíteni. De nem tudott rajta segíteni a földmivelésügyi kormány sem s kénytelen volt sok formailag helyes, de egyébként silány munkát jóváhagyni. Ugyanabban az időben egy szerencsétlen irány is kezdett lábra kapni, különösen a fiatal erdőrendezők között, a kik azt hitték, hogy azzal használnak a közügynek, ha minél több területet vesznek az üzemtervbe, akár erdő az, akár nem. Ha minden tisztást beerdősíttetnek, akár alkalmas az legelőnek, akár nem, különösen ha az által az erdő határa egyenesebb és formásabb lett. A kir. erdőfelügyelő örült, ha egy-egy üzemtervet végre a kezébe kaphatott, mert őt is sürgették felülről. Ha látta is, hogy itt sok hiba van, különösen a legeltetés szempontjából, de ő maga is nagyon el lévén foglalva, csakugyan nem csodálom, ha szemet hunyt a látottak felett s nem adta vissza átdolgozás végett. Ezek az üzemtervek azután a közigazgatási erdészeti albizottságok elé kerültek. Tudjuk, hogy e tekintetben mit érnek ezek a bizottságok,

a hol legtöbb esetben az egyetlen szakember a királyi erdőfelügyelő. A bizottság természetesen jóváhagyta az erdőfelügyelő véleménye alapján s ment az üzemterv a földmivelési miniszteriumba. A földmivelési miniszteriumban a helyi viszonyokat nem ismervén, főképpen csak azt bírálhatták el, hogy az üzemterv a törvény rendelkezéseinek megfelel-e s ha igen, jóváhagyták. A birtokosok, a kisgazdák csak akkor látták, hogy mi történt, mikor az üzemterv visszaérkezett jóváhagyva s annak alapján erdejük nagy része, mely eddig legeltethető volt, tilalmazva lett. A baj megvolt, egy ideig jajgattak, zugolódtak s elvégre belenyugodtak. Azt azonban nem tudták, sőt sok helyen még ma sem tudják, hogy ezen segíteni is lehetne.

A kisgazdák nem tudják a módját, hogy segítsenek magukon, de ha tudják is, ritkán csinálnak valamit, mert az erdőrendezés rendesen elég sok pénzükbe került már s attól félnek, hogy az üzemterv-átalakítás nem hozza meg a kívánt eredményt, de költség az lesz megint.

Hibának tartom azt is, hogy az erdőrendezők igen sok esetben a kihasználásra kerülő területek előtilalmazásánál s a felújított területek utótilalmazásánál bizonyos általános kaptafához ragaszkodnak. Sarjerdőnél 2—3 évi elő- és tíz évi utótiloshoz, szálerdőnél 8—10 évi elő- és 20 évi utótiloshoz. Az előtilost különösen ott, hol a legelőre szükség van, sarjerdőben feleslegesnek tartom, ha a terület a kihasználás előtt csemetékkal alátelítve nem lesz; szálerdőben pedig mindaddig, míg valamire való magtermés nincs. A mutatkozó jó makktermés előtt a felújítandó területre a sertéshajtást nagyon kívánatosnak tartom, mert a sertés felturja a talajt s ez által azt a lehulló mag befogadására alkalmasabbá teszi, de kiturja a talajban esetleg benn levő káros

rovarok álczáit és bábait is, mely rovarok, ha a talajban maradnának, könnyen veszélyeztetnék a lehulló magból származó fiatalost is. De ennek a ráhajtásnak nem akkor kell történni, a mikor már biztos a magtermés, tehát ősszel, mert akkor a sertés nem tur, hanem tavasszal és nyáron, mikor a rovarálczák és bábok a talajban fenn vannak, továbbá azért, mert őszkor van a sertések számára elég tarló, a hol legelhetnek. Az utótilos egy tisztességes magtermés után, ha a vágásterület jól felujult, tiz-tizenkét év mulva, részben a szálerdőben is megszüntethető, sarjerdőben 4—5 év mulva. Tiz-tizenkét éves jól felujult magról kelt fiatalosba, különösen alacsonyabban fekvő helyeken, hol a növényzet fejlődése gyorsabb, bátran be lehet a sertést eresztetni, az ott már vajmi kevés kárt tesz. De tesz sok hasznot azzal, hogy egyrészt legelőt talál, másrészt azzal, hogy a sok esetben még a vágásban elszórtan visszamaradt magfákról lehulló makkot, melyet ott különben sem lehet másképpen értékesíteni, feleszi, nemkülömben azzal, hogy a talajban gyakran előforduló káros rovarok álczáit kiturja, megeszti, szóval elpusztítja; de hasznot tesz azzal is, hogy az alatt, míg az erdőn legel, nem foglalja el egyéb állat elől és nem turja, nem rontja a gyeplegelőt.

Hogy a sertéstenyésztésnek a sertésnevelés közvetlen hasznán kívül a káros rovarok pusztításával milyen nagy haszna van, azt különösen tapasztalták azok a birtokok, a kik a sertéstenyésztést beszüntették.

Az ilyen helyeken néhány évre a sertés kipusztulása után a vetésekben sok ismert, de sok soha nem látott, soha nem hallott rovar, nemkülömben a mezei egerek is kezdtek elszaporodni és veszélyeztették a termést. Ez legtöbb esetben a sertés hiányának tulajdonítható, mert a

sértések az erdőben, tarlókon, ugarokon a káros rovarok álczáit és bábjait, nemkülönben a mezei egerek fészkeit kiturják, feleszik s így elpusztítják. A vágások utókiméleteinek idejét tehát véleményem szerint különféle állatfajok, különféle fanemek, talaj, éghajlati, esetleg helyi és egyéb fontosabb viszonyok figyelembe vétele mellett kell megállapítani.

Mindezeknek utána ebben a kérdésben két dolog látszik bizonyosnak, az egyik az, hogy legtöbb helyen kevés a legelő, a másik pedig az, hogy a mi van, azt sem gondozzák, nem javítják, hanem éppen ellenkezőleg, az észszerőtlen használat által pusztítják.

Elérkeztem tehát oda, hogy azzal a kérdéssel foglalkozzam, miként lehetne a bajon segíteni. Mielőtt felsorolnám azokat a módokat, a melyeket a baj orvoslására alkalmasaknak tartok, ki akarom jelenteni, hogy egy elvtől semmi körülmények között eltérnünk nem szabad és ez az, hogy feltétlen erdőtalajon álló erdő legelővé soha át nem alakítható. De itt nem azt tartom zsinórmértékül, hogy mit minősít az erdők nyilván tartási könyve ilyennek, hanem mindig azt, hogy mely erdő áll tényleg feltétlen erdőtalajon.

1. Szükségesnek tartom, hogy a legelőgazdaság, mint azt Téglás Károly az 1902. évi közgyűlésünkön ajánlotta, törvény által szabályoztassék. Hogy ebben a törvényben mi legyen benne, mi ne, azzal most nem akarok itt részletesen foglalkozni, mert nem akarok ennek a dolognak elébe vágni azzal, hogy ezen törvényjavaslat elkészítésére kiküldött bizottságnak esetleg olyan tanácsokat adjak, a miket az ügy is tud. Ha a javaslat előtünk lesz, ahhoz akkor is hozzá szólhatunk.

2. A gazdasági egyesületek, de különösen a megyeiek foglalkozzanak ezzel a kérdéssel, de ne úgy, mint eddig

általánosságban, hanem esetről-esetre mutassanak rá a hibára, ha valahol van és segítsék a népet a hiba megszüntetésére irányuló törekvéseiben; akár a fennálló törvények végrehajtásában van a hiba, akár pedig, mint igen sok esetben, abban, hogy a nép nem gondolja, nem javítja a legelőt, hanem ellenkezőleg az észszerűtlen legeltetés által azokat pusztítja és tönkreteszi. Ha a törvények végrehajtásában van a hiba, esetről-esetre hozzák azt a földmívelési minisztérium tudomására és járjanak közbe, hogy a hiba kiigazittassék. Bár a közép- és nagybirtokosnak is kellemes lehet az, ha egy olyan tekintélyes testület, mint a megyei gazdasági egyesület, jogos igényeinek pártfogásával segítségére megy, de ezek kevésbé vannak erre ráutalva, mint a kisközgazda. Mert az előbbiek jobban, könnyebben tudnak a bajukon segíteni, mint a kisközgazda. Ne csak állatdíjazással, szántás-versenynyel hassanak a gazdasági egyesületek a nép gazdaságának fejlesztésére, hanem díjazják azokat a kisközgazdaközönségeket is, a melyek a legelő-óvással, ápolással erre érdemet szereznek s ezt tegyék oly nyilvános módon, hogy annak messze vidéken híre legyen, hogy a nemes verseny ez irányban is lábra kapjon. Igen szép dolog az, ha a gazdasági egyesületek kiváló tenyésztés- és apaállatokat juttatnak a kisközgazdáknak olcsó áron s azzal az állattenyésztést emelik. De tönkre megy mihamarabb ez a kitűnő tenyésztésanyag, ha nyáron nincs legelője, télen nincs takarmánya. Nem akar ez szemrehányás lenni. Nem akarom én ezzel azt mondani, hogy a gazdasági egyesületek egyebet nem tesznek, mint azt, a mit én itt felsoroltam. Igen jól tudom, hogy sok egyéb hasznos dolgot is végeznek a közszelettség javára. A mit működésükből idéztem, inkább a javaslatomban foglaltak összehasonlítása céljából idéztem.

Azt azonban merem állítani, hogy sok gazdasági egyesület működését figyelemmel kísértem, de azt sehol sem tapasztaltam, hogy a közös legelők óvása, javítása tekintetében bármelyik is valamit tett volna.

3. A meglevő legelőket tehát gondozni, javítani kell. Meg kell akadályozni, hogy a nép akár tudatlanságból, akár könnyelműségből a közös közlegelőket tönkre tegye.

4. Kétségtelen lévén, hogy a legelő kevés, önként értetődik, hogy azt szaporítani kell. A fentebb elmondottakból következik, hogy a szántóföldek legelővé alakításával ezen a bajon nem segíthetünk, mert a szántó föld úgy is kevés, de legtöbb helyen a rét is, tehát ebből sem szaporítható. Szőlőkertért is kár volna. Hogy a szántó föld mennyire kevés a lakosság arányához képest s hogy a mi van az is nagyon aránytalanul van elosztva, azt misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a hol birtok apró parcellákban kerül eladásra, az rendszeren értéken felül kel el. Ebben nagy része van annak, hogy évenként sok millió jön be különösen Amerikából s az rendszeren kisgazdák és földnélküli gazdasági munkások pénze, kik azon mindenáron földet akarnak venni; annál is inkább, mert ha ilyen esetben megkérdezi az ember, hogy hogyan lehet annyi pénzt a földért adni, rendszeren az a felelet rá, hogy uram, ha nem veszek rajta földet, a pénz elfogy, s azután se pénz, se föld. De nagyrésze van annak is, hogy az ország egy tekintélyes része külföldi ember kezére került. Ezek a külföldiek nemcsak nagybirtokokat vásárolnak össze s így megakadályozzák azt, hogy azok apróbb részletekben a kis emberek kezébe kerüljenek, hanem a kis emberek birtokait is sok helyen megveszik s nagy birtokaikhoz csatolják Mindezeknek folytán azt

hiszem, hogy a kormánynak előbb-utóbb gondoskodni kell arról, hogy a nép normális áron földhöz jusson.

Nem marad tehát egyéb hátra, ha a legelőt szaporítani akarjuk, mint ismét csak az erdőhöz fordulni. Sokan azt tartják, hogy ez nem lehet, mert egyrészt az erdőből úgy is kivétellett már ugyyszólván minden olyan terület, mely mezőgazdasági célra alkalmas lenne, másrészt azért nem, mert ezt az 1879. évi XXXI. t.-cikk 4. §-a tiltja is. Hát én erre azt mondom, hogy ezen állítások egyike sem állhat meg. Az előbbi azért nem, mert tapasztalásból állítom, hogy még az ország minden részében sok olyan erdőtalaj van, mely bátran szántófölddé vagy legelővé tehető. Az utóbbi pedig azért nem, mert azt a törvény nem tiltja, mert olyan területekről van szó, a melyeknek talaja állandóan szántóföldnek is alkalmas, továbbá mert arra szintén számos példát tudok, hogy a földmivelési miniszterium, ha az meg van okolva, megengedi a nem feltétlen erdőtalajon álló erdőnek legelővé való átalakítását. Ha tehát valahol legelőre szükség van s a birtokosoknak van olyan erdejük, ide értve a volt urbéresek közösen használt erdeit is, a mely legelőnek állandóan alkalmas lenne, annak legelővé való átalakítását nekik mindenkor meg kell engedni. Ennek az elvnek keresztülvitelénél nem szabad kicsinyléssel mellőzni a kisebb területeket sem, mert sok kicsi sokra megy. Itt nem lehet akadály az, hogy az üzemterveket át kell alakítani, vagy hogy egyes erdőrészek kivágása folytán az erdő szabályos alakját elveszti. Ezek mind másodrendű kérdések, ha a legelő-szükségen csakugyan segíteni akarunk. Helyes gyakorlat az, hogy hasonló esetekben a miniszterium kötött birtokon kiköti, hogy a mezőgazdaságnak átadott terület helyett megfelelő nagyságu terület beerdősíttessék s az állandóan mint erdő üzemterv szerint kezeltessék. Mert azáltal,

hogy a birtokos új és jó legelőt nyer, könnyen nélkülözheti a rosszat, a kopárt. De általános közgazdasági szempontból is kívánatos, hogy a kopár területek beerdősítettén, termőképessé tétessenek. A legelővé alakított erdő fatömegének értéke a kötött birtok törzsvagyona lévén, szintén megköthető és az csak az arra illetékes hatóság engedélye alapján legyen felhasználható, akkor is lehetőleg kopár területek beerdősítésének költségére. Ez által nem fog az erdő állománya megfogyni, legfeljebb csekély mértékben; de ha a legelő szaporításával emeljük az állattenyésztést és ennek emelkedő jövedelmével elősegítjük a nép anyagi gyarapodását, megkivánhatjuk attól a néptől teljes joggal, hogy a kopár területeinek beerdősítésére is áldozzon. Ezzel pedig egyrészt az erdő állománya is szaporodik, másrészt a kopár területek termőképessé tételével hazánk közgazdasága ma még ki nem számítható kincscsel fog gyarapodni.

Itt különösen hangsúlyozni akarom, hogy szakítanunk kell a legelő-erdő alakkal. Ennek csak kivételes esetben van helye száraz homoktalajon, hol a talaj némi beárnyékolása a gyepek kiszáradásának megakadályozása céljából szükséges. Egyébként minden legelő legyen lehetőleg fátlan gyeplegelő. Ezzel a kérdéssel nem foglalkozom tovább, hanem utalok Berendi Béla ide vonatkozó munkáira, a melyekkel e tekintetben teljesen egyetértek.

5. Az is igaz, hogy a volt urbéreseknek, különösen a volt zselléreknek, nem valami sok erdejük van és így ha az részben legelőnek alkalmas lévén, azzá tétetik is, legtöbb helyen a legelő hiányán csak kis részben lesz segítve; tehát ezen szükség megszüntetésére más módot is kell keresnünk. Ha megfigyeljük egy-egy község határában a birtokok elhelyezését, úgy a mint az az urbéri elkülö-

nités, tagosítás vagy arányosítás folytán van, azt látjuk, hogy a volt urbéresek mezőgazdasági birtoka fekszik rendszeren a község körül. A szántóföldeken túl vannak többnyire a legelők, azután az erdők.

A volt földesur birtoka természetesen rendszeren lehetőleg egy tagban van kihatva. Avagy a hol ez nem volt lehetséges, több nagyobb darabban. A távolabb eső, sokszor erdők között levő volt irtásföldek többnyire a volt földesurnak jutottak az elkülönítés folytán s azok ma már rendszeren különálló, de közigazgatásilag csatolt pusztát képeznek. Mivel pedig a volt urbéreseknek az elkülönítés alkalmával az addig teljesített szolgálmányok alapján élvezett jogaik képezték a gazda- és zselléreltek megállapításának az alapját, nekik az ezen alapon megállapított kulcs szerint csak bizonyos mennyiségű szántóöld, rét, legelő és erdőilletmény jutott. A többi maradt a volt földesur birtoka.

Azóta a volt földesurak az erdőknek azon részeit, a melyek művelés alatt álló földjeik közelében voltak és szántóföldnek alkalmasaknak bizonyultak, többnyire kiirtották s ezzel a mezőgazdaságukat szaporították. Az erdeik azon részét azonban, mely az ő mezőgazdaságuktól távol esik, bár szántóföldnek alkalmas volna is, meghagyták erdőnek, vagy ha ki is irtották, előbb-utóbb vagy parlagon hagyták, vagy újra beerdősítették, mert kisebb 20—30—50—100 holdas különálló szántóföldekből álló gazdaságok nem bizonyultak jövedelmezőknek. De ez természetes is és legtöbb nagyobb birtokos ezt tapasztalta is, mert az ilyen külön- és távolálló, többnyire erdők között levő kisebb mezőgazdaságok a többi mezőgazdaságtól való távolságuk folytán nehezen művelhetők:

Az erdőkön keresztülvezető rossz utakon nehezen

trágyázhatók. A takarodásnál a rossz erdei utakon a szekér feldől, összetörik, az igás állat romlik. Őrzésük is bajosabb. Az erdei vad bennük sok kárt tesz, ha pedig részben a volt urbéresek birtoka közé volt ékelve, biz azon azok is tettek kárt, részint legeltetés által, részint másképp, mert az ilyen különálló kis birtokra külön csőszet tartani érdemes nem volt; szóval az ilyen kisebb gazdaságokkal sok baj van s a birtokosok rendszeren meg- unják. Sok volt földesur mindezt előre látván, az ilyen területeket ki sem irtatta.

Mivel pedig a fentebb előadottak szerint ezek a terü- letek közel esnek a volt urbéresek erdeihez és legelőihez, sőt sok esetben a szántóföldjeikhez, ezek a területek kiválóan alkalmasak volnának arra, hogy a kisgazdák legelő-szükségén segítsenek. Ha ezek a területek a rajtuk levő erdők kihasználásával jóminőségű legelőkké lennének s a kisgazdák az ilyen legelőket hosszú időre bérbe vehetnék, sok helyen megszűnnék a legelőszükség. De jövedelmezőség szempontjából nézve a dolgot, okvetlenül arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy ez úgy a bérbe- adóra, mint a bérbevevőkre nagyon előnyös lenne. Mert a legelő bizonyára többet jövedelmezne, mint az erdő. Hisz tudunk eseteket, hol a legelőnek holdjáért 15—20 koronát, sőt többet is fizetnek.

Ennek az itt felvetett kérdésnek a megoldása azon- ban nem oly könnyű, mint a milyennek ez talán látszik. Egyrészt azért, mert ha a kisgazdák talán tud- ják is, hogy így lehetne rajtuk segíteni, vagy nem merik azt megkísérteni, vagy nem tudják a módját, de legtöbb esetben nem is gondolnak rá. Nehéz lesz ennek a kérdésnek megol- dása sokszor talán a birtokos maradi felfogása folytán vagy azért, mert azt tartja, mit neki az a néhány száz korona a mit

igy évenként nyerhetne. Akadálya lehet sok helyen a fővad tenyésztése is; de talán sok egyéb ok is. Pedig a mi a nagybirtokosnak csekélység, az a kisgazdáknak a szegény föld népének nagy dolog lehet. Azért én ennek a kérdésnek megoldását csak is úgy képzelem, hogy vagy a megyei gazdasági egyesületek veszik ezt a dolgot a kezükbe, vagy a mit még jobbnak tartanék, ha a földmívelési miniszterium járna közbe az ilyen bérletek megszerzésénél. Ezt annál könnyebben meglehetné, mert az államnak ma már minden vidéken vannak erdészei, kik a kérdéses területeket úgy a bérbe adni, mint a bérbe venni szándékozókkal egyetértőleg kijelölhetnék, felmérhetnék, szóval a szerződéshez a szükséges adatokat összegyűjthetnék. Ezzel elérnők azt, hogy úgy a kisgazdák, mint a nagybirtokos egy kész és kellőképpen megokolt előterjesztést kapnának kézhez s nem volna vele sok előleges gondjuk, bajuk. Másrészt meg lenne az állam közbenjárásának az az előnye is, hogy az államot mégsem utasítaná el a nagybirtokos olyan könnyen, mint a kisgazdát. De lehetne a dolgot úgy is csinálni, hogy az állam venné bérbe a kérdéses területeket s adná ki a kisgazdáknak. Ennek a bérbeadóra az a nagy előnye lenne, hogy az állammal szerződne s nem lenne semmi baja a néppel; a mely néppel köztudomás szerint sok nagybirtokos nem szivesen közösködik. Kivánatos volna továbbá, hogy a nagyobb uradalmak erdeinek egy része, melyet a birtokos legeltetés és makkoltatás céljaira bármely oknál fogva nem használhat, a kisgazdáknak sertéslegelőül bérbe megszereztessek. Mint előbb kimutattam, a sertés az egész fiatal vágásoktól eltekintve, az erdőben nemcsak kárt nem, hanem ellenkezőleg hasznot tesz. Ha pedig a sertés az év nagy részében az erdőn jár,

hol nyiladékokon, tisztásokon legelőt is talál, ősszel makkot, tavasszal, nyáron rovarokat, gombát, egeret és sok egyebet, ezáltal a gyeplegelő egy része kimélve lesz, másrészt azt nem foglalja el a többi, főképpen gyeplegelőre utalt állattól.

6. A szarvasmarha lehetőleg többet legyen istállón, mint az a kispászónál ma általában szokásos. Én sokszor elcsodálkozom azon, hogy a kispászók legtöbb helyen a mint virrad már kihajtatják az állataikat legelőre s onnan rendszeren későn este kerülnek haza. Egész nap talpon van a jószág, vagy ha már a fáradságtól eltikadva megunja a járást is, meg a legeltetést is, elfekszik, rendszeren árnyéktalan, a nap hevének kitett helyeken kénytelen pihenni. Hogy ez a jószágnak hasznára nem lehet, azt hiszem ezt nem kell bővebben magyaráznom. De különösen kárára van ez a gyenge növedékállatnak, mely mire kiér a sokszor távoleső legelőre, már elfárad s a helyett hogy legelne, lefekszik. Az ilyen elcsigázott növedékállat bármilyen nemesfajú legyen is, elkorcsosodik, sőt minél nemesebb fajú, annál inkább, mert sem a legelőn, sem otthon nem lakik jól. Mindennek a takarmányhiány az oka. Tehát arról is gondoskodni kellene, hogy a kispászók lehetőleg több takarmányt termelhesenek a nélkül, hogy erre a célra a különben is kevés szántóföldeiket legyenek kénytelenek használni.

Megengedhetőnek tartom, hogy a vágások, különösen a mesterséges, leginkább soros erdősitések fűtermése kismértékű legyen. Ez sok helyen már nagyobb uradalmakban a szegény népnek bizonyos csekély szolgálmányokért meg is van engedve. Ez az eljárás mindenhol igen hasznosnak bizonyult. Elősegíti a csemeték fejlődését. Ha a fű a csemeték közül nyáron többször gon-

dosan ki lesz sarlózáva, télen a különben száraz nagy fű, ha a hó ráesik, nem nyomja le a csemetéket. De a hol takarmány-szükség van, ott a nép engedély nélkül is sarlózza a vágások fütermését. Pedig nagy különbség van az engedélylyel és engedély nélkül való sarlózás között. Mert az utóbbi esetben nem azt nézi a sarlózó, hogy hol van a csemete, hanem azt, hogy nem jön-e az erdőőr, a ki elől menekülnie kell. Az ilyen sarlózásoknak sok csemete esik áldozatul. Mig ha a sarlózás engedélylyel történik, mint azt a tapasztalás mutatja, elenyészően kevés kár történik a csemetékben.

Porubszky Gyula a Magyar Erdész ez évi 3-ik számában a legelőgazdaság szabályozása czimű cikkében azt mondja: Feltétlen erdőtalajon bizonyos körülmények közt alakithatunk réteket, kaszálókat, de legelőt nem.

Ezen különben nagyon megszívlelendő cikk ezen kijelentésével nem értek egyet, mert abból az elvből, hogy a feltétlen erdőtalajon álló erdők ki nem irthatók, nem engedhetünk. De az 1879. évi XXXI. t.-cz. 4-ik §-a világosan tiltja is, kimondván, hogy az ilyen talajon álló erdők feltétlenül fentartandók. Ez tehát világosan megmondja, hogy a törvény mit tart feltétlen erdőtalajnak. Ha tehát valamely talaj rétnek, kaszálónak állandóan alkalmas, az többé nem lehet feltétlen erdőtalaj, daczára annak, hogy talán akár a talaj meredek fekvése, akár csekély volta folytán szántóföldnek nem való. Mint ebből az egy példából is látható, a talaj feltétlen erdőtalaj voltának megállapításánál nagyon óvatosan kell eljárni, mert azért, hogy valamely erdőtalaj szántóföldnek nem alkalmas, azért az még nem bizonyos, hogy feltétlen erdőtalaj s az ilyen talajon az irtás véleményem szerint a fennálló törvények alapján is megengedhető, ha az kaszálónak állandóan alkalmas. Ilyen

talajon is még igen sok helyen van erdő s ezeknek kellő óvatosság mellett leendő kaszálókká alakítása bizonyára sokat segíthetne a legelő-szükségen. Természetes azonban, hogy az ilyen kaszálókon a legeltetésnek minden körülmények között, tehát a kaszálás után is tilosnak kell lenni.

Mielőtt ezen szerény cikkemet befejezném, még egyszer hangsúlyozni akarom azt, hogy a kisgazdáknak, és gazdasági munkásoknak nemcsak a legelőjük kevés, de kevés a szántóföldjük, kevés a rétjük is, minek folytán kevés a takarmányuk. Ha van elég takarmány, hogy az állatok az év nagy részét az istálón tölthetik, akkor kevesebb legelő is elég. Mert akkor, mint már előbb is említettem, tavasszal megvárhatja az állat az istálóban azt az időt, mikor a legelő felszárad, mire azon a füvön meg tud erősödni, hogy jó tápláló fűvé lehet.

Mint mindezekből látható, azzal, hogy az erdőnek azon részeit legelővé tesszük, melyek arra állandóan alkalmasak, a bajt teljesen nem mulasztjuk el, bár azon sokat segíthetünk. Hogy a baj teljesen orvosolható legyen (már a mennyire ilyen baj teljesen egyáltalán orvosolható), ahhoz sok egyéb is szükséges. Szükséges, hogy a kisgazda tudjon a legelőjével észszerűen bánni. Mert ha nem gondozzák, a legjobb legelőt is el lehet rontani. De szükséges főképpen más közgazdasági politika. Ezzel azonban nem szándékozom ezen szerény cikk keretében foglalkozni, hanem utalok az e tárggyal foglalkozó számos közgazdasági tanulmányra, főképpen Beksics Gusztáv műveire. És itt az igazság érdekében el kell ismernem, hogy ha a fent említett és kívánatos helyesebb közgazdasági politika megvalósítására a régebben multban a viszonyok nem lévén alkalmasak, sok nem is történ-

hetett, ma már ez irányban a kezdés számos jelével találkozunk.

Hogy pedig ezen kívánatos jobb közgazdasági politika el is következzen, ehhez nem elég a kormány minden jó-akarata sem, hanem ehhez szükséges az is, hogy annak szükségéről az egész társadalom ne csak győződve legyen, hanem annak megvalósítására tőle telhetőleg mindent meg is tegyen. Mert a tapasztalás mutatja, hogy csak azok az államok erősek, gazdagok, a melyeknek társadalma a maga emberségéből intézi gazdasági fejlődését s az államtól csak erkölcsi támogatást és törvényes védelmet kíván.

A hol legelő-szükség van, de a fentebb elmondott módokon, vagy esetleg itt el nem mondott, de még bizonyára létező módokon sem lehet a bajon segíteni, ott ha a kivándorlást meg akarjuk akadályozni, más eszközkhöz kell nyulni. De ez semmi esetre sem az az eszköz, hogy a népet erővel vissza tartsuk a kivándorlástól, vagy akkor hozzuk vissza valamelyik tengeri kikötőtől, mikor már mindenét pénzzé tette s annak a pénznek jó részét az utra elköltötte; mert ezzel a szegény emberen nem segítünk, ellenkezőleg elkeserítjük s a legelső alkalommal mégis kiszökik.

Ilyen helyeken más keresetforrást kell a népnek nyújtani. Erre pedig legalkalmasabbnak tartom a nem helyhez kötött állami és államilag segélyezett gyáraknak ilyen helyeken leendő felállítását; továbbá a magángyáraknak lehetőleg ilyen helyekre terelését, különféle háziipar meghonosítását.

Végül a mi magát a kivándorlást illeti, erről az a véleményem, hogy bár kétségtelenül ebből sok kár háramlik az országra, de van ennek egy nagy haszna is, az

ugyanis, hogy a kivándoroltak évenként sok pénzt küldenek és hoznak haza, úgy, hogy évenként sok millió korona jön be az országba, a mi a nélkül nem jönne be. Ebben a dologban inkább az a baj, hogy a kivándorolni készülő nép sokszor lelketlen ügynökök kezébe kerül, kik megcsalják, kifosztják s az idegenben elhagyják; továbbá az, hogy a kivándoroltak nem részesülnek az idegenben az anyaország részéről kellő védelemben és támogatásban.

A magyar korona országainak gyári faipara az 1898 évben.

Ismerteti: *Schmidt Károly*, m. k. erdőtanácsos.

Parkettagyártás.

I. A gyáarak száma és azok általános viszonyai.

A parkettagyártás tulajdonképpen az épületasztalosipar egyik ága, ezt azonban mai nap már külön e célra berendezett, a legtöbb esetben egyéb árucikket is előállító iparvállalatok üzik. Az 1898. évi összeírás szerint Magyarországon 10, Horvátországban 1 ily vállalat állott fenn és pedig Kassán 2, Pécsen 2, Brassóban 1, Gyöngyösön 1, Budapesten 2, Ujpesten 1, Körmenten 1 és Zágrábban 1. Öt telep kizárólag parkettát állított elő.

Volt azonkívül 5 más ipartelep is, amely első sorban más iparcikket készített, mellékesen azonban parkettát is gyártott: 1—1 asztalostelep Szegeden és Kolozsvárt, 1 butorgyár Marosvásárhelyen, 1 építési vállalat Budapesten és 1 fűrésztelep és épületasztalosáru gyár Besztercebányán.

Hazánkban a parkettagyártás meghonosítása a múlt század ötvenes éveibe nyúlik vissza; a hatvanas évek végétől 1879-ig ez az iparág nálunk virágzott, ez időben azonban a német védővám parkettagyárainkat a legjobb piacoktól fosztotta meg. Néhány évi tengődés után azután építőiparunk fejlődésével és ausztriai megrendelések folytán ismét fejlődésnek indult, jelenleg azonban ismét stagnálni kénytelen.

A parkettákat azelőtt főleg tölgyfából, kisebb részben kőris-

szil- és diófából és nem európai fanemekből készítették, egy évtized óta a tölgyfa megdrágulása folytán azonban a bükkfa, főként a gőzölt bükkfa felé fordul a figyelem, miután azonban a kívánt tükrös metszet a bükkfaparketta előállításának költségeit jelentékenyen növeli, úgy, hogy ára közel akkora, mint a tölgyfából készülté, hazánkban a bükkfaparketta nem örvend nagy kedveltségnek és inkább külföldre vitetik ki.

A gyárak mindannyian nagyipari jellegűek, úgy, hogy van közöttük olyan is, amely 1898-ban 640,000 K. értékű parkettát állított elő. Egy gyár részvénytársaság, a többi magánczégek birtokában volt.

II. A gyárak berendezése.

A telepeken mindenütt *gőzmotorok* szolgáltatják a hajtóerőt, négy telepen 2—2, a többin pedig csak 1—1 motor működött. A motorok száma 15 volt, tulnyomó részben külföldi gyártmány, 851 lóerővel, egy-egy telepre tehát átlag 77·4 lóerő esik, ez azonban a telepek között nagyon egyenlőtlenül oszlott meg, a határokat 12 és 210 képezvén.

Gőzfejlesztő kazán, tulnyomólag magyar gyártmány, 19 volt alkalmazásban 956 m², vagyis átlag 86·91 m² fűtőfelülettel, e részt a telepenkénti minimumot 15, a maximumot 215 m² képviseli. A különféle, nemesak parketta, hanem más faárúk, így fűrészarúk, párkányléc, furnir és sajtolt faragványos párkányléc előállítására szolgáló munkagépek között volt 18 *keretfűrészgép*, 5 *félkeretes fűrészgép* furnir és tölgyfaáru előállítására, 95 *körfűrész*, köztük kettős ugynevezett bütöző körfűrész is, 17 *szalagfűrész*, 40 *gyalugép*, 35 *marógép*. Egyes gyárakban azonkívül parkettacsap-vágógép, furnirhasítógép és faragványos párkányléczek, illetve mesterséges faragványok sajtolására szolgáló sajtoló gépek voltak alkalmazásban. A segédgépek közül használtatott 13 *fűrészfogélesztő-gép*, 10 *gyalukélesztő*.

A különleges berendezések között volt rönköfelhuzó 2 telepen, furnirszárító, por- és forgácsgyűjtő 1, gőzölő 3, szárító pedig minden telepen, egy kivételével mind gőzfűtésű. A szárítás 360—528, rendszeren pedig 450 órát vett igénybe. Táblás parkettákhoz való szorítóráma öt telepen 164 iratott össze.

4 telepen öt dynamógéppel villanyvilágítás volt alkalmazásban.

III. A gyárak termelése.

1. Fölhasznált anyagok. Tüzelőanyagul ugyszólván kizárólag fahulladék használtatott. Felhasználtatott 19,203 m^3 fahulladék, 120 m^3 tűzifa és 2146 q. hazai barnaszén. Felhasznált *nyersanyagok* gyanánt különféle fanemek szolgálnak és pedig 1898-ban a következő mennyiségben:

Luczfenyő	4,700 m^3
Jegenyefenyő	4,500 "
Vörösfenyő	1,000 "
Erdeifenyő	700 "
Tölgyfa	18,440 "
Bükkfa	1,000 "
Juharfa	300 "
Szilfa	570 "
Körisfa	535 "
Diófa	1,260 "
Körtefa	30 "
Hársfa	30 "
Gyertyánfa	30 "
Palisander, mahagoni, ében, amerikai diófa stb.	1,000 "

A horvátországi (1) telep ezen mennyiségből 5000 m^3 tölgyfát dolgozott fel. Kivéve a Stájerországból behozott vörösfenyőt és az utolsó helyen megjelölt, Hamburg utján Amerikából és Afrikából beszerzett fanemeket, a többi mind belföldi származású volt. Több gyár nem nyersanyagból, hanem *félgyártmányokból*, t. i. frizekből és deszkákból állítván elő a parkettákat, ezen félgyártmányok kitétek: luczfenyőnél 7085, vörösfenyőnél 90, tölgynél 12,592, bükknél 4940, juharnál 270, diófánál 2, mahagonifánál 19 m^3 -t. A fenyő, juhar, dió és mahagonifa deszka alakjában, a bükk részben, a tölgy pedig egészben parketta-frizek alakjában került a gyárakba.

Felhasználtatott *készgyártmány* és *anyag* 460 drb keretfűrészpenge, 139 drb körfűrészlap, 309 m. szalagfűrész stb., szög 100,950 kg., enyv 4240 és beeresztéshez viasz 2628 kg., a viasz feloldására pedig terpentinolaj 4920 kg.

2. *Előállított iparcikkek.* Parkettagyártással foglalkozó 11 gyártelepünk, valamint a külön említett és parkettákat is készítő

5 telep 1898-ban 2.339,520, illetőleg 189,000, vagyis egészben 2.528,520 K. értékű parkettát és 2.210,280 K. értékű mellékcikket állított elő. Eszerint tehát a gyártmányok összes értéke 4.549,800 koronát tett ki.

A gyártott parketták közül, amelyek mennyisége 643,600 m^2 volt, a tölgyfaparketták 583,600 m^2 -t és 2.310,000 korona értéket, vagyis a mennyiség % arányában 90·68, az érték % arányában 91·37%-ot, a bükkfaparketták 50,800 m^2 -t és 134,000 K. értéket, vagyis mennyiség szerint 7·89, érték szerint 5·29%-ot, a már csak ritkán gyártott és inkább fényüzési czikkszámba menő táblás parketták pedig 9200 m^2 -t = 1·43% mennyiséget és 84,520 K. = 3·34% értéket képviselnek.

Eszerint tehát a domináló tölgyfaparketták értékben és mennyiségben közel egyforma arányt mutatnak, ellenben a bükkfaparketták kisebb, a táblás parketták pedig nagyobb értéksszázalékot foglalnak le, mint amennyi őket a mennyiséghez képest megilletné. Ez kifejezést nyer az értékben is, amennyiben a táblás parketták m^2 -je átlag 9·18 K.-ba, a tölgyfaparkettáé 3·96, a bükkfaparkettáé pedig 2·63 koronába kerül.

A mellékcikknek 2.210,280 K. értéke, amint az az alábbi adatokból kivehető, tizenkétféle árucikk között oszlott meg, előállított ugyanis :

		Korona értékben
1. tűzifa és hulladék... ..	8,950 m^3	44,450
2. puha épületfa és deszkaáru ...	5,850 „	208,800
3. kemény épületfa és frizek ...	3,926 „	435,130
4. puhafa-padló	16,700 m^2	24,600
5. ácsmunka	—	400,000
6. épületasztalosmunka	—	50,000
7. szék lécz... ..	60,000 m	6,000
8. szőlőkaró	170,000 db	10,700
9. székhát-támlakötő	1.000,000 „	300,000
10. faragványos párkánylécz	—	80,000
11. sima párkánylécz	—	160,600
12. furnirok... ..	1.561,000 m^2	490,000

Arra nézve, hogy a parketták előállításával foglalkozó összes vállalataink az 1898-ban gyártott parkettákat mely országokban értékesítették, a következő táblázat nyújt felvilágosítást :

Az előállított parketták neve	Egység	Mennyiség	Érték koronákban	o/o
1. Parketta tölgyfából:				
1898. évi termelés.....	m ²	583,600	2,310,000	100·00
ebből eladatott:				
Magyarországon	„	429,100	1,551,500	67·16
Ausztriába	„	149,800	739,100	32·00
Szerbiába	„	1,200	5,400	0·23
Bulgáriába	„	500	2,000	0·09
Törökországba	„	3,000	12,000	0·52
2. Parketta bükkfából:				
1898. évi termelés.....	„	50,800	134,000	100·00
ebből eladatott:				
Magyarországon	„	300	750	0·56
Ausztriába	„	50,500	133,250	99·44
3. Táblás parketta:				
1898. évi termelés.....	„	9,200	84,250	100·00
ebből eladatott:				
Magyarországon	„	8,600	80,320	95·03
Ausztriába	„	600	4,200	4·97
1—3. alatti parketták összesen:				
1898. évi termelés.....	„	643,600	2,528,520	100·00
ebből eladatott:				
Magyarországon	„	438,000	1,632,570	64·56
Ausztriába	„	200,900	876,550	34·66
Szerbiába	„	1,200	5,400	0·21
Bulgáriába	„	500	2,000	0·08
Törökországba	„	3,000	12,000	0·49

A melléczikkek közül csupán öt áru, névszerint a kemény épületfa és a frizek, a székháttámlakötők, faragványos párkányléczek, sima párkányléczek és furnirok képezték a külkereskedelmi forgalomnak is tárgyát, míg a többiek mind itt bent az országban nyertek elhelyezést.

Az említett öt árucikk részletes forgalmi adatait mennyiség és érték, valamint az egyes országokra eső értékszázalék aránya szerint a 819. oldalon levő táblázat mutatja.

A parkettáknál kivitelünkhöz képest a behozatal elég kis mérvű, a furniroknál pedig megfordítva áll a dolog, amit másnak nem tulajdoníthatunk, minthogy a belföldi áruval szemben bizonyos idegenkedés tapasztalható azért is, mert a furnirgyártás nálunk még meglehetősen fiatal iparág, remélhető azonban, hogy jövőben a viszonyok változni fognak.

A nyugoteurópai államoknak a parkettákra vetett magas vámjai és a parkettával szemben a nyers frizekre eső alacsony vámtétel, szintugy az amerikai nyers frizek olcsó szállítási díja nyugotra, főként Németországba irányuló parkettakivitelünket hátrányosan befolyásolják. A keleten pedig a magas vasuti díjak folytán és direkt díjtételek hiányában térfoglalásunk szintén meg van nehezítve. Mindkét irányban tehát alkalmas kereskedelem-politikai intézkedések, illetőleg vámmérséklések és díjtétel-leszállítások kihasználása volna szükséges ahhoz, hogy a kivitel emelkedjék. Az általános építkezési pangás pedig belföldi fogyasztásunknál éreztetvén hatását, annak jobbra fordulása a parkettagyártás szempontjából is igen kívánatos.

Hordógyártás.

I. A gyárak száma és azok általános viszonyai.

A magyar korona országaiban 1898-ban hét hordógyár állott fönn, 6 Magyarországon, 1 Szlavoniában és pedig: 1 Pécsent, 1 Budafokon, 2 Budapesten, 1 Kőbányán, 1 Fiumében és 1 Zsupanjén, mind a tulajdonosok saját kezelésében.

A gyárak elhelyezésére mérvadó volt az a körülmény, hogy oly telepek közelében állíttassanak fel, a melyek hordókat nagy mennyiségben fogyasztanak. Így Budapest és környéke mint a sör-

Az előállított melléktermékek megnevezése	Mennyiségi egység	Mennyiség	Érték koronákban	%
1. Kemény épületfa és frizek :				
1898. évi termelés.....	m ³	3,926	435,130	100·00
ebből eladatott :				
Magyarországon	„	1,480	156,670	36·01
Ausztriába	„	266	20,780	4·77
Németországba	„	580	41,380	9·92
Franciaországba	„	1,433	187,500	43·09
Nagy-Britanniába	„	167	27,000	6·21
2. Székhátámlakötő :				
1898. évi termelés.....	drb	1,000,000	300,000	100·00
ebből eladatott :				
Ausztriába	„	180,000	54,000	18·00
Nagy-Britanniába	„	820,000	246,000	82·00
3. Faragványos párkánylécz :				
1898. évi termelés.....	„	—	80,000	100·00
ebből eladatott :				
Magyarországon	„	—	20,000	25·00
Ausztriába	„	—	45,000	56·25
Nagy-Britanniába	„	—	15,000	18·75
4. Sima párkánylécz :				
1898. évi termelés.....	„	—	160,600	100·00
ebből eladatott :				
Magyarországon	„	—	40,600	25·27
Ausztriába	„	—	120,000	74·73
5. Furnirok :				
1898. évi termelés.....	m ²	1,561,000	490,000	100·00
ebből eladatott :				
Magyarországon	„	565,000	190,000	38·77
Ausztriába	„	796,000	260,000	53·07
Németországba	„	100,000	20,000	4·08
Oroszországba	„	100,000	20,000	4·08

gyártás és borkereskedés középpontja, Pécs szintén a borkereskedelem, Fiume pedig a nagy liszt- és cementkivitel révén lett alkalmas arra, hogy ott hordógyár létesüljön, míg a zsupanjei hordógyár az ottani cserkivonat-gyár kedvéért létesült.

A hordógyártás úgy a külföldön, mint nálunk is aránylag fiatal, 25—30 éves iparág. A hordók rendkívül különböző és sokféle méretei utját állták annak, hogy a hordógyártás céljaira alkalmas gépek szerkesztessenek, csak ujabban, amidőn a petroleum, szesz, sör, vaj, hal, liszt, cementszállítás kiterjedésével bizonyos hordóméreték és alakok alakultak, amelyekre állandóan és nagy tömegben van szükség, jutott a mechanikai hordógyártás alkalmas, főként amerikai gépszerkezetek segélyével előbbre. A kádáripár azonban ezáltal fel nem lendült, mert szőlőink elpusztulván, a hordógyártás a sörfőzők céljaira maradt csak fenn, ezek egész évi szükségletét pedig a gépekkel dolgozó hordógyárak néhány hónap alatt fedezik, úgy, hogy azután szünetelni kénytelenek. A drága gépek tehát ily módon igen lassan fizetődnek ki. A szőlők rekonstruálásával kapcsolatban a hordószükséglet emelkedik ugyan, a dongaárak emelkedése és a gyárak egymásközti versenye miatt azonban ezen iparág helyzete mégsem javul.

A kivitel szintén nem mondható jó üzletnek, miután a hordókat nagy ürtartalmuk miatt magas fuvarbér és vám terheli.

II. A gyárak berendezése.

A 7 hordógyár közül 6 dolgozott gépekkel, öt telepen gőzgép, egyen pedig villamos energia szolgáltatván a hajtóerőt. Az öt telepen 6 kazán egészben $232 \cdot 18 \text{ m}^2$ fűtőfelülettel és 5 gőzgép összesen 175 lóerővel volt alkalmazásban. A 6-ik telep elektromotorja 1·25 lóerejű volt.

Munkagépek közül 6 telepen volt 7 szalagfűrész, 1 telepen egy egyengető gyalugép káddongák megmunkálására, 4 telepen 5 vastagsági gyalugép, a már összeillesztett fenéfkák egyforma vastagságra való gyalulásához, 1 telepen egy körfűrész, 5 telepen 6 bütüző körfűrész a dongák hosszának megfelelő darabok vágására, 5 telepen 7 dongagyálugép, ugyanannyi dongaillesztőgép. Hordócsigázó-, sajtó- és abronchuzó-gép két telepen, csinvágó-gép, hordószinelő és csaphukfuro három gyárban, fenékvágó- és párkányoló-

gép és fenékgyalu-gép négy gyárban, végül abroncsvasnyiró- és lyukasztógép 3, abroncshajlítógép pedig 2 gyárban volt alkalmazásban. Tulnyomó részben németországi eredetű gépek.

A mechanikai hordógyártásnál a kézi munka szintén nagy szerepet játszik. A 7 telepen 225 munkásra való tulnyomólag belföldi eredetű szerszámkészlet, ugyszintén egyéb készülékek, valamint gép- és szerszámjavító-gépek irattak össze.

III. A gyárak termelése.

1. *Felhasznált anyagok.* Tüzelőanyagot hordógyáraink, a gépek évenként csak 3—4 hónapig működven, aránylag keveset: 1772 m³ hulladékfát és 2142 q. hazai barnaszemet használtak fel. Ide számítandó az a tüzelőanyag is, amely műhelyek és dongafőzők fűtéséhez és a hordók kilángolásához is szükségeltetik.

A folyadéktartó hordókhöz szükséges sásból 1898-ban 20,165 kg., kizárólag Magyarországon beszerzett anyag használtatott fel.

Félgyártmányokból feldolgoztatott 27,000 drb francia és 133,000 akó = 3611·64 m³ német tölgydonga. A fumei és zsupanpei hordógyárban pedig, amely bükkfahordókat készít, 2,336,422 drb, vagyis 4897·75 m³ bükkfadonga. Ezen két gyár Boszniához közel lévén, aránylag olcsóbban jut a boszniai, mint a hazai dongákhoz, ugy, hogy előbbiből 68·83, utóbbitól pedig csak 31·17⁰/o-ot használt fel. Két telep, amely száraz áru és zsiradék tartására szolgáló hordókat gyárt, mintegy 10,000 köteg faabroncsot is felhasználott és pedig 7200 köteg magyarországi, 2800 köteg ausztriai származásút. Felhasználtatott ezenkívül kádak készítéséhez 15 m³ vörösfenyő és 30 m³ pitch pine, azonkívül a fumei gyárnál ládakészítéshez 1200 m³ luczfenyődeszka, ebből 760 m³ belföldi, 440 m³ ausztriai anyag.

Készgyártmányokból felhasználottatott 3581 kg. tulnyomólag belföldi abroncsvas, 133,800 drb hordócsap, kizárólag ausztriai gyártmány, stb.

2. *Előállított iparczikkék.* Készült a hét gyárban 1898-ban összesen 206,566 drb hordó 200,401 hl. ürtartalommal 841,112 K. értékben, amely adatokból Magyarországra 171,566 drb, 147,901 hl. és 666,112 K., Horvát-Szlavonországra pedig 35,000 darab, 52,500 hl. és 175,000 K. esik és így a magyarországi hordókra

darabonként átlag 0·86 *hl.* ürtartalom és 3 K. 88 f. érték, a horvát-szlavonországiakra pedig 1·50 *hl.* ürtartalom és 5 K. érték esik, aminek oka abban rejlik, hogy az egy szlavoniai gyár ugy-
szólván kizárólag 1¹/₂ hektoliteres tanninhordókat készített.

A készített hordókból volt 30,574 *hl.* ürtartalmu sörös hordó, 41,380 *hl.* boros hordó, 3340 *hl.* zsir, 72,607 *hl.* liszt és egyéb száraz áru és 52,500 *hl.* tannin tartására szolgáló hordó. 75,294 *hl.* tölgyfahordóval ilyképpen 125,107 *hl.* bükkfahordó lévén szemben, utóbbiak ürtartalom tekintetében erősen tulsulyban vannak, érték tekintetében azonban nem, miután a tölgyfahordókra 523,384 kor., vagyis darabonként átlagban 7 K., a bükkfahordókra pedig csak 317,728 korona, vagyis darabonkénti átlagban 2·54 K. esik.

A gyártott 206,566 drb hordóból 204,612 adatott el Magyarországon, érték szerint 817,657 K., vagyis 98⁰/₁₀₀, míg a külföldre csupán 1954 drb 23,455 K. értékben adatott el és pedig Ausztriába 2895 K. értékű 394 drb, Boszniába 7830 K. értékű 1060 drb és Bulgáriába 12,730 K. értékű 500 drb Némi csekély, ki nem mutatott mennyiségű kivitel volt Olaszországba is. Tévedés volna azonban azt hinni, hogy az országban gyártott és az itt eladott hordók mind az országban maradtak volna. Itthon maradtak a sörös és az ászokhordók és a legkisebb fajtájú szállító hordók, ellenben a nagyobb boros és szesz hordók, valamint a bükkfa hordók is emballage gyanánt mind külföldre mentek és mint üres hordók körülbelül felerészben kerültek azután vissza, úgy, hogy mintegy 420,000 K. értékű hordó tekintendő olyannak, amely külföldön talált elhelyezést.

A hordókon kívül egyik gyár — a fiumei — rizskeményítő és dohányszállítás céljaira ládákat is gyártott és pedig 108,066 K. értékű ládát.

A külkereskedelmi statisztika adatai szerint 1898-ban

	métermázsa	K. értékben
behozott uj hordó kemény fából	2,371	76,820
kivitetett " " " "	6,137	208,658
behozott ócska petroleumhordó	15,578	155,780
kivitetett " " " "	7,515	75,150
behozott hordó puhafából --- ---	2,169	17,352
kivitetett " " " " --- ---	67	536

Ezen adatok a gyárak által szolgáltatott adatoktól azért különböznek, mert utóbbiakban a nálunk igen tekintélyes kisipar kivitele nincs felvéve. Mindamellet láthatjuk első sorban is azt, hogy az ócska üres petroleumhordók elég tekintélyes behozatali többletet tüntetnek fel, aminek oka az, hogy a kádáripár jelentékeny kárára az üres petroleumos hordók vámentesen hozatnak be a külföldről hozzánk, az érdekeltek óhaja épp ezért az, hogy az eddigi vámentesség mielőbb hatályon kívül helyeztessék. Feltűnhet továbbá az a jelentékeny különbség is, amely a puhafahordók behozatala és kivitele között mutatkozik és az osztrák áru iránti indokolatlan előszeretben és a dolgok iránti nemtörődöm-ségben leli okát. Az olasz borok behozatalára szolgáló és rendszeren olcsó és rossz gesztenyehordók bentmaradása, szintugy a söradó magas volta a hordóipart hátrányosan befolyásolják.

Kaptafagyártás.

A kaptafagyártást hazánkban inkább csak kisiparszerűleg üzik és a kaptafakészítők többnyire a bognárok közül kerülnek ki. 1898-ban csupán két gyártelepünk volt, a melyek közül az egyik, a pécsi, kizárólag kaptafákat készített, a másik, a soproni pedig egyéb faárúk készítésével is foglalkozott.

E két gyárban két kazán $61 m^2$ fűtőfelülettel és két egészben 48 lóerejű gőzgép volt felállítva, azonkívül volt 3 kör- és 7 szalagfűrész, 8 másológép, 10 esztergapad, 5 csiszológép. Az a gyár, a melyik még egyéb faárúk gyártásával is foglalkozott, használt még azonkívül 2 maró, 2 furó és 1 egyengető gyalugépet is. A gyárak felszereléséhez tartozott még bizonyos számú asztalos és esztergályos szerszámkészlet is.

Tüzelőanyag gyanánt mindkét telep csaknem kizárólag hulladékfát használt. A barnaszénfogyasztás $1167 q.$ volt.

Felhasznált a két gyár 1898-ban $400 m^3$ gyertyán- és $196 m^3$ bükkhasábfá nyersanyagot. Azonkívül az egyik gyár mellékezikkei gyártásánál $60 m^3$ luczfenyőt, $60 m^3$ bükkfadeszkát és $3200 m^2$ diófafurnirt használt fel. Előbbi 2 anyagot belföldön, utóbbit Ausztriából szerezte be.

A két gyár az 1898. évben $104,673$ pár kaptafát és cipő- és csizmasámfát gyártott $76,000 K.$ értékben. E mennyiségből mintegy

52·5⁰/₁₀ kaptafákra, 33·5 czipő- és 14⁰/₁₀ eszmasámfákra esik. Az összes mennyiségből 46,773 pár, 34,000 K. értékkel belföldön, 57,900 pár 42,000 K. értékben Ausztriában adatott el. A soproni gyár gyártmányait tulnyomó részben Bécsben helyezte el.

A gyártott mellékcikkek közül készült 300 pár ványoló deszka 400 K. értékben, azonkívül az egyik gyár készített 240,000 drb szerszámnyelet 4000 K. értékben, a melynek több mint ⁸/₁₀-része Ausztriába ment. Készült továbbá 12,000 pár fűrészrama 2400 K. értékben. A soproni gyár mint új üzletággal, ágyak készítésével is megpróbálkozott. A gyártott 800 drb ágyat 8000 K. értékben Ausztriába szállította.

A két gyár 1898. évi termelése a mellékcikkekkel együtt e szerint 91,000 K. értéket tett ki, a mely összegből az Ausztriába szállított gyártmányokra 53,767 K. esik. A kivitt áru kis része maradt azonban csak Ausztriában, a nagyobb rész Anglia, Olaszország és más felé exportáltatott.

Kaptafagyáraink versenytársai egy Grác közeliében működő osztrák gyár és a Cseherdő háziiparosai. Egyik gyárunk fegyverekkel, tehát igen olcsó munkaerővel dolgozván, ezt a versenyt kibírja, a másik azonban sokkal nagyobb munkabért fizet és így azt igen megéri.

A kaptafa és egyéb idevágó cikkek termelését és fogyasztását, a kisiparilag készült ilyenmü cikkek mennyiségét nem ismervén, és a mennyiben az áruforgalmi statisztika is ezen cikkekét külön tételben nem mutatja ki, sajnos, meg nem állapíthatjuk.

Épületasztalosipar.

I. A gyárak száma és azok általános viszonyai.

Előre bocsátólag meg kell jegyeznünk, hogy az asztalosipar három alcsoportra osztható ugymint : *a)* épületasztaloság ehhez tartozván a boltberendezések készítése is, *b)* épület- és butorasztaloság, vagyis oly vállalatok, a melyek a megjelölt munkákat körülbelül egyforma arányban készítik és *c)* butorasztaloság, ezzel együtt tárgyaltván a kávéházi berendezések készítése és az esztergályosság, kárpitosság és diszitással foglalkozó vállalatok is.

Nagyipari jellegű asztalos ipartelepünk volt 1898-ban összesen 77, ebből pedig, egy budapesti építési vállalat faipartelepét is ide-

számítva, épületasztalos ipartelep egészben 29, még pedig 23 telep Budapesten, 1 Aradon, 1 Besztercebányán, 1 Debreczenben, 1 Miskolczon, 1 Sopronban és 1 Temesvárott.

A közlött adatok a mellett szólnak, hogy ily ipartelepek leginkább ott keletkeznek, a hol az építkezés a legélénkebb. Az asztalosság maga kénytelen az építőipar viszonyaihoz alkalmazkodni és szabványos méretek és alakok hiányában kész megrendelésekre dolgozni. Kész ajtók és ablakok ép ez okból nálunk rak-táron nem teríthetők.

A vállalatok mind magánegyének tulajdonában voltak.

II. A gyárak berendezése.

A 29 telep közül csak 12 dolgozott motorikus erővel.

A 12 telep mindegyikén 1—1 motor működött és pedig 8 stabil-gőzgép, 2 lokomobil, 1 vizikerék, 1 gázgép, együttvéve 284 lóerővel. 1—1 telepre átlag 25 lóerő esik. A határok 12—50 lóerő között vannak telepenként, ami azt mutatja, hogy nálunk az épületasztalosságban hiányoznak az igazi nagy üzemek, de viszont nincsenek aránytalanul kis üzemek sem.

A fontosabb munkagépek voltak: 2 keretfűrész, 42 körfűrész, 3 hasítógép, 20 szalagfűrész, 4 kanyarító fűrészgép, 46 gyalugép, 26 marógép, 6 lemezelőgép, 6 csapvágógép, 3 furógép, 53 kézi vésőgép, 13 furó véső (hosszlyuk furó) gép.

A körfűrész és kézi vésőgép közel $\frac{4}{10}$ -ed arányban volt hazai gyártmány, azonban a csak valamivel is komplikáltabb szerkezetű gép között tulnyomó volt az idegen, főleg német eredetű.

Volt ezenkívül 3 esztergapad, 1466 asztalos szerszámkészlet, 15,708 drb közös asztalos szerszám, tulnyomólag osztrák eredetű. Mint segédgép és egyéb berendezés említendő 1 szalagfűrész-élesítőgép, 3 körfűrész- és 3 gyalukésélesítő-gép, 7 kovácstűz, 1 vasfuró, 1 vasgyalu és 1 vasesztergagép gép- és szerszámjavításhoz.

Három telepen villamos világítás volt 1—1 hazai dinamógéppel, a többi telepen részint kőolajjal, részint fagygyugyertyával világítottak, utóbbinak kevésbé tűzveszélyes és olcsóbb volta miatt előnyt adván a kőolaj felett.

Gőzölők, tulnyomólag fenyőfa dolgoztatván fel, egy üzemnél

sem alkalmaztattak és szárító is igen kevés, egészben 5 és pedig 3 gőz-, 1 kályha- és 1 légfűtéssel használtatik, ami arra vall, hogy iparosaink a szárításra kellő súlyt nem helyeznek, pedig a levegőn száradt anyagot is tanácsos rendszeresen szárítani.

III. A gyárak termelése.

1. *Fölhasznált anyagok.* Tüzelőanyag felhasználott 10,218 m³ fahulladék, 1689 q. barnaszén, 17,747 m³ gáz.

Nyersanyagot épületasztalos telepeink alig használnak, csak egy telep volt, amelyik az általa felhasznált deszkát a nyers rönköfából maga fűrészelte fel, amidőn is a felfűrészelt luczfenyő rönkök mennyisége 1500 m³, a tölgyfáé pedig 250 m³ volt.

Félgyártmány, vagyis deszka felhasználott: 19,278 m³ luczfenyődeszka, ebből 100 m³ stájer, a többi hazai anyag; 6161 m³ erdei fenyődeszka, hét tizedrészben ausztriai és boszniai áru, aminek állítólagos oka, hogy az anyag jobb, mint a magyarországi; a 229 m³ vörösfenyődeszka is csaknem kizárólag Ausztriából került be, az 1991 m³ tölgydeszka-anyag azonban kizárólag hazai termék volt; azonkívül 45 m³ hárs, 41 m³ juhar, 29 m³ dió és 202 m³ bükk, kizárólag belföldi eredetű.

Felhasználott még 12,500 m³ furnir, bevallás szerint itt-hon vásárolt, valószínűleg azonban tulnyomóan bécsi és hamburgi gyártmány.

Megemlítjük még e helyt, hogy egyes üzemek külön esztergályos, faragó-munkást, lakatost stb. tartanak, a legtöbb azonban ezen munkákat házon kívül végezteti. Így pl. 1898-ban 18,132 K.-t fizettek esztergályos munkákért, 17,436 K.-t marásért, 7688 K.-t mázolásért, mint házon kívül végzett munkáért.

2. *Előállított iparcikkek.* 1898-ban az itt tárgyalt 29 telep összesen 3.656,196 K. értékű munkát, nevezetesen ajtókat, ablakokat, kapukat, falborításokat, mennyezeteket és számos egyéb, egyenként föl nem sorolható gyártmányt állított elő. Ezenkívül több telep 291,717 K. értékű boltkirakati ablakot és bolti berendezést, 43,230 K. értékű butorfélét, 1400 K. értékű kávéházi berendezést, 2000 K. értékű rámaléczet és 7000 K. értékű furnirozott, polirozott és aranyozott rámat gyártott, úgy, hogy a gyártmányok egész értéke — anélkül, hogy egy telep parkettagyártá-

sának és egy másik telep tűzifa-előállításának pénzbeli érték, hozzászámítanak — 4.001,543 K.-t tett ki.

A gépberendezéssel dolgozó 13 telep — amelyek forgalma 1—5 százezer korona volt — 849 alkalmazott mellett 2.271,148 K.^t míg a többi 16, gépberendezés nélkül dolgozó telep 485 munkással csak 1.730,395 K. értékű gyártmányt produkált, előbbiekre tehát átlag 174,704 K., utóbbiakra pedig csak 108,149 K. esik.

Az egy munkásra eső gyártmányérték a gépüzemű telepeknél 700—5423, a kézimunkával dolgozó telepeknél pedig 800—2778 K. határok között mozgott.

Általában azt mondhatjuk, hogy a gépüzem ott előnyös, ahol a gépeket egész éven át lehet foglalkoztatni. Nálunk sajnos ritka az oly épületasztalos, aki gépeit egész éven át foglalkoztathatja, sőt akárhány eset volt, hogy az illetők a gépüzemet beszüntetve, a viszonyaiknak megfelelőbb kézi üzemhez tértek át.

Épületasztaloságunk, amely a dolog természeténél fogva nem a kivitelre, hanem az országos, részben pedig csak a helyi szükségletek kielégítésére van utalva, sok bajjal küzdök. Egyik legnagyobb baj a tultermelés és a nagy verseny, miért is általános az óhaj, hogy iparigazolvány és igazolt szakképzettség előfeltétel legyen ahoz, hogy ez az iparág gyakoroltassék és arra nem hivatottak távöltartassanak. A durvább munkálatok végzésénél a gépek igen jó sikerrel alkalmazhatók, de az iparos tisztán ez okból nem rendezkedhetik be gépüzemre, közmühelyek létesítése, ahol a géppel nem bíró iparos ezen munkákat végeztethetné, épp ezért igen kívánatos. Ez a kívánság egyébként időközben a budapesti és erzsébetfalvai közmühelyek felállítása által kielégítést talált. Kívánatos továbbá, hogy a hatósági munkákat ne egy vállalkozó kapja, hanem, hogy a szakiparosok a szerződést az építetővel közvetlenül köthessék meg.

(Folyt. köv.)

A külföld erdőrendezési eljárásai.

Irta: *Bund Károly.*

IV. Baden nagyhercezség.

(Folytatás.)

Hozamszabályozás.

A vágatási tervnek „főhasználat“ rovatában mindazon osztatok soroltatnak fel, a melyekből az illető 10 évnél főhasználati hozama kihasználható. Ezen területek kiválogatásánál az általános ismert szempontokon kívül, különösen a jegenyefenyvesekben, nagy súlyt helyeznek az állabok tömegnövekedésére. A tömeggyarapodásban még fokozható állabokban a használat mértéke ennek a célnak megfelelően állapítatik meg, a növekvésben már visszamaradó állabokban pedig a mielőbbi sikeres felújítás érdeke lép előtérbe.

A mi magának az évi fahozamnak megállapítását illeti, ennél a jelen növedék mennyiségéből indulnak ki. Jelen növedék alatt ez esetben a legközelebbi évtizedben várható növedék értendő. A szerint, amint a jelen fakészlet a szabályosnál nagyobb, vagy kisebb, a fahozam is nagyobbnak vagy kisebbnek vétetik a jelen növedéknél. A kiegyenlítés ideje legfeljebb egy vágásforduló lehet, többnyire azonban ennél rövidebb. Megválasztásánál a legkülönbözőbb gazdasági szempontok részesülhetnek figyelemben. Általában azonban a fahozam nagyobb ingadozását lehetőleg kerüljük és kétes esetekben, tekintettel a ritkán elkerülhető rendkívüli használatokra, inkább mérsékeltebb főhasználati fahozamot állapítanak meg.

A főhasználati fahozamhoz az előhasználatok becsült fahozama hozzáadatik, az összes fahozam pedig ezek után olyképen kerekített ki, hogy az évi fahozam törtszámot ne tartalmazzon.

A fahozam vázolt megállapításánál lényeges szerepet visz a jelen és szabályos fakészlet és növedék megállapítása. Ezek pontosságától függ sokban a fahozam helyes meghatározása.

A fakészlet felvétele a már megbolygatott állabokban törzsenkénti kiszámlálás útján történik, miközben a ritkított állásban lévő egyes fatörzsek és egész állabok növekvésére nézve gyűjtene adatokat; a követett eljárás *Kaán Károlynak* „A Schwarzwald szá-

lalóvágásos haszonfagazdaságáról" szóló cikkéből (E. L. 1903. V. 446.) meg lévén ítélhető, itt bővebben nem térek ki rá.

Még záródott, habár már legközelebbiről üzembe veendő állabokban többnyire a próbaterek szerinti becsléssel megelégszenek. Végül a fiatal és középkorú állabokban fatermési táblák vagy tapasztalati adatok alapján becsülik meg a fatömeget. Ugy az erdőgondnokok, mint az üzemrendezés alkalmával hozzájuk beosztott segéderők minden kínálkozó alkalmat felhasználnak, hogy a vágások eredményének összeállítása, valamint próbaterek felvétele által a fatömeg becslésében kiváló gyakorlatot szerezzenek. Próbaterék ily célból csakis oly állabrészekben vehetők fel, a melyek minősége és sűrűsége a nagyobb erdőgazdasági üzemben elérhető tökéletességi foknak megfelel. Kisebb területen előforduló kiválóan jó állabrészek figyelmen kívül hagyandók.

Ezen vizsgálódás és adatgyűjtés természetesen a *növedék* nagyságára is kiterjed.

Szabályos növedék alatt az illető termőhelynek megfelelő, jó záródású és jól ápolt állabnak átlagnövedéke értendő a tarlasztási korban. Ennek a vágásforduló évszámának felével való szorzata adja a szabályos készletet:

$$\left(szk = szn \times \frac{f}{2} \right)$$

A szabályos növedék becslésénél a tényleg meglévő fanemek vétetnek alapul; a mennyiben fanemcsere volna tervben, az új fanemek csak azon állabokban vehetők a szabályos növedék megállapításánál figyelembe, a melyekben az átalakítás a legközelebbi 10 évben tényleg kezdetét veszi.

Felújítás alatt álló vágásokban a megszakított záródással bíró állabok növedéke a meglévő fatömeg százalékáiban fejezendő ki. Ez a mód ebben az esetben a tömeggyarapodás megítélésére alkalmasabb, mint magának a növedéknek mennyisége, mert a még tövön álló fatömeg igen különböző nagyságu lehet.

A hozamszabályozásnak eme módját és annak alapjait a gyakorlat szempontjából bírálgatva, nekünk, a kik a határozott területadatokból szoktuk erdeink hozamát leszámaztatni s e biztos alapon az erdő szabályos állapotát megközelíteni, a tisztán a jelen

növedék és a fakészlet becslésén nyugvó hozamszabályozás első pillanatra azt a benyomást teszi, hogy bizonytalan, ingatag alapon épült fel, hogy a becslés minősége igen nagy befolyást gyakorol a fahozam megállapítására. Ezzel a nézettel találkoztam a Badennel szomszédos Württembergben is egy előkelő, azóta sajnos már elhunyt szakférfiu részéről, a ki ugy nyilatkozott, hogy Badenben a területnek teljes mellőzése a hozam megállapításánál, némi bizonytalanságot hoz az üzembe.

Ezzel szemben Badenben azzal érvelnek, hogy a vigálynövedék és a természetes felujulás teljes mérvű s a tapasztalat szerint ugy pénzügyileg, mint közgazdasági szempontból előnyös kihasználására irányuló gazdaság más erdőrendezési móddal nem fér össze. Csak a mostani, évtizedeken át kipróbált módszer nyújt a gazdálkodónak elegendő szabad teret az említett gazdasági célok elérésére. Igaz, hogy aránylag nagy terület áll üzemben s annak változatos képét az ehhez nem szokott szem talán nehezen tekinti át, az ebben az üzemben nevededett erdőgazda azonban éppenséggel nem vesztí el a tájékozást. Egyébiránt a részletes erdőleírással kapcsolatosan 10 évről 10 évre új korosztály-táblázatot és készítenek, a korosztályok, térbeli eloszlása tehát 10 évenként ellenőrizhető s ha szükség volna rá, az ebből folyó következtetések a hozam helyességére nézve levonhatók.

Az erdő fakészletének évtizedről évtizedre való leltározása a becslésben kiválóan jártas személyzettel és állandó elvek szerint, a fahozam helyességét könnyen ellenőrizhetővé teszi s elkövetett hibák csakhamar nyilvánvalókká lesznek. Tény, hogy különösen a konzervatív erdőgazda szempontjából nem lehet kifogást emelni a badeni hozamszabályozás ellen, mert a hozam megállapításánál igen elővigyázatosan járnak el s általában mindenütt a megállapított vágásfordulónak megfelelő szabályos fakészletnél nagyobb készleteket tartalmaz az erdő. Tényleg tehát voltaképen az elfogadott vágásfordulónál nagyobb vágásforduló szerint folyik a használat s tulvágatásról szó sem lehet. De mégha az az eset is fordulna elő, hogy itt-ott tévesen kelletténél több használtatnék s ezáltal a vágásforduló 1—2 évvel leszorítatnék, ez sem lenne baj, mert egyfelől ezt a hibát, a másutt előforduló ellenkező értelmű tévedés mintegy kiegyenlitené, másfelől pedig a vágás-

forduló az erdők zöménél nem mozog azon az alsó határon, a hol már kevés évi különbözet is számot tesz s ezenfelül a vigálynövedék maga is biztosíték arra nézve, hogy aránylag rövidebb idő alatt is úgy fatömegre, mint minőségre kiváló törzsek neveltessenek. A lehetséges, de a sok évi tapasztalat szerint tényleg be nem következő hátrányok nem szolgálhatnak okul arra, hogy ez az egyszerű, az üzem természetéhez alkalmazkodó hozam szabályozás elejtessék.

Ami pedig a hozamok egyenletességét illeti, a mely az erdőbirtokosra nézve, legyen az akár az állam, akár magánégyén, oly felette kellemes körülmény, azt a badeni eljárás sokkal nagyobb mértékben biztosíthatja, mint a tisztán területen alapuló hozam szabályozás, kivált ha a fatömeg figyelembevételé még az egyes évi használatok szétosztásánál is ki van zárva, amint erre pl. a hazai erdőrendezés nyújt példát, a midőn az egyenlő évi vágás-területek előzetes kitűzése még szálerdőkben is megkívántatik. Számtalan üzemterv jóváhagyási záradéka bizonyítja ezt. Pedig ezzel voltaképen a térszakozásnak nevezett eljárás vágásosztással devalválódik.

Kitünően alkalmazkodik a badeni erdőrendezés a jegenyefenyő természetéhez, a mely ott nagy mennyiségben fordul elő. Már Elsass-Lotharingia tárgyalásánál alkalmam volt megemlékezni arról, hogy a vágássorok szerint folyó használat e fanemnek és különösen feljulásának mily kevéssé felel meg. Badenben, amint láttuk, nem ismerik a vágássorozatot és máskülömben sincsen semmi akadály annak, hogy a használat azon helyeket kereshesse fel, a melyeken a feljulás érdeke is megkívánja, hogy az idős állab lassankint helyt adjon egy új nemzedéknek.

Statisztika.

Az üzemterv tartozékaként, habár attól teljesen elkülönítve, részletes statisztikát is vezetnek Badenben a gazdaság minden jelentős mozzanatáról. A statisztika célja egyfelől oly maradandó viszonyokat, a melyeket máskülömben minden egyes üzemrendezésnél meg kellene ismételni, egyszer s mindenkorra leírni s ezzel az üzemrendezést egyszerűbbé tenni, másfelől pedig célja az illető erdőbirtok történetére s különösen fahozamára és jövedelmére vonatkozó adatokat gyűjteni.

Ezen célhoz képest a statisztika a történelmi részre (birtokviszonyok, rendkívüli események, régebbi erdőrendezés), az erdő leírására és a fa- és pénzhozamok kimutatására oszlik. Az erdő leírása kiterjed az erdőterületre (kiterjedés, határolás, politikai beosztás, szolgalmak, adóviszonyok), a helyrajzi viszonyokra (fekvés, talaj, klíma, növényzet), a gazdálkodásra (fanemek és üzemmódok, vágásforduló, vágásvezetés, felújítás), az erdő használatára (fő- és mellékhasználatok, fapiacz, árak), a fakihozatal eszközeire, az erdővédelemre és vadászatra.

A fahozam és a pénzjövedelem kimutatása zárja be a statisztikát, a mely 10 évről 10 évre egy-egy füzetel kiegészítettik.

A statisztika az adatokat üzemosztályonként, illetőleg erdőbirtokonként évek szerint mutatja ki. Táblázatai átnézetesek, minden felesleges dolgot mellőznek, a lényegeset ellenben szemléltetően kidomborítják. Részletesebb ismertetésük itt messze vezetne.

*

Fennebb azt állítottuk, hogy Baden erdőgazdasága felette konzervatív s hogy a jelen növedékből kiinduló hozamszabályozás a tartamosságot éppenséggel nem veszélyezteti, hanem ellenkezőleg a gyakorlatban készlet- és növedékszaporulathoz vezet. Ezen állítás igazolására alább néhány számadatot idézünk.

Baden összes berendezett erdeinek fakészlete volt

	egészben	1 hektáron
	k ö b m é t e r	
1876 január 1-én	60.685,179	182
1888 január 1-én	73.852,217	211

Ez 15·93%-nyi szaporulatnak felel meg, mely részben ugyan kétségtelenül annak tulajdonítható, hogy a régebbi becslések igen óvatosan készültek s az újabb pontosabb becslések magasabb eredményhez vezettek, részben azonban a készlet szaporodása a növedék megtakarításából is származik.

Ugyancsak szaporodott az évi növedék mennyisége is, amely volt

	egészben	1 hektáron
	k ö b m é t e r	
1876 január 1-én	1.435,028	4·31
1888 január 1-én	1.560,078	4·46

Az emelkedés 3·48%-nak felel meg s bizonyára még maga-

sabb lenne, ha számos községi és testületi erdőben az alomhasználat nem állaná útját a növedék fellendülésének.

A készlet és növedék emelkedése annál inkább bizonyít a hozamok óvatos, aggályra okot nem adó megálapítása mellett, mert a tényleges használat általában mindig meghaladta az üzemtervi előírást (rendkívüli szükségletek vagy események következtében). A főhasználati fahozam^o volt az üzemtervek szerint 1878. január 1-én hektáronként átlag $3\ 62\ m^3$, az 1878—87. években pedig tényleg hektáronként $4\ 01\ m^3$ használtatott ki.

V. Bajorország.

Bajorországban az erdő 2.589,809 ha kiterjedés mellett az összterületnek mintegy 34·5%-át foglalja el. Ezenkívül közel 22,000 ha bajor állami és községi erdőbirtok Ausztria területén fekszik. A bajor területen levő erdőbirtokból 922,958 ha állami és koronauradalmi erdő, 390,882 ha. községi, alapítványi és testületi erdő, végül 1.275,969 ha. magánerdő. A bajor alpokban, melyek az országot délről határolják és 2700 m. magasságig emelkednek, nemkülömben az északkeleti határon végigvonuló s 1350 m.-ig emelkedő bajor erdőben, végre az alpoktól a Duna felé lejtő fensíkon általában a luczfenyő alkotja az erdőt a jegenyefenyő, bükk, alárendeltebben az erdei fenyő társaságában. Az ország többi részében s így az északnyugati részen lévő Spessartban (850 m.) és a Rajna balpartján elterülő Pfalzban is a bükk, tölgy és erdei fenyő fordul elő tulnyomóan. Egészben véve a lombfa csak mintegy 25—30%-át foglalja el a területnek. A régebbi vegyes erdőt a korábbi tarvágások és a még mindig nagy teherként jelentkező legeltetési és alomszedési jogosultságok következtében mindinkább az elegyetlen luczfenyvesek váltották fel. Az újabbkori bajor erdőgazdaság egyik legfőbb törekvése oda irányul, hogy az erdők *természetes* felújítása kapcsán megfelelő vágásvezetés, valamint mesterséges telepítés útján is lassankint ismét egyes erdőket neveljen. Hogy ezt mily változatos, a rendkívül eltérő viszonyok sokféleségéhez alkalmazkodó módon igyekszik elérni, azt „Vázlatok a külföldi erdőgazdaság köréből“ czimen az 1901. évi Erd. Lapok III. és IV. füzetében közzétett ismertetésben néhány tipikus gazdáljárás leírásával bemutatni igyekeztem, e helyen tehát csupán ezen czikkemre utalok.

A Bajorországban ez idő szerint alkalmazott üzemrendezési eljárás nincsen utasítás alakjában leírva. A helyszínén végzett tanulmányaim alapján azonban főbb alapelveit a következőkben foglalhatom össze.

A gazdasági beosztásnál üzemosztályokat, dülöket, tagokat és osztagokat különböztetnek meg. Gyakori eset azonban, hogy oly nagyobb uradalmakban, amelyek termékei egy és ugyanazon piac táplálására szolgálnak, a fahozamok kiegyenlítésénél nemcsak több üzemosztály, hanem több erdőhivatal (erdőgondnokság) területe összevonatik. Az egyik kerületben pl. mutatkozó hiány vágható állabokban így kipótolható a másutt található felesleggel, kisebb területeknek teljesen önálló korfokozattal való ellátását tehát nem erőszakolják s áldozatot ezért hozni nem hajlandók.

A dülök és tagok rendeltetése főleg a helymeghatározás. A dülök határai rendszerint hegygerinczek és völgyek, esetleg más vonalak is (pl. a szolgálommal terhelt erdőrészek határvonalai). A tagok határai rendszerint szintén természetesek.

Minden tag lehetőleg egyuttal vágássor is, tehát egy bizonyos függetlenséggel bíró terület, miért is a tagok Bajorországban más német államokhoz képest nagy terjedelműek. Területük 100 hektárig terjed. Ebben igen hasonlít a bajor erdőrendezés a badenihez s ha figyelembe vesszük, hogy a természetes felújítás igen hosszú időre terjed ki, aminek következtében elv az, hogy a használat nagy területeken lehető rövid idő alatt *kezdetét* vegye, akkor tulajdonképpen azt látjuk, hogy vágássorokról abban a szűkebb és a természetes felújítással kevésbé összeegyeztethető értelemben, amint azokkal megismerkedtünk, Bajorországban nincsen szó. E nézetünket a hozamszabályozásról alább irandók még jobban meg fogják világítani.

Az osztagok kihatásánál gondosan kerülnek az aprólékosságot. A gazdasági czélszerűség szabja meg azt a határt, melynél a különválasztás még indokolt. Az osztag ugyanis Bajorországban nemcsak a jelen vágásfordulónak, hanem a jövőnek is gazdasági egysége, ha czélszerű alakulással bír. A tagokon belül tehát nem törekszenek az állabviszonyok nivellálására. Ebben az értelemben állandó és nem maradandó osztagokról szólhatunk. Ha egy hegyoldalon elterülő tag pl. két nagyobb, a legnagyobb esés irányá-

val közel összevágó határral bíró osztagból áll, a melyek egyike 30, a másik 120 éves, a harmadik osztag pedig, a mely pl. 65 éves, ékalakuan belenyulik a 120 éves osztagba, ez esetben a 30 és 120 éves osztag állandó, a közbeékelődőnek ellenben bele kell olvadnia idővel szomszédjába, ez tehát nem állandó. Egyebekben azonban ez a tag a jövőre is szünetelve kezelt vágássor marad. Nyilvánvaló, hogy ily módon nagyobb áldozatokat a helyes vágássorrend kedvéért hozni nem kell, ellenben az osztag-képzés érett megfontolást igényel.

A vágásfordulók Bajorország államerdeiben azon időköz hozzávetőleges megállapítása után határozatnak meg, a mely elegendő arra, hogy a törzsek tulnyomó része a piacz által leginkább igényelt méreteket elérjék. A pénzügyi vágásfordulóról kedvezőtlenül vélekednek a bajor erdőgazdák. Az említett alapon általában elég magas, 100—150 éves, a tölgyre és a havasmenti véderdőkre még sokkal magasabb vágásfordulók eredményeznek, mert a tapasztalat szerint a piacz ott nem a gyenge, hanem az erősebb árut fizeti meg jobban s ezt keresi. Szászország, a gyenge választékokat szolgáltató pénzügyi gazdaság hive, erős méretű törzsekben mutatkozó szükségletét nagyrészt Bajorországból fedezi.

A vágásforduló néha szokatlan, 10-zel nem osztható szám, éppogy a fordulószaok is különböző tartamuak. Találkozunk pl. 144 éves vágásfordulóval, a mely 6, egyenkint 24 éves fordulószaokból áll. Vannak azonban 20, 30, 36, sőt 48 éves fordulószaok is. A 6-tal osztható időszakok magyarázata az, hogy régebben 6 évről 6 évre állapittatott meg az állami költségvetés s ehhez alkalmazkodott az erdőrendezés is, a mely a területek egy részén most sem tért el ettől a régi szokástól.

A korosztályok száma nem mindig egyezik a fordulószaok számával. Korosztályt ugyanis, bármi is legyen a vágásforduló, csak *négyet* különböztetnek meg: vágható, közel vágható, középkorú és fiatal állabokat. Ez által összemérhető mennyiségeket óhajtanak nyerni, függetlenül a vágásforduló tartamától, s tényleg statisztikai és egyéb czélokból az egyes korosztályok területét összegezik, amit abban az esetben, ha a korosztályok száma a forduló tartamától függne, nem lehetne megtenni.

A korosztályoknak a tértáblázattal egyesítetten kimutatott

állapota nagy figyelemben részesül az üzemterv összeállításánál, a mely a valódi területet valamennyi, a fahozamot az első 2—3 fordulósakra szétosztja. Különös gonddal választják ki a legközelebbi fordulósakra kihasználendő osztagokat.

Ha a korosztálytáblázatban mutatkozó állapot a legközelebbi fordulósokban, a melynek tartama a felujítás általános időtartamával (26—36 év) rendszerint egyenlő szokott lenni, a szabályos évi vágásterület $\frac{T}{f}$, általánosságban pedig, vagyis szabálytalan korfokozat mellett $\frac{T}{f \pm x}$ kihasználását teszi indokolttá, ha továbbá a természetes felujítás általános időtartamát i -vel jelöljük, akkor a gazdálkodó erdőtisztnek $\frac{T}{f} \times i$, illetőleg $\frac{T}{f \pm x} \times i$ terület bocsátatik rendelkezésre, kinek feladata a felujítást lehetőleg gyorsan ezen az egész területen bevezetni.

Az így kiszámított terület teljes állabokra (hozamba beszámítható területre) vonatkozik. Miután azonban egyfelől a fordulósok kezdetén számos, a ritkítás különböző fokán álló állapotot veszünk át, másfelől pedig a gazdaság akadálytalan folytatásának és a természetes felujítás sikeres keresztülvitelének egyik feltétele az, hogy a fordulósok végén ismét maradjanak olyan területek, a melyeken a kihasználás, illetőleg felujítás nincsen teljesen befejezve, ebből az következik, hogy az üzemből álló tényleges terület a fenn kiszámított s a területhányad mérlegelésénél támpontul szolgáló hozamterületnél jóval nagyobb, nagyjában mintegy $1\frac{1}{2}$ -szerese. Formailag mindazon állabok, amelyek fatömegének több mint fele már kihasználtott, a IV. (legfiatalabb) korosztályba soroztatnak, fatömegük ellenben, mint felszabadító utóvágás fatömege (Nachhiebsmasse) a főhasználati fatömeg egy részét képezi.

Elegendő nagy gazdálkodási terület s ezen belül számos vágáshely rendelkezésre bocsátásával teszi az erdőrendezés az oly változatos felujítási üzemet lehetővé, amilyen Bajorországban folyik s a melyről fennidézett cikkemben (Vázlatok stb. E. L. 1901. III., IV.) képet adni igyekeztem. Így kerülhetők el azok a hátrányok, a melyekről a francia erdőrendezési eljárásnál megemlékeztem (E. L. 1902. III. 396., 397.) s a melyek akkor származnak, ha a tarvágás értelmében kijelölt fordulószi területet a természetes felujítás érdekében átlépni nem szabad.

A bajor erdőgazdaság vezetői szerint az említettnél még nagyobb területet nem szükséges a gazdálkodó tiszt rendelkezésére bocsátani. A felújítás érdekei így is megóvhatók.

Az I. fordulószakba sorozott területen belül Bajorországban is a *fatömeg* lép jogaiba. Az adott területhatárokon belül az évi hozam *fatömegben* szabatik meg. Ez a főhasználati fatömeghozam áll:

a) u. n. *kikezdővágásokból* (Angriffshiebe), vagyis oly vágásokból, a melyek még teljes sűrűségű vagy a fél-fatömegnél még többet tartalmazó állabokban végzendők;

b) *felszabadítóvágásokból* (Nachhiebe), vagyis a legfiatalabb korosztályba sorozott oly állabok fatömegéből, a melyek fatömegének már több mint fele régebben kihasználtatott;

c) *takarító vágásokból* (Auszugshiebe), azaz már teljesen felújult fiatalosokban visszamaradt egyes törzsek kivonásából, végül

d) *szálató vágásokból* (Plenterhiebe), a melyekkel a későbbi fordulószakokba sorozott állabokban található oly tulkoros törzsek vagy csoportok távolíttatnak el, a melyek az illető terület használatbavételének idejéig, vagy egyáltalában, vagy legalább is czél-szerűen lábon nem tarthatók.

A szerint, a milyen az arány a még egyáltalában nem, vagy csak kevésbé megbolygatott állabok fatömege (*a*) és a többi főhasználati fatömegek között (*b*, *c* és *d*), különféle lehet az évi fatömeghozam kiszámítása. Így pl. ha 24 évi feltételezett felújítási időtartam és ugyanekkora fordulószakok mellett az *a*) csoportba tartozó fatömeg $\frac{1}{3}$ részét a fordulószak végén át akarjuk vinni a következő fordulószakra, hogy a gazdálkodás akkor is a felújítás különféle állapotában lévő állabokban legyen folytatható, s ha viszont a *b*), *c*) és *d*) alatti vágások fatömege, amely nemcsak ezt az említett $\frac{1}{3}$ -ad részt, hanem az *a*) alatti vágásterületek fatömegében a korábbi üzem által okozott hiányokat is pótolja, gazdasági okokból sürgősebben, tehát pl. 12 év alatt használandó ki, akkor a hozam a legközelebbi félfordulószakban:

$$H = \frac{a}{36} + \frac{b + c + d}{12}$$

A vágható állabok fatömege kiszámlálás által határoztatik meg, a törzsmagasságok megméretnek, az így nyert adatok grafikus

uton kiegyenlítettnek s végül a tözsfatömeg a Ganghofer-féle tömegtáblákból állapittatik meg. Próbatorzszeket tehát nem döntenek.

Egészben véve a bajor erdőrendezési eljárás az egyesített szakozási módhoz sorozható, mely azonban ugy a vágássorok alkotására nézve, mint a legközelebbi fordulószaak hozamainak megállapításánál a természetes felujítás és a viszonyokhoz alkalmazkodó változatos üzem elé e módszernél különben gördülő akadályokat elhárítani igyekeznek s az osztagnak, mint erdőrendezési egységnek elismerése által szintén különbözik a szakozási módok eredeti tipikus alakjaitól.

(Folytatása következik.)

A zsolnai iparkiállításról.

A mint 1872. évi augusztus hó 20-ikán a budapest—ruttkai vasutvonalon az első vonat végigrobogott, a mint a kassa—oderbergi, zsolna—galánta—pozsonyi vasutvonal közvetlenebb összeköttetésbe hozott minket az iparilag fejlettebb Ausztriával és Németországgal, uj, korszakalkotó napra ébredt az egész északnyugati felföld. Ezen időig a belső és külső ellenségeitől agyon-sanyargatott országnak alig volt ipara.

Azontul egymásután keletkeztek a manapság már virágzó és fejlett iparteleppek. Fakereskedelmünk odafejlődött, hogy roppant értékű és nagymennyiségű, főleg pedig kiváló minőségű faanyagunk a világpiaccon elsőrendű áru gyanánt ö-meretes.

A zsolnai iparkiállítás a felvidék ipari fejlődésének jelenlegi állapotát mutatja be és általános vonatkozásában fényes tanubizonytságot szolgáltatott ugy külső csin, mint tanulságos belső tartalom tekintetében az észak-nyugati felföld életrevaló ipari törekvéseiről. Ha pedig e kiállításon különlegesen az erdészeti vonatkozásu s főleg faipari részt vesszszük szemügyre, ugy e téren is nemcsak a külsőségekre nézve, hanem a kiállított számos iparcikknek határozott versenyképessége tekintetében is örvendetes benyomással távozunk.

A *chvojnica*i (nyitravármegyei) *gyermekjátékszer-csarnok* igen tanulságos módon demonstrálja — e téren mint uttörő — hogy e nemű iparcikkeinkkel miként állhatjuk ki a versenyt a külfölddel. Kiállítója, Boszányi József nyugalmazott r. kath. lelkész,

hivatott szakszerűséggel fejlesztette ez iparágat. A F. M. K. E. megbizásából a szélaknai ipartelepét Chvojnícára helyezte át, a hol jelenleg 24 munkást foglalkoztat. Iparcikkei u. m. állatok, hintalovak, talicskák, játékszerek és kocsik, lucz-, jegenyefenyő-, bükk- és hársfából készülnek s főleg a kocsik és talicskák tartósság és olcsóság tekintetében a hasonló külföldi iparcikkokkal a legélénkebb versenyt is kiállják. Miután Chvojnícán nincsen luczfenyő, ez az ipar valószínűleg élénkebb forgalmu fenyvesvidékre fog átköltözni, a hol 200 munkás foglalkoztatására rendeztetnék

29. ábra. A lovag Hahn-féle uradalom csarnoka a zsolnai kiállításon.

be. Többen a Znióváráljára való átköltözést ajánlottuk, a hol az igen fejlett állami műfaragó tanintézettel párhuzamosan fejthetné ki ez iparág működését.

Az iparcsarnokban *Weinberger* Samu nagybittsei gyufagyáros gyártmányait mutatja be. A gyufakészítés különféle stádiuma szemléltető módon van bemutatva.

Árva, Liptó, Turócz, Trencsén és Nyitra vármegye számos községe állított ki a *házi faipar* körébe tartozó készítményeket, u. m. fatálapokat, fakanalakat, sőtartókat, rocskákat, dézsákat, merítő kanalakat, köpülő kannákat, lödönöket, jármókat, teknőket,

fabutorokat, fonott ágyakat, székeket, a konyha-, szoba- és gazdasági berendezések különféle háziipari termékeit. Mindezek széleskörű áttekintést nyújtanak a szemlélőnek felvidékünk háziiparának fejlődéséről.

Az iparsarnokokban főleg a butoripar és fonottáru ipar állja ki a szigorubb kritikát. Első helyen érdemel említést a *bellusi* államilag segélyezett *kosárfonó-iskola*. Az intézetnek minden egyes kiállított tárgya finom izlésre és az intézet vezetésének szakavatott-

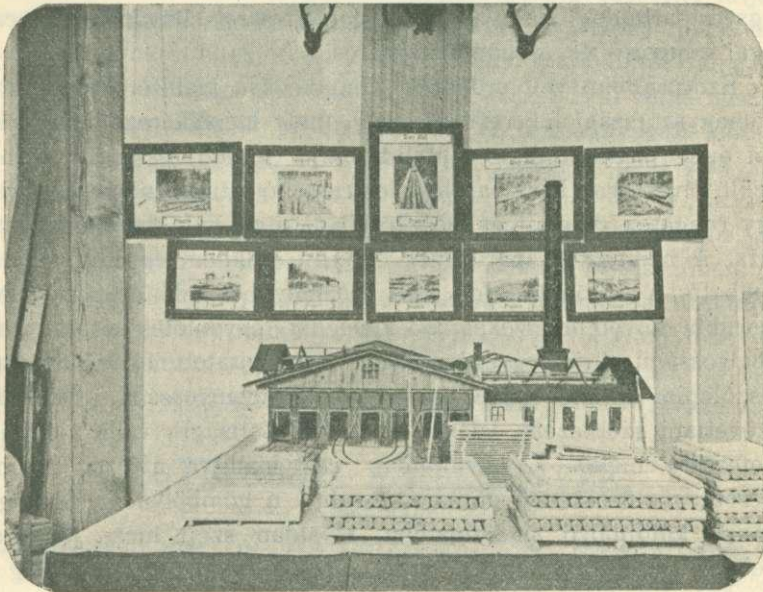

30. ábra. Löwy Adolf fakereskedő csarnoka a zsolnai kiállításon.

ságára vall. A kiállított tárgyak a forma és könnyed kivitel tekintetében a legkényesebb izlést is kielégítik s butortermékei a legelőkelőbb lakásokban is kiváló helyet fognak elfoglalni.

Különösen említést érdemel továbbá gróf Zay Miklós *zayugrócsi botfagyárának kiállítása*, mely a főbejáratnál szemben foglal helyet az iparsarnokokban. A botalakok minden elképzelhető változatának valóságos sokadalma ez. Mindmeggannyinak szabatos izlése, kiválóan gondos kidolgozása s főleg tetszetőssége dicséri a gyár leleményességét. A botfaüzem nyers termékei, valamint a botfa-

ipar termékeinek csaknem minden kidolgozási stádiuma van e helyütt bemutatva. A butoripar terén: *Adamicza Ede* butorgyáros Zsolnáról, *Adamicza Lajos és társa* butor- és furnir-gyáros, a turócszentmártoni butorgyár tűnnek ki megállapodott jó izléssel, s az iparcikkek tetszetős és tartós kivitelével. A *turócszentmártoni butorgyár* 90 lóerejű lokomobil és 70 új butorgyártó-géppel dolgozik, 600 munkást foglalkoztat és 500 különféle alakban, 21 különböző színben naponta 600—700 db butort gyárt. A *zsolnai butor-*

31. ábra. Löwy Adolf kiállítási csarnokának belseje.

gyár az e nemű ipari foglalkozás terén méltán az elsők között foglalhat helyet. Csupán e három említett gyár erdőségeink jelentékeny lombfakészletét dolgozza fel. Kivált a turócszentmártoni butorgyár tömören hajlitott iparcikkei ma már világversenyképesek.

A vegyészeti csoportban kiemelendők a következő kiállítók:

1. A zsolnai *Hungária* műtrágya- és kénsavgyár, mely tapasztalásom szerint a fenyőcsemetekertekbe is szállít kiválóan hatékony műtrágyakeveréket.

2. *Jancsek* János rózsahegygyufagyáros.

3. *Matusovits* Péter lipótvári m. kir. erdészjelölt vegyi uton praeparált bogárgyűjteményét és a praeparáló folyadékot mutatta be. Ezen szabadalmazott folyadékban a bogarak nem merevednek meg, évek múlva is megtartják eredeti színüket és hajlíthatók maradnak. Vegyi összetétele iránt a feltalálótól sem tudván felvilágosítást kapni, csak annyit jegyzek meg, hogy az 1901. évi „Erdészeti Kísérletek“ 68—69. lapján a kísérleti állomás elismerőleg nyilatkozik e találmányról.

A vegyes ipar csoportjában kiállított *Hrucsovsky* Ferencz hangszeripartelepe Nagy-Sallóról és *Kiapszel* István besztercze bányai zongora- és műhangszergyáros.

Szorosabban vett erdészeti vonatkozású kiállító *Löwy* Adolf felsőmagyarországi fakereskedő czég, mely luczfakéregből és nyírfából épült pavillonjában mutatott be a lombos és a fenyőfából készült fűrészárut. Kiválóan figyelemreméltó a turóczmegyei gagyeri völgy rengeteg dolomit és mészkösziklái közül való luczfenyőhangszerfa. A bemutatott ipartermék e téren csaknem egyedül állónak mondható. A dolomittalajon nőtt luczfenyőből való deszkák a legszigorubb követelményeket is kielégítik egyenletes és mértani szabályosságu sűrű évgyűrűzetükkel. A bemutatott fűrészáru sima metszőlapja, hófehér színe, ágtisztasága, ruganyossága, elsőrendű faszövetteni szerkezete, izléses és szakavatottságra valló kiállítása elismerésre méltó. E pavillonban van kiállítva a czég zsolnai 5 keretű gőzürészének mintája, továbbá a gömbölyü fa, feldolgozásának különböző stádiumaiban, kiválóan szép lucz-, jegenye-, erdei és veresfenyőtörzsek, erdei fenyőászokfa, melyet főleg a kassa-oderbergi vasutársaság alkalmaz vasutvonalain, ládadeszkák, egy tutajminta és végül bevan mutatva a széldeszakából készült tüzifának csomagolására, helyesebben nyalábolására szolgáló gép, mely egykaru emeltyű módjára működik és szép, tetszetős hengerformára szoritja össze a fadarabokat, melyek ily összeszorított állapotban, sodronnyal összekötve hozatnak apróra vágott lágy tüzifa gyanánt forgalomba.

Az említett fakereskedő-czég tőzsomszédságában látható lovag *Hahn* Samu udvari tanácsos és Popper Hermin bárónő erdészeti pavillonja, mely főleg vadászati vonatkozású tárgyaival vonja magára a szemlélő figyelmét. Trencsén vármegye éjszaki részének

e jelentős uradalma azonban igen izléseesen állította egybe az erdészeti körébe vágó tárgyakat is. Csinos a famagvak kiállítása, melyben a hazai és külföldi fanemek és cserjék üvegecskében állítottak ki. Igen izlésees az emlős és madárvilág ragadozóinak sok kitömött példánya. Fafeldolgozó eszközök, vízduzzasztó, fűrésztelep, erdőrendezési műszerek, állabterkép, faiskola, mindmegannyi érdekes és tanulságos látnivaló. Mindezek a mellett tesznek tanúságot, hogy ezen uradalomnak csaknem kivétel nélkül külföldi alsóbb erdészeti minősítéssel bíró személyzete igyekezettel látja el hivatalát. A cserkéreg- és zsindegygyártásra vonatkozó jelentéktlenebb tárgyaktól eltekintve, ezzel a zsolnai iparkiállítás faipari és erdészeti vonatkozású részének a rövid leírása is ki volna meritve.

Egészen véve ez az iparkiállítás az éjszaknyugati felföldre minden részletében nagy horderővel bír, nemcsak mint első iparkiállítása a felvidéknek, hanem egyuttal próbaköve is az ipari életképességnek és rátermettségnek. A fennálló nagyszámu ipartelegen kívül van több nagyszabásu iparvállalat keletkezőben, így a sztrechnoi villamos iparvállalat és a turóczzsentszentmártoni cellulosegyár. Az utóbbi egy millió koronánál nagyobb forgalmi tőkével s egy millió beruházással indul meg. Mindkettő bizonyára az erdei termékek jobb értékesítésére befolyással lesz. *Silvaticus.*

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Felhívás

a „*gr. Tisza Lajos*“-a, a „*Wagner Károly*“-a, az „*Erzsébet királyné*“-és a „*Luczenbacher Pál-alapítvány*“-ból kiosztandó segélyek ügyében.

Az Országos Erdészeti Egyesület fenn megnevezett négy jótékony alapítványából a folyó évi segélyek ez évi december hóban osztatnak ki. Az elsőnek a kamataiból az olyan önbibájukon kívül szorult helyzetbe jutott magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek nyerhetnek anyagi támogatást, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek első belépésüktől kezdve mostanáig legalább öt éven át tagjai voltak s mint ilyenek tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A második alapítványból pedig az olyan erdőtisztai és erd.-altisztai özvegyek és árvák nyerhetnek segélyt, kiknek férjük, illetőleg atyjuk az Országos Erdészeti Egyesületnek állandóan és szintén legalább öt éven át tagjai voltak és tagsági kötelezett-

ségeiket teljesítették. A harmadik alapítvány segélyeért olyan elhalt magyar erdőtiszték árva leányai folyamodhatnak, kik az egyesületnek halálukig s szintén legalább 5 évig tagjai voltak és tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek.

A segélyek mind a négy alapból a segélyre szorultság mértéke szerint szabotnak meg. Egy folyamodonak azonban a gróf Tisza Lajos-alapítványból 40 koronánál kisebb és 200 koronánál nagyobb, a másik két alapítványból pedig 40 koronánál kisebb és 100 koronánál nagyobb összeg nem adatik s csak kivételesen nyerhetnek 400, 200, illetve 160 koronáig terjedhető segélyt az olyan erdőtiszték és erdészeti altiszték, kik állomásukat elvesztvén, vagyon és kereset nélkül maradtak, vagy kik betegség és munkaképtelenség miatt önfentartásukról nem gondoskodhatnak, illetőleg az olyan özvegyek, kik férjüket ez évben vesztették el és vagyon vagy másnemű segély nélkül, legalább két kiskorú gyermekkel maradtak vissza, vagy végül az olyan árvák, kik atyjukat és anyjukat elvesztvén, minden vagyon és segély nélkül maradtak hátra.

Ezen feltételekhez képest felhívjuk tehát az érdekelteket, hogy hiteles okmányokkal felszerelt bélyegtelen folyamodványaitak legkésőbb folyó évi november hó 10-ig az *Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához* (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet) nyujtsák be. *A titkári hivatal.*

IRODALMI SZEMLE.

A német erdészeti egyesület III. közgyűlésének tanácskozásai. (Folytatás.) A közgyűlés tárgysorának második tárgyát a *silány növekedésü közeperdő és lombfaszálerdő tülevelü állabokká való átalakítási módjának és az elért eredményeknek ismertetése képezte.* Ezen ismertetésből a következőket tartjuk közlendőnek.

Szászországban Lipcse vidékén az elmúlt században mintegy tizennyolcezer (18,000) hektár terjedelmű lombfaerdő $\frac{3}{4}$ részben tülevelüállabokká lett átalakítva. Ezen átalakításra nézve a legtanulságosabb eredményeket öt állami kerület (Wermsdorf, Hubertusburg, Seidewitz, Colditz és Glasten) 9200 hektár terjedelemben szolgáltatja; mely területnek mintegy 92%-át jelenleg már tülevelü állabok borítják.

Az átalakított erdő hullámos dombvidéken 130—230 m. tengerfeletti magasságban szürke homokkövön terül el. Ezen alapkőzetten különféle terjedelemben hatalmas porphyrtömegek terülnek el, melyek felett végre különböző vastagságu, homokkal kevert agyag vagy lösztalaj rakódott le. A talaj általában véve termékenynek, igen jó erdőtalajnak és ha a lösz vastagabb rétegű és mészben dusabb, a legjobb mezőtalajnak mondható. Joggal nevezik tehát ezen vidéket Szászország rozsmagtárának. Az égalj egészen mérsékelt és enyhe.

A korábbi erdőállapotra vonatkozólag megjegyeztetik, hogy az elmúlt század elején az ottani erdők gyér és növekvésben folyton apadó nyír, nyár, hárs, bükk és gyertyán, tölgy és éger állabokból voltak alkotva.

A kizsarolt, sovány erdőtalajon az elégülékeny nyirfa volt a legelterjedtebb fanem, melyet a gyér bükkállabokba még a 18-ik században telepítettek. A lomblevelű erdőket közép- és szálerdőüzemben, kisrészben sarjerdőüzemben kezelték. A középerdőben azonban hiányzott a felfák szabályszerű korfokozata és a megfelelő aljfa. A szálerdő rendetlenül felnőtt középerdő jellegével birt. Az erdőt legeltetési és nagymérvű alomszedési szolgálmat terhelték, úgy, hogy a televény eltűnt az erdőből és a napfény a csupasz talajt közvetlenül érvén, az erdők fahozama rendkívül leszállott. Ezen időben a hektáronkénti fahozam 23 köbméter minimumra hanyatlott, a maximum pedig csak 160 köbmétert ért el. A haszonfa mennyisége oly csekély volt, hogy számba se vették.

Az okszerű erdőgazdaság a múlt századnak második évtizedében vette kezdetét, midőn Cotta Henrik — a tharandi erdőzeti akadémia megalapítója — 1811-ben Szászországba hivatott és az állami erdők berendezésével megbízott. Ezen hírneves erdőgazda ösztönzésére 1821/22-ben megkezdették a tülevelű fanemekkel, nevezetesen első sorban az erdei fenyővel és azután a luczfenyővel való erdősitést. Kétségtelen, hogy a tülevelű fanemekkel való erdősitést kezdetben csak átmenetiesnek tekintették, hogy ezzel a talajt megjavítva, legalább részben ismét majd a lombfaerdőgazdasághoz térhessenek vissza.

A tülevelű erdőknek telepítését 1822/23-ban tervszerűleg megkezdették és ezen időtől kezdve következetesen végrehajtották.

Ezen nagyterjedelmű állabátalakítás az egész vidék ipari és fakelendőségi viszonyait megváltoztatta és egészen új értékesítési forrásokat nyitott meg.

Említve volt, hogy legelső sorban erdei fenyővel kezdték meg az átalakítást; mert ez a fánem tudvalevőleg a talaj iránt elégtelenebb, zsege korában gyorsabban nő, tehát a talajt előbb árnyalja és javítja. De meg azt is remélték, hogy az erdei fenyő gyorsabb növése következtében előbb fog műfát szolgáltatni és inkább alkalmas az enyhe égélj alá, mint a luczfenyő. Ezen felfogáshoz képest az állabátalakítás első két évtizedében az erdei fenyőre fektették a legfőbb súlyt. Az állabátalakítás harmadik és negyedik évtizedeiben a luczfenyő vette át az erdei fenyőnek állabátalakító szerepét, mert általánosan tapasztalták, hogy a luczfenyő jól tenyészik és az erdei fenyőt — kivéve a fiatalabb kort — talajvédelem és termőképesség tekintetében felülmulja. Jelenleg csaknem kizárólag luczfenyővel eszközlik a nagyban való erdősítést, míg ellenben az erdei fenyőt, mint elegyfát a soványabb talajrészletekre szorították.

Megjegyzendő, hogy a szóbanlevő öt állami kerületben az állabátalakítás kezdetén az erdősült talajnak 82⁰/₀-át a lombfa és csak 10⁰/₀-át a fenyőfa borította. A területnek még hátralevő 8⁰/₀-át hézagok és tisztások foglalták el. Jelenleg a lombfa már csak 7⁰/₀-át, a fenyőfa pedig 92⁰/₀-át foglalja el a területnek, a hátralevő 1⁰/₀-ot az erdőtisztások egészítik ki.

Az erdei fenyő és a lucz legtöbbszörre elegyetlen állabokat képez. Ezen fánemeken kívül elenyésző csekély mennyiségben előfordulnak még a veresfenyő és a jegenyefenyő.

Az erdősítési módokra nézve megjegyzendő, hogy kezdetben a kellő mennyiségű csemeték hiányában a vetést, később az ültetést, különösen a gumósültetést alkalmazták első sorban, de azért a vetést sem mellőzték teljesen. Kezdetben hektáronként 15, később 10 kg. tiszta erdei fenyőmagot vetettek hornyokba. A vetésekből keletkezett állabok általában lassabban növekedtek, mint az ültetések. Az ültetési módok közül különösen a Manteuffel-féle dombültetés nagyon el volt terjedve, úgy, hogy 1850/70. időszakban kitűnő módon sikerült lucztelepítések ezen ültetési módnak köszönik létüket. Később a Buttlár-féle ültetési módot

vagy kizárólag vagy az erdei fenyőre nézve horonyvetéssel elegyesen alkalmazták. Jelenleg leginkább a gödrösültetés van elterjedve. A luczfenyőt legtöbbször 3 éves korában 1·3 m. négyzetes hálóban 2—4 csemetét tartalmazó tincsekben ültetik. A legutolsó évtizedben lehetőleg erőteljes, iskolázott és gumós, vagy nem iskolázott egyes csemetékkel is kitűnő sikerrel erdősítettek.

Az állabátalakítási időszakot kezdetben negyven évben állapították meg olyformán, hogy az első 20 évben a területnek $\frac{2}{3}$ -részén legyen az foganatosítva.

A 80 évi vágásforduló alapulvétele mellett az erdőgazdaság egyik törekvése az volt, hogy mindenekelőtt a III-ik fordulósági terület erdei fenyővel erdősítendő oly czélból, hogy az I. és II. fordulósági területeknek 40 év alatt eszközendő kihasználása után a vágatást majd a tülevelű állabokban kezdhessék meg.

Kezdetben széles tarvágásokat alkalmaztak, miután azonban az egymáshoz sorakozó nagy vágásterületek hátrányai mindinkább érezhetőek voltak, áttértek a vágássoros rendszerre oly kis terjedelmű vágásokkal, hogy jelenleg például a *tímlítzi* pagonyban csaknem minden tag egy-egy önálló vágássor.

Miután a negyven évre tervezett átalakítási időszak időközben rövidnek bizonyult, amennyiben a legjobb növekedésben lévő fiatal tülevelű állaboknak nagy terjedelemben való kihasználása nagy gazdasági kárt okozott volna, ennél fogva a vágásforduló harmadik évtizedében a vágásterületek apasztásának arányában az eredetileg tervbe vett átalakítási időszakot 10—15 évvel meghosszabbították. Az 1872/74. években eszközölt üzemátvizsgálás alkalmával, tehát átlagban 50 évi kitartó munka után az állabátalakítás már be volt fejezve.

Az állabátalakítás által elért eredmények közül megemlítendő első sorban a talaj hanyatlott termőerejének olymértű fokozása, mely az átalakításnak már *harmadik* évtizedében a legjobb talajrészleteken lehetővé tette a *tölgynek* sikeres erdősítését. Jelenleg az átalakított erdők talaja Szászország legtermőképesebb talajai közé tartozik, noha még az 1834. évben sok panasz esett a lucz-erdősítések silány növekvése miatt.

Az erdőtalaj az állabátalakítás következtében szárazabb lett, mert az örökzöld, sűrű fenyvesek sokkal több vizgőzt párologtat-

nak el, mint a hajdani, gyér lomberdők, melyek csak nyáron párologtathatták el a talajnak vizét.

Ha a telepített fenyvesállabokat az egyes *fanemek* szerint vizsgáljuk, akkor kiderül, hogy az *erdei fenyő* erdősitések kezdetben gyorsan növekedtek, hamar záródtak és sok, de csekély értékű áterdölési fatömeget szolgáltatottak. Az erdei fenyőállabok mintegy 30 éves koruktól kezdve ritkulni kezdtek, az erdő alját áfonya és páfrányfélék, későbbben lombos fanemek is elfoglalták.

Az állabok kiritkulása a haladó korral fokozódott ugyan, de ez a talaj termőképességét nem apasztotta. Az erdei fenyő faszövede az állab 50 éves koráig szivacsos állományu, csekély értékű, noha a geszt már a 40 éves korban kezd kifejlődni, de ezen geszt csak a későbbi korban lesz gyantadus; miért is az erdei fenyőre nézve a vágásforduló 90 évben állapított meg. Az erdeifenyőállabok sem elegendően állapotban, sem a luczfenyővel elegyesen nem szolgáltatnak első osztályu szelvényárut, mert az évgyűrűk tulságosan szélesek lévén, a fa törékeny, sokkal többet szenved a hőtörések miatt, mint a luczfenyő. A rovarkárok közül figyelmet érdemel azon kár, melyet a *Geometra piniaria* 1893/94-ben okozott, midőn mintegy 1200 *ha.* területet ellepett és mintegy 75 *ha.* terjedelemben az erdeifenyőket ismételve megfosztván leveleiktől, azoknak teljes elszáradását eredményezte. Legujabban a *Geometra* ellen ugy védekeznek, hogy a leginkább megtámadott állabokban még a pille kirepülése előtti időben az almot az erdőből eltávolítják, tehát a bábokat megsemmisítik; továbbá a fákat enyvgyűrűkkel látják el, hogy a szél által a talajra sodort hernyók a fák koronáihoz ne juthassanak, mert utközben az enyvgyűrűkhöz tapadnak.

A kezdetben legtöbbnyire sűrű vetésekből keletkezett *lucz-erdősítések* a zsenge korban lassabban növekedtek, mint az erdei-fenyőerdősítések, mert a kizsárolt talaj termőereje csekély volt. Az állabátalakítás *harmadik* évtizedében a luczosok záródtak és miután a lombfatuskók sarjainak nyomása alól teljesen felszabadultak, különösen a jobb termőhelyeken vidoran növekedtek.

Azon időtől kezdve, midőn a luczosok a talajt teljesen beárnyalják, sok és értékes áterdölési fatömeget szolgáltatnak, magasabb korig záródva maradnak és jól növekednek.

A vágatási kor tíz évvel kisebb, mint az erdefenyőnél, tehát 30 év, mert ezen korban már kellő vastagsággal és sokkal nagyobb hosszúsággal bírnak, mint az erdefenyő. Miután a lucz kiváltképpen a hegységi erdők fája, általában azt gondolták, hogy a mélyebb fekvésű, melegebb helyeken telepített luczállabok több veszélynek és betegségnek lesznek alávetve. Ezen feltevést az eddigi tapasztalatok nem igazolták. A rovarkárok közül az ormánykák károsításai a fiatalabb erdőrészekben észrevehetőek ugyan, de nem oly mértékben, mint az Érczhegység fenyveseiben, a hol a tuskókat nem orthatják. A *Liparis monacha* minden évben megjelenik, de számbavehető kárt nem okozhat, mert az apáczalepke és bábjainak szorgalmas gyűjtése és a fák törzsein alkalmazott enyvygyűrűk mindedig a jelentősebb kárt megakadályozták. A hőtörésokozta károk szintén igen csekélyek.

A szél okozta károk sem jelentékenyek és sokkal csekélyebbek, mint a hegységi erdőkben.

A gombák által okozott károk közül az *Agaricus melleus* károsítása érdemel említést, mely a bükkállabok helyén telepített zsenge kora luczerdősítésekben szokott előfordulni. A nedvesebb talajmélyedésekben az öregebb luczállabokban a *Hysterium macrosporum* nevű gomba is előfordul, de nem nagyobb mértékben, mint a lucznak természetadta termőhelyein a hegységben. Mind ezen károk azonban oly csekélyek, hogy az állabátalakítással egybekötött gazdasági előnyt nem befolyásolhatják, mely legelső sorban a telepített fenyveserdők nagy fahozamában közvetlenül megnyilatkozott. Említésre méltó az erdei tisztások és kopárok apadása is, melyeknek területe 1822/23-ban még 530 ha. volt, ellenben 1900-ban már csak 87 ha.

Ismeretes, hogy a kornak és az állabminőségnek közös kifejezője a fatömegkészlet, melynek függvénye az évi vágatási fahozam, mely az utolsó 1892/1901. évtizedben már 44517 tm^3 -re (4,88 tm^3 ha.-onként) emelkedett. Az első évtizedben 1834/1844-ben csak 14,696 tm^3 volt az évi fahozam (1,86 tm^3 ha.-onként). A haszonfaszázalék a legutolsó negyven évben 16°/o-ról 59°/o-ra emelkedett az aránylag fiatal fenyvesekben, melyekben még sok az öregebb, leginkább tűzifát szolgáltató erdei fenyőállab. A legutolsó évtizedben a tarlasztási hozam a 75 éves erdefenyő-

állabokban 524 tömörköbméterig, a 80 éves luczállabokban ellenben 702 tömörköbméterig fokozódott hektáronként.

Az áterdülés kezdetben igen csekély volt, mert az erdőgazdák között azon balhiedelem volt elterjedve, hogy harmincz évnél fiatalabb erdei fenyőállabokban az áterdülés a talaj termőképességét gyengíti. Még az 1850-es évek elején az áterdülés alig terjedt ki az egész erdőterületnek 10⁰/o-ára; ezen időtől kezdve azonban az áterdülés folytonosan fokozódott: 1863-ig már 24⁰/o-ára, 1873-ig 39⁰/o-ára, ellenben a legutolsó gazdasági évtízben 1892/1901-ben az egész erdősült területnek 58⁰/o-ára lett kiterjesztve, úgy, hogy a szóban lévő öt állami pagonyban a legutolsó évtizedben az áterdülés útján nyert fatömeg az egész kihasznált fakészletnek 46⁰/o-át teszi ki. Ezen óriási emelkedés igen tanulságos. Az erdőjövedelem tekintetében csak a legutolsó negyven évre, amióta a fenyvesállabok rendszeres kihasználása kezdetét vette, állanak megbízható adatok rendelkezésre, melyekből megállapítható, hogy az évi jövedelem 1891/1901. időszakban *kétszer* nagyobb, mint volt az 1862/66-iki időszakban.

Az állabátalakítás eredménye azonban nemcsak az államra, mint erdőbirtokosra nézve, hanem általános közgazdasági szempontból is igen kielégítő. Azon arányban, amint a telepített fenyvesek kihasználása gyarapodott, a faipar és a fakereskedelem is fokozatosan fejlődött. Azelőtt az épületfát és szelvényárut a szomszédos Poroszországból vagy Csehországból kellett beszerezni. Jelenleg a helyi szükségletnek fenyőhaszonfában való legnagyobb részét az átalakított pagonyok szolgáltatják, melyeknek közelében számos gőzfűrész és több papirgyár keletkezett. A papirgyártáshoz igen előnyösen lehet felhasználni az áterdülésekből kikerülő 8—19 cm. középvastag luczfenyőt, ellenben a nemezpapír gyártásához az erdei fenyőt is elfogadják. Önként érthető, hogy a faipartelepekkel karöltve mindig jobban fejlődött ki a vasuti hálózat is. Mindezek oly tényezők, melyek az ottani, azelőtt aránylag iparszegény vidék jólétének fokozásához hozzájárultak. Az erdei munkások száma az állabátalakítás óta megkétszereződött, tehát a vidéknek ezen keresetforrása is dusabb volt.

Igy nagyterjedelmű lomblevelű erdőknek tülevelű állabokká történt átalakítása a vadállományra nézve sem volt hatás nélkül.

Az enyhe égalj alatt különösen az őzállomány érdemel figyelmet, mely azelőtt a gyér lombosokban és a sok erdei tisztásokon mindig elegendő táplálékot talált. Az utolsó három évtizedben a fácánok is mindinkább szaporodnak. A tülevelű állatok gyarapodása következtében mindkét vadnem az erdőszegélyekre szorítottott, a honnan a mezőgazdasági földekre szokott átváltani. Ily körülmények között megfelelő sikerrel csakis úgy lehet vadászni, ha a vadászat az erdőben és a szomszédos mezőgazdasági földeken egy kézben összpontosul, a mi az állabátalakítás előtti időben mellőzhető volt; mert a vad inkább az erdőnek belsőbb, csendesebb részeiben tartózkodván, csak kivételképen váltott át az erdőbirtokon kívül eső mezőgazdasági idegen birtokokra.

Tekintve az állabátalakítás által elért előnyöket, a legközelebbi jövőre vonatkozó gazdasági irányelv az, hogy a legfőbb súlyt a legjobban jövedelmező luczerdőgazdálkodásra kell fektetni; a mi azonban nem zárja ki azt, hogy úgy mint eddig is történt, a legjobb termőhelyeken a tölgy a többi lombfanemekkel keverve tenyésztessék, a lombfák közé pedig jegenyefenyő és simafenyő elegyítettessék; ellenben a legszegényebb talajrészleteken az erdei fenyőnek tenyésztése, melybe luczfenyőt a kellő helyeken elegyítettünk, a legcélravezetőbb gazdasági módnak bizonyult.

Sz. G.

(Folyt. köv.)

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Hirdetmény

az 1903. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október hó 19-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsváron, Brassóban, Nagyszebenben, Temesváron, Pécsen és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsváron a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdődni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, a kik az erdőőri szakvizsgát, vagy a vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy hiteles bizonyítványokkal

felszerelt folyamodványait a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfelügyelőhöz folyó évi október hó 1-ig nyujtsák be.

Budapest, 1903. évi augusztus hóban.

M. kir. földművelésügyi minister.

KÜLÖNFÉLÉK.

Erdőkezelési állapotok. Minden vagyonkezelés megfelelő szakképzettség mellett széleskörű gyakorlatot és kiváló körültekintést kíván s a kezeléssel járó nehéz feladatok megoldása nagyrésztben a *bizalom* kérdése is. Fokozott mértékben érvényes ez az erdőgazdaságra, mert ha valahol, úgy az erdőgazdaság körében szükséges a kellő eredmények elérhetése végett nemcsak a képesség, hanem a birtokos bizalma is.

Hogy a szakszerű erdőkezelés sikere a bizalmon alapszik és hogy a bizalom a kezelő erdészt működésében fokozatos tevékenységre serkenti és buzdítja, ennek igazolásául az életből vett példát hozok fel. Egyik magánuradalom erdejét, melynek nagyságát és értékét maga a birtokos sem ismerte, egy élelmes vállalkozó használta évi 4000 (négyezer) korona haszonbér mellett; a vállalkozónak joga volt a legszebb erdőrészt ott, a hol, úgy, a hogy és annyit, a mennyit neki tetszett használni. Így tartott ez több éven keresztül. Történik azonban, hogy az uradalom tulajdonosa erdészekkel érintkezik, hall, figyel és megért sokat beszédjükből; pályázatot hirdet egy erdészi állás betöltésére és az uradalom erdejét szakképzett erdőtisztre bizza. A birtokos azt mondja az erdésznek: „ott és ott van nekem egy erdőm, keresse ki annak a határát, vegye gondozása alá s adjon nekem javaslatot az erdő jóvedelmezősége iránt.” Ez a 80-as évek elején történt. Az erdő szakszerű kezelésének 8-ik évében az évi jóvedelmet már 110,000 (egyszázttizezer) koronában lehetett kitüntetni.

Ime az eredmény méltó a birtokoshoz, méltó annak bizalmához, dicséretes és buzdító az erdő kezelőjére.

Hány erdőbirtok van hazánkban, mely a szakképzett erdőtiszt iránti bizalom miatt vagy az erdő kellő értékének nem ismerése miatt mai napig is nélkülözi a megfelelő kezelést, holott mindannyi egy-egy törekvő erdész működési tere lehetne.

A kincstári erdők kezelésénél a bizalomnak, sajnos, már nincs akkora szerepe, mint a fent idézett esetben.

A jog, a hatáskör fokozatosan kisebb és kisebb a rang szerint, míg a tulajdonképpeni erdőkezelőnél végleg megszűnik, holott az erdőkezelés terén lenne leginkább szükség bizonyos hatáskörré. Mert hiszen egy és ugyanazon dolgot többféleképpen lehet kivitelre juttatni eredményesen, de a legjobb eredményre vezető kísérletezés igen sok dologra nézve elmarad s a kivitel csak *utasításra* történik. Az erdőkezelő tehát csak utasításra dolgozik, legyen bármilyen jó képzettsége, bármilyen széleskörű tapasztalata a kezelés terén. Az utasítás azonban a legtöbb esetben, a helyi viszonyokkal nem számolva, akadályára van a kezelőnek a kivitelben. Számos példa van erre. Hatáskör hiányában lankad a munkakedv, beáll a nemtörődömség és csak várjuk tovább az — utasítást.

Pedig az erdőkezelésnél nem annyira a folytonos utasításra, mint inkább az eredmények összehasonlítására van szükség. Ugy gondolom, hogy nincsen erdész, kiben bizonyos törekvés ne volna az erdőgazdaság terén jobb és jobb eredmények, nagyobb és nagyobb jövedelem elérésére. Az ambíció készíti, vezeti a kezelőt kutatni a kivitel irányának és módjának megállapításában a dolgok forrását, működése folytonos kísérletezés jobb és jobb eredmények elérésére, hiszen nem állhatunk meg a feladatok menetében egy pontnál, nem lehetünk megelégedve még a jó eredménnyel sem, mint olyannal, melynél jobbat már nem várhatunk és remélhetünk. Fokozatosan elért jobb és jobb eredmények a kivitel helyességét igazolják s abban kétség nem támadhat. Szerintem ebben rejlik az erdőkezelés feladatának helyes megoldása.

Vajmi gyakran az erdőkezelőnek nagyobb, kedvezőbb működési tér kínálkozik, tenne, alkotna jót és még jobbat; ámde nincs hatásköre, nincs joga tenni, az utasítás pedig éppenséggel jó szándéka ellen tör: a munkakedv lankad, az ambíció letörik.

A midőn az erdőkezelő működéséhez bizonyos hatáskör szükségességét és jogosultságát hangoztatom, nem szólok a felsőbb hatóságok létezésének szükségessége ellen, mert a dolgok igazgatására feltétlenül szükség van. Ámde az igazgatás komolyságával ellenkezik, ha kicsinyes dolgokban is a saját hatáskörére hivatkozik. Erre nincs szükség, ha az erdőkezelés önállósággal, kellő

gyakorlattel bíró erdészekre bízatik. De viszont feltétlenül szükséges és kívánatos, hogy az igazgatás vezetői sok ismerettel, széleskörű tapasztalattal és gyakorlattal bírvanak, mert miként a dolgok tudása és ismerete a kezelés eredménye iránt bizalmat kelt, azok nem tudása szüli a kölesönös bizalmatlanságot.

Bizonyos jogosultsággal lehet állítani, hogy nálunk még mindig nem fektetnek kellő súlyt az erdő kezelésére. Van adminisztrációnk, kisebb-nagyobb rangú, kevesebb, majd több hatáskörrel felruházva, de a tulajdonképpeni főfeladat az erdő kezelése, még mindig olyan rideg elbánásban részesül, olyan végzetes személyeknek van kitéve, mintha a hivatalok szervezete nem is az erdőért, annak neveléseért és kellő kihasználásáért volna. Igen gyakran felmerülnek olyan jelenségek a hivataloskodás terén, a mik legalább is hátráltatják a kezelés munkáját és a miknek káros hatását leginkább érezzük és látjuk mi kezelők, a kik elsősorban mégis *erdészek* szeretnénk lenni s az erdővel szeretnénk foglalkozni.

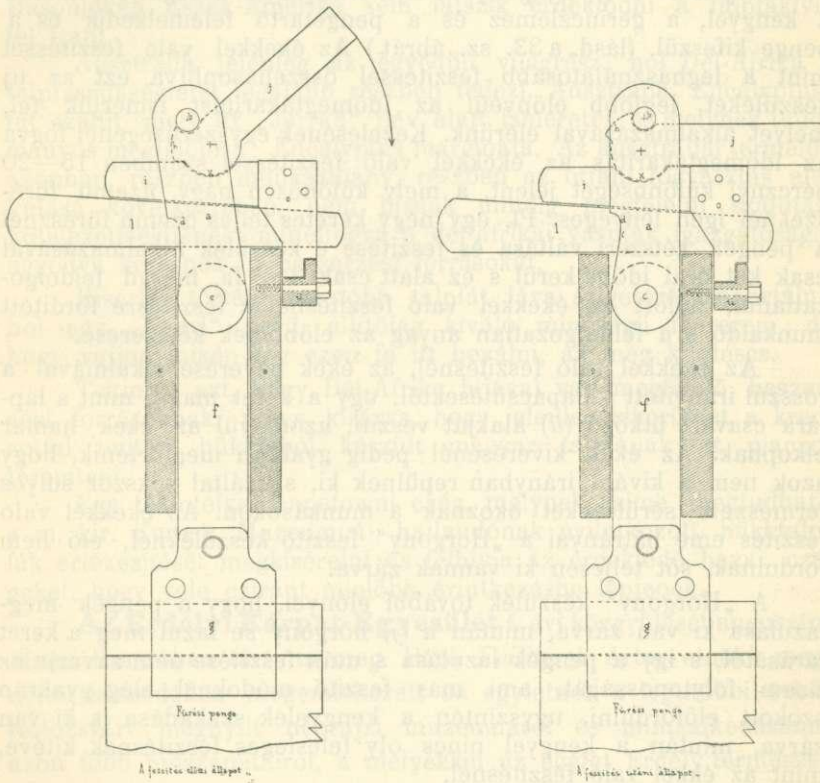
Nem lehet eléggé hangsúlyozni annak szükségességét, hogy az igazgatás és kezelés közötti érintkezés mindinkább megkönnyíttessék; egyes fontosabb dolgoknak közös tanácskozásban, majd a helyszínén való megbeszélése, megvitatása nemcsak az ügy érdemére lehet jó eredménnyel, de ezuton inkább elkerülhető a kétely, a gyanu s a mindennél rutabb személyeskedés. Az erdőgazdaság fejlesztése közös célunk, nem lehet egyesek kiváltságos feladata, a feladatok megoldásának munkájában egyaránt részt kell venni minden erdésznek, hogy a jól megfontolt és a jól végzett munka kedvező eredménye közös örömünk legyen. Így leszünk érdemesek a bizalomra!

Csegezy Pál.

Új készülék a keretfűrészek pengéjének megfeszítésére. A besztercebányai kincstári gőzfűrész bérleténél alkalmazott gépész, névleg *Salát János*, az emeltyű felhasználásával épp oly elmés, mint egyszerű készüléket szerkesztett, mely a fűrészpengék megfeszítésének összes eddigi módjait hivatva van kiszorítani sokoldalú czélszerűsége miatt. A „Magyar Művezetők Lapja“-ban ez az eszköz, melyet feltalálja „Horgony“ feszítőkészüléknek nevezett el, már röviden ismertette volt ugyan, de miután szakértársaim közül ezt a lapot bizonyára igen kevesen olvassák, az alábbiakban — könnyebb megérthetés céljából rajzban is bemutatva — ismertetni óhajtom.

A készülék a következő alkatrészekből áll: A kengyelből,

azaz két párhuzamos lemezből (*a*), melyet a (*b*) és (*c*) csap köt össze; a (*c*) csapon csuklószerüleg függ az (*f*) gerinczlemez, melyre a két pófából álló pengetartó (*g*) van szegezve. A kengyel baloldalán egy kikanyarítás (*d*) van azon czélből, hogy a kengyelt a (*c*) csap körüli forgása közben az (*e*) keret ne akadályozza. A (*b*) csap közé illeszkedik a (*h*) ütköző orral ellátott horgony (*j*),

32. és 33. ábra. Horgony fűrészpenge-feszítő.

melynek köralaku feje az (*i*) alátétlemezen levő kivágásbar (*k*) nyugszik. Az alátétlemez alatt az (*l*) ék foglal helyet, mely azonban e készüléknél csakis a fűrészpengék egyenlőtlen hosszának kiegyenlítésére szolgál.

A feszítés a következőképen történik: A készüléket az (*e*) keretlapok közé helyezzük úgy, hogy a kengyelt a (*c*) csap körül addig forgatjuk balra, míg az (*d*) kivágásával a keretlapra nem

támaszkodik, majd az (*l*) éket az (*i*) alátétlemezeire erősített és két lemezről álló (*o*) nyulványon át dugva, tehát az alátétlemezzel együtt betoljuk a kengyelbe úgy, hogy az alátétlemezeire erősített nyulványok az (*e*) keretlapra csavart ütközőbe (*ü*) süllyednek. Ez után a (*j*) horgonyt az (*i*) alátétlemez (*k*) kivágása és a (*b*) csap között toljuk be annyira, hogy a kengyel a (*j*) horgonynak (*i*) alátétlemez felé fekvő (*h*) orrán nyugodjék. Most az (*l*) éket kézzel utánállítjuk és a (*j*) horgonyt a nyíl irányában elforgatjuk, miáltal a kengyel, a gerinczelem és a pengetartó felemelkedik és a penge kifeszül. (lásd. a 33. sz. ábrát.) Az ékekkel való feszítéssel mint a leghasználatosabb feszítéssel összehasonlítva ezt az új készüléket, legfőbb előnyéül az időmegtakarítást ismerjük fel, melyet alkalmazásával elérünk. Kezelésének egyszerűségénél fogva az időmegtakarítás az ékekkel való feszítéssel szemben 15—20 percnyi különbséget jelent, a mely különösen nagy üzemi fűrészeknél igen lényeges. Pl. egy négy keretes teljes üzemi fűrésznél a pengék kétszeri váltása és feszítése e készülék alkalmazásával csak két órai időbe kerül s ez alatt csak 3 m³ fa, marad feldolgozatlanul, holott az ékekkel való feszítésnél a feszítésre fordított munkaidő s a feldolgozatlan anyag az előbbinek kétszerese.

Az ékekkel való feszítésnél, az ékek beverése alkalmával a rosszul irányított kalapácsütésektől, úgy a keret maga, mint a lapjára csavart ütköző (*ü*) alakját veszíti, azonkívül az ékek hamar elkopnak. Az ékek kiverésénél pedig gyakran megtörténik, hogy azok nem a kívánt irányban repülnek ki, s ezáltal sokszor súlyos természetü sérüléseket okoznak a munkásokon. Az ékekkel való feszítés eme hátrányai a „Horgony“ feszítő készüléknél, elő nem fordulnak, sőt teljesen ki vannak zárva.

A „Horgony“ készülék további előnyei, hogy a pengék meglazulása ki van zárva, miután a (*j*) horgony se lazul meg a keret járásától, s így a pengék lazulása s után feszítése nem zavarja az üzem folytonosságát, ami más feszítő módoknál elég gyakran szokott előfordulni, ugyszintén a kengyelek szakadása is ki van zárva, miután a kengyel nincs oly felesleges feszítésnek kitéve, mint az ékekkel való feszítésnél.

Utoljára a „Horgony“ készülék tartósságáról is meg kell emlíkeznem, szintén mint előnyéről, mert kevés gépköncsel való kenés mellett évekig használható.

Kiváló czélszerűségénél fogva a besztercebánya-vidéki fűrészeknél mindenütt alkalmazásban van s dicséri a feltalálóját, ki szabadalmat kapott találmányára s kinél ezen készülék meg is szerezhető.

G.

Vasuti talpfák kivitele Dél-Afrikába. (Pirmitzer Gyula, dél-afrikai szaktudósító jelentéséből.) A nagyszabású vasutépítő-

seknél, melyek Dél-Afrikában jelenleg folyamatban vannak vagy a közel jövőben várhatók, rendkívül nagy mennyiségű talpfa szükségeltetik, melynek beszerzése előre nem látott nehézségekbe ütközik.

A dél-afrikai gyarmatok faállománya oly jelentéktelen, hogy a szükségletnek a helyszinén való fedezése tekintetbe nem jöhet. Svéd- és Norvégország, honnét Dél-Afrika faszükségletének zömét fedezi, csak épület- és bányafát szállít, de vasuti talpfát nem. Hasonlóképp Észak-Amerika sem látszik érdeklődni a talpfakivittel iránt.

Ausztrália jelenleg az egyedüli világrész, hol Dél-Afrika a talpfaszükségletét legalább részben fedezi. Ausztrália Eucalyptus-fát szállít, mely itt „Jarrah“ név alatt ismeretes és melynek tudományos megjelölése: *Eucalyptus marginata*. Az ausztráliai termelők azonban, részben munkáshiány, részben az ottani fogyasztás alakulása következtében, nem bírnak mindig megfelelni szállítási kötelezettségüknek, minélfogva a dél-afrikai vasutak igazgatóságai aggódva keresnek új beszerzési forrásokat.

Kísérlet történt legutóbb talpfát Jáva szigetéről importálni, hol egy „Kauri“ nevű, állítólag kiváló minőségű fa terem; de hogy vajjon miképp fog ezen fa itt beválni, az még kérdéses.

Tekintve azt, hogy Dél-Afrika híjával van megfelelő beszerzési forrásoknak, nincs kizárva, hogy jelenleg sikerülhet a kreozottal telített bükkfából készült magyar talpfának itt piacot teremteni.

Egy tekintélyes capetowni czég, melynek czime megtudható a m. kir. Keresk. Muzeumnál, hajlandónak nyilatkozott bükktalpfák értékesítését megkísérelni és felhívja az érdeklődő hazai cégeket, hogy vele eziránt mielőbb érintkezésbe lépjenek.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület f. évi közgyűlését augusztus 30-án Brassóban tartotta meg. Báró *Feilitzsch* Artur elnöki megnyitó beszédében megemlékezett az egyletnek a legutóbbi évben Kolozsvárt megnyílt néprajzi muzeumáról és munkálkodásának azon főbb mozzanatairól, a melyekkel az egylet Erdély természeti szépségeit feltárni s úgy a hazai, mint a külföldi közönséggel megkedveltetni igyekszik.

Az idegen vadászok kiszorítását tűzte ki céljául a közelmúltban megalakult Nagy-Sink járási vadásztársaság, mely a közeli vidék, valamint néhány fogarasmegyei község határát óhajtja bérbe venni és azokon a vadászatot teljesen szakszerűen gyakorolni. A társaság egyik tagja tenyésztési czélokra 6 drb szarvast teljesen ingyen adományozott. A belépés feltételeiről *Craus Géza* m. kir. erdész (Nagy-Sink) nyújt felvilágosítást.

A körmendi magpergető tulajdonosa, *Stainer Gyula* cs. és kir. udvari szállító körlevelet bocsájtott szét, a melyben az érdeklődő közönséget értesíti, hogy körmendi magpergetőjében kizárólag magyar termékeket, magyar munkásokkal dolgoztat fel.

Udvari szállítói czim. Ő Felsége f. évi augusztus hó 24-én kelt legmagasabb elhatározásával *Faragó Bélának*, a zalaegerszegi magpergető tulajdonosának a cs. és kir. udvari szállítói czimet adományozta.

Halálozás. *Asztalos János*, a nagyenyedi ev. ref. Bethlen-kollégium főerdésze, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja augusztus hó 19-én 51 éves korában Nagyenyeden meghalt. Béke hamvaira!

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből.

A m. kir. földmivelésügyi minister *Vaitzik Emil* m. kir. erdészt a szolgálat érdekében a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületéből a lipótvári m. kir. főerdőhivatal kerületébe áthelyezte és ott a szvarini m. kir. erdőgondnokság vezetésével bízta meg.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister *Bedő Zoltán* erdészjelöltet a lugosi erdőigazgatóság kerületéből a lippai főerdőhivatal kerületébe saját kérelmére áthelyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister az állami kezelésbe vett községi s némely más erdők és kopárterületek kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában *Bükkel János* m. kir. erdészjelöltet a XI. fizetési osztály 1-ső, *Rutenyi Károly* és *Pásztoly Ernő* m. kir. erdészjelölteket pedig a XI. fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába léptette elő. Egyidejűleg *Ihrig Vilmos* urad. főerdészt a beregszászi m. kir. állami erdőhivatalhoz erdészjelöltté a XI. fiz. o. 3. fokozatába kinevezte és *Sochor József* m. kir. erdészjelöltet a beregszászi m. kir. állami erdőhivatal kerületéből az aradi m. kir. állami erdőhivatal kerületébe áthelyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi minister ideiglenes minőségű m. kir. erdőgyakornokká a következő végzett erdészakadémiai hallgatókat nevezte ki:

I. A magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában: *Kristen Adolfot* a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz, *Wolfinau Gyulát* a lipótvári főerdőhivatalhoz, *Blattny Tibort* a besztercebányai erdőigazgatósághoz, *Danielisz Eleket* az orsovai erdőhivatalhoz, *Linhart Ödönt* a kolozsvári erdőigazgatósághoz, *Szepesi Arthurt* a soóvári erdőhivatalhoz, *Januskovecz Pált* a szászsebesi erdőhivatalhoz, *Pirger Károlyt* a gödöllői erdőhivatalhoz, ifjabb *Mocsáry Bélát* a lugosi erdőigazgatósághoz.

II. A horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában: *Finke Mihályt* a zágrábi erdőigazgatósághoz, *Jellmann Bélát* az otcácsi erdőhivatalhoz.

A magyar korona országainak külkereskedelmi forgalma fában, faárukban, cserzőanyagokban és papirosanyagban.

(Folytatás.)

1900.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
I. Fa.				
1. Tüzifa, cserkéreg, cserpogácsa, rözse.				
Ausztria	57.302	57.302	701.087	1.121.739
Bosznia	92.573	92.573	11.825	14.190
I. összeg	149.875	149.875	812.912	1.135.929
Németország	319	319	9.423	15.077
Olaszország	—	—	57.706	81.130
Svájcz	—	—	101	162
Hollandia	—	—	250	400
Románia	386	386	62	99
Szerbia	—	—	156.256	187.507
Bulgária	—	—	59	94
II. összeg	705	705	116.857	284.469
Főösszeg	150.580	150.580	929.769	1.420.398
2. Faforgács ipari célokra u. m. ecetforgács, sörtszítító-forgács.				
Ausztria	225	2925	1165	15.145
I. összeg	225	2925	1165	15.145
Svájcz	—	—	1	13
II. összeg	—	—	1	13
Főösszeg	225	2925	1.166	15.158
3. Fagyapot.				
Ausztria	5.157	56.727	8.178	81.780
Bosznia	1	11	356	3.560
I. összeg	5.158	56.738	8.534	85.340
Németország	—	—	957	9.570
Oroszország	—	—	6.013	60.130
Belgium	—	—	200	2.000
Szerbia	—	—	1	10
Bulgária	—	—	100	1.000
II. összeg	—	—	7.271	72.710
Főösszeg	5.158	56.738	15.805	158.050

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban

4. Épület- és müfa nyers, tölgy-, olaj- és diófából.

Ausztria	3.178	20.656	134.821	876.337
Bosznia	109.703	460.753	2.930	23.440
I. összeg	112.881	481.409	137.751	899.777
Németország	287	1205	261.088	2.088.704
Olaszország	—	—	3.417	27.336
Svájcz	2204	9257	713	5.704
Franciaország	—	—	13.942	111.536
Belgium	—	—	37.178	297.424
Hollandia	—	—	102.711	821.688
Nagybritannia	1070	4494	70.416	563.328
Románia	1105	4641	—	—
Szerbia	958	4024	270	2.160
Spanyolország	—	—	602	4.816
Afrika	—	—	137	1.096
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	359	2.872
II. összeg	5.624	23.621	490.833	3.926.664
Főösszeg	118.505	505.030	628.584	4.826.441

5. Épület- és müfa nyers, juhar, gyertyán, körte, cseresznye, meggy, nyír, som és mogyorófából.

Ausztria	2.694	13.470	47.646	252.524
Bosznia	305	1.525	100	600
I. összeg	2.999	14.995	47.746	253.124
Németország	—	—	21.030	126.180
Olaszország	40	200	70	420
Oroszország	—	—	672	4.032
Svájcz	—	—	2.844	17.064
Hollandia	—	—	40	240
Nagybritannia	112	560	155	930
Spanyolország	—	—	105	630
Afrika	—	—	50	300
II. összeg	152	760	24.966	149.796
Főösszeg	3.151	15.755	72.712	402.920

6. Épület- és müfa, nyers, kőris, szil, akác és bükkfából.

Ausztria	818	3.436	39.465	177.593
Bosznia	2.836	11.911	35	210
I. összeg	3.654	15.347	39.500	177.803

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
Németország	—	—	65.666	393.996
Olaszország	—	—	12.583	75.498
Oroszország	—	—	3.140	18.840
Svájc	—	—	789	4.734
Franciaország	—	—	3.403	20.418
Belgium	—	—	857	5.142
Hollandia	—	—	343	2.058
Nagybritannia	—	—	4.227	25.362
Görögország	—	—	45	270
Spanyolország	—	—	2.707	16.242
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	100	600
Afrika	—	—	239	1.434
II. összeg	—	—	94.099	564.594
Főösszeg	3.654	15.347	133.599	742.397

7. Épület- és műfa nyers, nem európai fanemekből.

Ausztria	13.151	111.918	185	1.758
I. összeg	13.151	111.918	185	1.758
Németország	714	5.712	101	959
Olaszország	1	8	—	—
Nagybritannia	843	6.744	—	—
Ázsiai Törökország	121	968	—	—
Brit-Kelet-India	134	1.072	—	—
Egyesült-Államok	3.740	29.920	—	—
Brazília	73	584	—	—
II. összeg	5.626	55.008	101	959
Főösszeg	18.777	166.926	286	2.717

8. Parafa tarkókban és táblákban.

Ausztria	107	7.490	45	3.150
I. összeg	107	7.490	45	3.150
Németország	33	2.316	—	—
Olaszország	106	7.420	2	140
Franciaország	59	4.130	—	—
Nagybritannia	9	630	—	—
Spanyolország	68	4.760	—	—
Portugália	22	1.540	—	—
Afrika	44	3.080	—	—
II. összeg	341	23.870	2	140
Főösszeg	448	31.360	47	3.290

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
9. Épület- és műfa, nyers fenyőfából (a fenyőfarudak kivételével), hárs-, jegenye- és égerfából.				
Ausztria	64.304	186.482	206.417	681.176
Bosznia	14.081	16.897	—	—
I. összeg	78.385	203.379	206.417	681.176
Németország	130	156	665.301	2.395.084
Olaszország	—	—	658	2.369
Oroszország	123	147	—	—
Svájc	—	—	303	1.991
Franciaország	—	—	1.233	4.439
Románia	594.120	712.944	136.626	191.276
Szerbia	—	—	3.570	12.852
Afrika	—	—	8.904	32.054
II. összeg	594.373	713.247	816.595	2.638.165
Főösszeg	672.758	916.626	1.023.012	3.320.341

10. Fenyőfarudak nyersen.

Ausztria	46.065	110.556	7.327	17.585
I. összeg	46.065	110.556	7.327	17.585
Németország	—	—	2.076	6.020
Olaszország	—	—	9.913	28.748
Európai Törökország	—	—	4	11
Afrika	—	—	131	380
II. összeg	—	—	12.124	35.159
Főösszeg	46.065	110.556	19.451	52.744

11. Bányafa, széldeszka bányához.

Ausztria	97.517	195.034	508.771	1.322.805
Bosznia	401	802	—	—
I. összeg	97.918	195.836	508.771	1.322.805
Németország	—	—	166.664	433.326
Oroszország	—	—	18.382	47.793
II. összeg	—	—	185.046	481.119
Főösszeg	97.918	195.836	693.817	1.803.924

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban

12. Vasúti talpfa.

Ausztria	5.267	21.040	636.054	3.116.665
Bosznia	7.815	22.664	98	431
I. összeg	13.075	43.704	636.152	3.117.096
Németország	—	—	232.072	1.021.117
Olaszország	—	—	10.295	45.298
Svájc	—	—	9.903	43.573
Franciaország	—	—	1.428	6.283
Belgium	—	—	10.761	47.349
Hollandia	—	—	31.602	136.409
Európai Törökország	—	—	985	4.334
Ázsiai Törökország	—	—	4.570	20.108
Görögország	—	—	15.788	69.467
Spanyolország	—	—	3.389	14.912
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	401	1.764
Afrika	—	—	72.093	317.209
II. összeg	—	—	392.687	1.727.823
Főösszeg	13.075	43.704	1.028.839	4.844.919

13. Donga, hordófa, kemény.

Ausztria	3.234	43.012	309.040	4.085.999
Bosznia	260.567	2.553.557	196	2.528
I. összeg	263.801	2.596.569	309.236	4.088.527
Németország	—	—	202.347	2.610.277
Olaszország	370	3.626	29.346	378.563
Svájc	—	—	12.265	158.218
Franciaország	—	—	828.463	10.687.173
Hollandia	—	—	7.152	92.261
Nagybritannia	—	—	5.358	69.118
Románia	5.854	57.369	786	10.139
Szerbia	8.351	81.840	5	65
Bulgária	—	—	466	6.011
Európai Törökország	—	—	1.170	15.093
Ázsiai Törökország	—	—	104	1.342
Görögország	—	—	10.273	132.522
Spanyolország	—	—	599	7.727
Portugália	—	—	16.169	208.580
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	4.009	51.716
Afrika	—	—	7.502	98.776
II. összeg	14.575	142.835	1.126.014	14.525.581
Főösszeg	278.376	2.739.404	1.435.250	18.614.108

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban

14. Fűrészelt és faragott faáru,

tölgy-, olaj-, dió-, juhar-, gyertyán-, körte-, cseresznye-, meggy-, nyír-, som- és
mogyorófaból.

Ausztria	22.509	168.818	353.048	2,824.384
Bosznia	10.150	60.900	380	4.560
I. összeg	32.659	229.718	353.428	2,828.944
Németország	577	4.327	396.208	4,358.295
Olaszország	47	352	59.902	718.824
Svájc	234	1.755	73.023	876.276
Franciaország	—	—	581.088	6,973.056
Belgium	—	—	221.999	2,663.988
Hollandia	—	—	22.440	269.280
Nagybritannia	9	68	59.723	716.676
Románia	15	113	—	—
Szerbia	—	—	508	6.096
Bulgária	—	—	232	2.784
Európai Törökország	500	3.750	—	—
Ázsiai Törökország	—	—	4	48
Görögország	—	—	7.415	88.980
Spanyolország	—	—	11.341	136.092
Portugália	—	—	144	1.728
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	830	9.960
Afrika	—	—	22.862	274.344
II. összeg	1.382	10.365	1,457.719	17,096.327
Főösszeg	34.041	240.083	1,811.147	19,925.371

15. Fűrészelt és faragott faáru: köris-, szil-, akác- és bükkfából.

Ausztria	37.097	185.485	284.942	1,852.124
Bosznia	39.768	159.072	212	1.696
I. összeg	77.865	344.557	285.154	1,853.820
Németország	—	—	58.578	468.624
Olaszország	1	5	211.302	1,690.416
Oroszország	—	—	38.869	310.952
Svájc	—	—	30.457	243.656
Franciaország	—	—	8.493	67.944
Belgium	—	—	4.393	35.144
Hollandia	—	—	398	3.184
Nagybritannia	—	—	135	1.080
Románia	—	—	150	1.200
Szerbia	—	—	65	520
Bulgária	—	—	36	288
Európai Törökország	—	—	57	456
Ázsiai	—	—	1.446	11.568
Görögország	—	—	2.952	23.616

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
Spanyolország	—	—	50.913	407.304
Portugalia	—	—	5	40
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	1.843	14.744
Afrika	—	—	19.218	153.744
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	508	4.064
II. összeg	1	5	429.818	3,438.544
Főösszeg	76.866	344.562	714.972	5,292.364

16. Fűrészelt és faragott faáru nem európai fából.

Ausztria	25.502	357.028	38	532
I. összeg	25.502	357.028	38	532
Németország	426	3.834	—	—
Olaszország	198	1.782	—	—
Belgium	—	—	61	854
Nagybritannia	367	3.303	—	—
Egyesült-Államok	30	270	—	—
II. összeg	1.021	9.189	61	854
Főösszeg	26.523	366.217	99	1.386

17. Fűrészelt és faragott faáru:

fenyő-, hárs-, jegenye- és égerfából; donga- és hordófa ezen fanemekből.

Ausztria	1,580.877	7,904.385	1,306.491	8,230.894
Bosznia	79.302	452,021	341	2.472
I. összeg	1.660,179	8,356.406	1,306.832	8,233.366
Németország	545	2.725	1,022.690	7,414.502
Olaszország	378	1.890	329.056	2,385.656
Oroszország	502	2.259	512	3.712
Svájc	—	—	4.246	30.784
Franciaország	—	—	285,204	2,067.729
Belgium	—	—	3.233	23.439
Hollandia	—	—	7.775	56.369
Nagybritannia	—	—	3.923	28.442
Románia	31.067	139.802	389.892	2,826.717
Szerbia	588	2.646	97.094	703.931
Bulgária	—	—	23.962	173.724
Európai Törökország	—	—	6.925	50.206
Ázsiai	—	—	2.418	17.531
Görögország	—	—	632	4.582
Spanyolország	—	—	1.175	8.519
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	5.048	36.598
Afrika	—	—	92.427	670.096
Brit-Kelet-India	—	—	3,802	27.565
II. összeg	33.080	149.322	2,280.014	16,530.102
Főösszeg	1,693.259	8,505.728	3,586.846	24,763.468

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
18. Fedélzindely : vágva, diszítve, festve is.				
Ausztria	97.171	631.611	1.836	11.934
Bosznia	—	—	54	351
I. összeg	97.171	631.611	1.890	12.285
Németország	—	—	99	644
Románia	363	2.360	8	52
II. összeg	363	2.360	107	696
Főösszeg	97.534	633.971	1.997	12.981
19. Szőlőkaró és komlókaró fűrészelve.				
Ausztria	54.333	244.498	19.508	78.032
Bosznia	203	914	—	—
I. összeg	54.536	245.412	19.508	78.032
Németország	—	—	1	4
Szerbia	—	—	102	408
II. összeg	—	—	103	412
Főösszeg	54.536	245.412	19.611	78.444
20. Fűzfavessző, fonófűzvessző.				
Ausztria	968	23.232	4.628	97.188
Bosznia	35	840	1	26
I. összeg	1.003	24.072	4.629	97.214
Németország	1	24	1.147	29.822
Olaszország	1	24	3	75
Románia	—	—	87	2.262
Szerbia	—	—	42	1.092
II. összeg	2	48	1.279	33.254
Főösszeg	1.005	24.120	5.908	130.468
21. Meggyfabot : nyers, félig kidolgozva is.				
Ausztria	301	27.692	4.690	431.620
Bosznia	24	1.200	—	—
I. összeg	325	28.892	4.690	431.620
Németország	—	—	212	23.320
Olaszország	—	—	13	1.560
Oroszország	1	140	2	280
Svájc	—	—	1	110
Franciaország	—	—	8	880
II. összeg	1	140	236	26.150
Főösszeg	326	29.032	4.926	457.770

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-máza	értéke koronákban	mennyisége m.-máza	értéke koronákban
22. Egyéb botfa: nyersbotok, természetesek, félig kidolgozva is.				
Ausztria	538	26.228	24.751	1.206.612
Bosznia	9	567	—	—
I. összeg	547	26.795	24.751	1.206.612
Németország	—	—	10.170	640.710
Olaszország	3	189	103	6.489
Oroszország	—	—	7	441
Svájc	—	—	260	16.380
Franciaország	—	—	93	5.859
Belgium	—	—	5	315
Hollandia	—	—	84	5.292
Nagybritannia	135	8.505	950	59.850
Bulgária	—	—	5	315
Egyesült-Államok	—	—	3.639	229.257
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	13	819
II. összeg	138	8.694	15.329	965.727
Főösszeg	685	35.489	40.080	2.172.339

23. Faszén.

Ausztria	1.285	5.783	576.841	2.595.785
Bosznia	—	—	5.757	25.907
I. összeg	1.285	5.783	582.598	2.631.692
Németország	10	45	59.554	267.993
Olaszország	350	1.085	62.206	279.927
Oroszország	—	—	102	459
Svájc	—	—	31.484	141.678
Románia	—	—	209	940
Szerbia	2.280	7.096	1.189	5.350
Bulgária	2	6	—	—
II. összeg	2.651	8.232	154.744	686.347
Főösszeg	3.936	14.015	737.342	3.318.039

I. A faforgalom összesítése.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége m.-mázsa	értéke koronákban	menyisége m.-mázsa	értéke koronákban
Ausztria	2,119.598	10,414.708	5,176.974	29,005.141
Bosznia	642.973	3,836.207	22.285	1,187.520
I. összeg	2,762.571	14,250.915	5,199.259	30,192.661
Németország	3.042	20.657	3,175.384	22,304.224
Olaszország	1.495	16.581	786.575	5,722.452
Oroszország	626	2.546	67.999	446.639
Svájc	2.438	11.012	166.390	1,539.443
Franciaország	59	4.130	1,723.355	19,045.317
Belgium	—	—	278.687	3,075.655
Hollandia	—	—	172.195	1,387.181
Nagybritánia	2.545	24.304	144.887	1,464.786
Románia	632.910	917.615	527.820	3,032.685
Szerbia	12.177	95.606	259.102	919.991
Bulgária	2	6	24.860	184.216
Európai Törökország	500	3.750	9.141	70.100
Ázsiai „	121	968	8.542	50.597
Görögország	—	—	37.105	319.437
Spanyolország	68	4.760	70.831	596.242
Portugália	22	1.540	16.368	210.348
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	12.231	115.382
Afrika	44	3.080	223.563	1,547.433
Brit-Kelet-India	134	1.072	3.802	27.565
Egyesült-Államok	3.770	30.190	3.639	229.257
Brazília	73	584	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	880	7.755
II. összeg	660.026	1,138.501	7,713.006	63,296.705
Főösszeg	3,322.597	15,389.416	12,913.265	93,489.366

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban

II. Cserzőanyagok.

24. Héjak, gyökerek, levelek, virágok és gyümölcsök festéséhez.

Ausztria	548	16.440	1.957	39.140
Bosznia	127	3.810	—	—
I. összeg	675	20.250	1.957	39.140
Németország	21	630	730	14.600
Svájc	—	—	57	1.140
Franciaország	—	—	23	460
Nagybritannia	—	—	16	320
Románia	—	—	7	140
Szerbia	—	—	2	40
II. összeg	21	630	835	16.700
Főösszeg	696	20.880	2.792	55.840

25. Héjak és gyökerek cserzéshez.

Ausztria	70.015	420.090	107.404	859.232
Bosznia	518	3.108	—	—
I. összeg	70.533	423.198	107.404	859.232
Németország	101	606	337.928	2.703.424
Olaszország	2	12	100	800
Oroszország	—	—	4.611	36.888
Svájc	—	—	4.630	37.040
Franciaország	300	1.800	—	—
Belgium	—	—	120	960
Románia	5	30	3.150	25.200
Szerbia	1	6	3.390	27.120
Bulgária	14	84	324	2.592
Ázsiai Törökország	1	6	—	—
Afrika	5	30	—	—
Egyesült-Államok	15	90	—	—
II. összeg	444	2.664	354.253	2.834.024
Főösszeg	70.977	425.862	461.657	3.693.256

26. Quebrachofa és kérge.

Ausztria	7.526	90.312	51	612
I. összeg	7.526	90.312	51	612
Németország	950	11.400	—	—
Olaszország	2	24	—	—

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
Egyesült-Államok	201	2.412	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	1.299	15.558	—	—
II. összeg	2.452	29.424	—	—
Főösszeg	9.978	119.736	51	612

27. Gubacs.

Ausztria	1.516	23.043	48.436	750.758
Bosznia	3.035	39.455	1	16
I. összeg	4.551	62.498	48.437	750.774
Németország	2	26	926	14.353
Olaszország	55	715	—	—
Hollandia	6	78	—	—
Románia	—	—	366	5.673
Szerbia	3.699	48.087	—	—
II. összeg	3.762	48.906	1.292	20.026
Főösszeg	8.313	111.404	49.729	770.800

28. Vallonea.

Ausztria	8.067	201.675	12.722	356.216
Bosznia	—	—	312	8.736
I. összeg	8.067	201.675	13.034	364.952
Németország	—	—	949	26.572
Olaszország	—	—	867	24.276
Oroszország	—	—	304	8.512
Románia	—	—	1.146	32.088
Európai Törökország	313	7.825	—	—
Ázsiai Törökország	25.665	641.625	—	—
Görögország	2.957	73.925	—	—
II. összeg	28.935	723.375	3.266	91.448
Főösszeg	37.002	925.050	16.300	456.400

29. Cserfakéregkivonat, cserlé, tannin, folyékony állapotban.

Ausztria	779	14.022	47.807	860.526
I. összeg	779	14.022	47.807	860.526
Németország	107	1.926	67.721	1.218.978
Olaszország	50	900	1.367	24.606
Oroszország	—	—	4.776	85.988
Svájc	—	—	725	13.050
Franciaország	—	—	7.205	129.690
Belgium	—	—	58.585	1,054.530
Hollandia	—	—	5.513	99.234
Nagybritannia	—	—	109.636	1,973.448
Románia	—	—	5.022	90.396
Szerbia	—	—	645	11.610
Bulgária	—	—	104	1.872
Európai Törökország	—	—	104	1.872

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
Ázsiai Törökország	—	—	812	14.616
Görögország	—	—	3	54
Spanyolország	—	—	31	558
Portugália	—	—	838	15.084
Brit-Kelet-India	—	—	12	216
Egyesült-Államok	—	—	6	108

II. összeg --- 157 2.826 263.105 4.725.890

Főösszeg --- 936 16.848 310.912 5.596.416

30. Fenyőfakéreg-kivonat.

Ausztria --- 139 2.919 120 2.520

I. összeg --- 139 2.919 120 2.520

Németország --- 55 1.155 — —

Oroszország --- — — 63 1.323

Belgium --- — — 306 6.426

Románia --- — — 3 63

Brazília --- 102 2.142 — —

II. összeg --- 157 3.297 372 7.812

Főösszeg --- 296 6.216 492 10.332

31. Quebrachofa-kivonat.

Ausztria --- 2.225 66.750 — —

I. összeg --- 2.225 66.750 — —

Németország --- 1.629 48.870 — —

Olaszország --- 102 3.060 — —

Franciaország --- 208 6.240 — —

Egyesült-Államok --- 2 60 — —

Más országokból és ismeretlen
helyekről --- 68 2.040 — —

II. összeg --- 2.009 60.270 — —

Főösszeg --- 4.234 127.020 — —

32. Egyéb cserzőanyag-kivonatok.

Ausztria --- 185 5.550 — —

I. összeg --- 185 5.550 — —

Németország --- 278 8.340 — —

Olaszország --- 54 1.620 — —

II. összeg --- 332 9.960 — —

Főösszeg --- 517 15.510 — —

II. Cserzőanyagok összesítése.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
Ausztria	91.000	840.801	218.497	2.869.004
Bosznia	3.680	46.373	313	8.752
I. összeg	94.680	887.174	218.810	2.877.756
Németország	3.143	72.953	408.254	3.977.927
Olaszország	265	6.331	2.334	49.682
Oroszország	—	—	9.754	132.691
Svájc	—	—	5.412	51.230
Franciaország	508	8.040	7.228	130.150
Belgium	—	—	59.011	1.061.916
Hollandia	6	78	5.513	99.234
Nagybritannia	—	—	109.652	1.973.768
Románia	5	30	9.694	153.560
Szerbia	3.700	48.093	4.037	38.770
Bulgária	14	84	428	4.464
Európai Törökország	313	7.825	104	1.872
Ázsiai Törökország	25.666	641.631	812	14.616
Görögország	2.957	73.925	3	54
Spanyolország	—	—	31	558
Portugália	—	—	838	15.084
Afrika	5	30	—	—
Brit-Kelet-India	—	—	12	216
Egyesült-Államok	218	2.562	6	108
Brazília	102	2.142	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	1.367	17.598	—	—
II. összeg	38.269	881.322	623.123	7.705.900
Főösszeg	132.949	1.768.496	841.933	10.583.656

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban

III.

33. Papirosanyag fából mechanikai uton készítve.

Ausztria	4.289	60.046	5.343	74.802
I. összeg	4.289	60.046	5.343	74.802
Németország	103	1.442	—	—
Svájc	—	—	2	28
Románia	—	—	100	1.400
II. összeg	103	1.442	102	1.428
Főösszeg	4.392	61.488	5.445	76.230

IV.

34. Papirosanyag fából vegyi uton készítve.

Ausztria	23.627	590.675	43.195	907.095
I. összeg	23.627	590.675	43.195	907.095
Németország	151	3.775	12.261	318.786
Olaszország	—	—	12.347	321.022
Svájc	—	—	600	15.600
Franciaország	—	—	1.707	44.382
Nagybritannia	—	—	507	13.182
Románia	—	—	14.563	378.638
Egyesült-Államok	442	11.050	—	—
China	—	—	200	5.200
II. összeg	593	14.825	42.185	1.096.810
Főösszeg	24.220	605.500	85.380	2.003.905

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-máza	értéke koronákban	mennyisége m.-máza	értéke koronákban

V. Faárúk.

35. Közönséges faárúk, u. m. durva kádár, esztergályos és épületasztalos munkák.

Ausztria	46.301	1.240.127	41.828	836.560
Bosznia	398	10.746	839	24.331
I. összeg	46.699	1.250.873	42.667	860.891
Németország	2.130	57.510	943	27.347
Olaszország	29	783	116	3.364
Oroszország	—	—	2	58
Svájc	12	324	2	58
Franciaország	82	2.214	2	58
Belgium	1	27	9	261
Hollandia	1	27	—	—
Nagybritannia	69	1.863	10	290
Románia	531	14.337	1.158	33.582
Szerbia	5	135	802	23.258
Bulgár a	—	—	625	18.125
Európai Törökország	—	—	64	1.856
Ázsiai Törökország	—	—	3	87
Görögország	—	—	13	377
Afrika	—	—	7	203
Brit-Kelet-India	2.770	74.790	—	—
Egyesült-Államok	—	—	501	14.529
II. összeg	6.630	162.016	4.257	123.453
Főösszeg	53.329	1.412.883	46.924	984.344

36. Vesszőseprűk, nyírfaseprűk, galyseprűk.

Ausztria	68	884	9.689	125.957
Bosznia	—	—	39	507
I. összeg	68	884	9.728	126.464
Románia	—	—	1	13
Szerbia	—	—	13	169
II. összeg	—	—	14	182
Főösszeg	68	884	9.742	126.646

37. Kanalak, főzőkanalak fából.

Ausztria	87	6.960	1.086	47.784
Bosznia	2	160	16	704
I. összeg	89	7.120	1.102	48.488
Románia	—	—	11	484
Szerbia	—	—	4	176
Afrika	—	—	1	44
II. összeg	—	—	16	704
Főösszeg	89	7.120	1.118	49.192

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
38. Szitakeretek, szitakéreg fából.				
Ausztria	1.247	47.386	713	27.094
I. összeg	1.247	47.386	713	27.094
Németország	—	—	92	3.496
Románia	289	10.982	23	874
Szerbia	—	—	117	4.446
II. összeg	289	10.982	232	8.816
Főösszeg	1.536	58.368	945	35.910

39. Butorok és butorrészek, durvák, nyersen, festve, mázolja vagy páczolva.

Ausztria	3.991	419.055	2.143	128.580
Bosznia	9	945	72	4.320
I. összeg	4.000	420.000	2.215	132.900
Németország	39	4.095	13	780
Olaszország	2	210	4	240
Franciaország	2	210	52	3.120
Románia	7	735	24	1.440
Szerbia	7	735	101	6.060
Bulgária	—	—	10	600
Európai Törökország	—	—	4	240
II. összeg	57	5.985	208	12.480
Főösszeg	4.057	425.985	2.423	145.380

40. Butorok és butorrészek, finomabbak, fényezve, stb. márvánnyal kapcsolatban is.

Ausztria	29.432	8.829.600	8.458	1.860.760
Bosznia	9	2.700	787	173.140
I. összeg	29.441	8.832.300	9.245	2.033.900
Németország	279	83.700	176	38.720
Olaszország	132	39.600	—	—
Oroszország	—	—	2	440
Svájc	5	1.500	1	220
Franciaország	56	16.800	103	22.660
Belgium	12	3.600	—	—
Nagybritannia	208	62.400	2	440
Románia	3	900	21	4.620
Szerbia	—	—	1.078	237.160
Bulgária	—	—	47	10.340
Európai Törökország	—	—	79	17.380
Afrika	—	—	21	4.620

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-máza	értéke koronákban	mennyisége m.-máza	értéke koronákban
Egyesült-Államok	7	2.100	—	—
China	2	600	—	—
II. összeg	704	211.200	1.530	336.600
Főösszeg	30.145	9.043.500	10.775	2.370.500

41. Hajlitott fabutorrészek.

Ausztria	606	20.604	6.596	283.628
I. összeg	606	20.604	6.596	283.628
Németország	182	6.188	645	27.735
Olaszország	—	—	2	86
Oroszország	615	20.910	24	1.022
Svájc	—	—	3	129
Franciaország	—	—	3	129
Románia	—	—	19	817
Szerbia	—	—	4	172
Európai Törökország	—	—	21	903
Egyesült-Államok	4	136	—	—
II. összeg	801	27.234	721	31.003
Főösszeg	1.407	47.838	7.317	314.631

42. Hajlitott kész fabutorok.

Ausztria	4.040	420.160	1.811	155.746
Bosznia	—	—	133	11.438
I. összeg	4.040	420.160	1.944	167.184
Németország	2	208	20.236	1,740.296
Olaszország	1	104	989	85.054
Svájc	—	—	154	13.244
Franciaország	—	—	1.738	149.468
Belgium	—	—	889	76.454
Hollandia	—	—	746	64.156
Nagybritannia	—	—	2.376	204.336
Románia	—	—	33	2.838
Szerbia	—	—	535	46.010
Bulgária	—	—	105	9.030
Európai Törökország	—	—	1.016	87.376
Ázsiai Törökország	—	—	427	36.722
Görögország	—	—	5	430
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	155	13.390
Afrika	—	—	2.418	209.948
Brit-Kelet-India	—	—	163	14.018
Egyesült-Államok	—	—	9	774
Brazília	—	—	140	12.040
Argentína	—	—	169	14.534

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége m.-mázsa	értéke koronákban	menyisége m.-mázsa	értéke koronákban
China	—	—	15	1.290
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	841	72.326
II. összeg	3	312	33.159	2.851.674
Főösszeg	4.043	420.472	35.103	3.018.858

43. Butorok bambusz- és széknádból.

Ausztria	165	47.850	6	1.740
I. összeg	165	47.850	6	1.740
Németország	2	580	—	—
Szerbia	—	—	2	580
China	3	870	—	—
II. összeg	5	1.450	2	580
Főösszeg	170	49.300	8	2.320

44. Párnázott fabutorok.

Ausztria	2.759	689.750	335	50.250
Bosznia	1	250	90	22.500
I. összeg	2.760	690.000	425	72.750
Németország	32	8.000	1	250
Olaszország	12	3.000	—	—
Franciaország	13	3.250	—	—
Nagybritannia	4	1.000	—	—
Románia	—	—	9	2.250
Szerbia	—	—	83	20.750
Bulgária	—	—	6	1.500
Európai Törökország	—	—	1	250
China	2	500	—	—
II. összeg	63	15.750	100	25.000
Főösszeg	2.823	705.750	525	97.750

45. Botok kidolgozva fából.

Ausztria	238	80.920	1.055	247.925
Bosznia	26	8.840	5	1.175
I. összeg	264	89.760	1.060	249.100
Németország	16	5.440	1.201	282.235
Olaszország	1	340	8	1.880
Oroszország	—	—	26	6.110
Svájc	1	340	39	9.165

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-máza	értéke koronákban	mennyisége m.-máza	értéke koronákban
Franciaország	—	—	6	1.410
Belgium	—	—	83	19.505
Hollandia	—	—	35	8.225
Nagybritannia	5	1.700	1	235
Románia	1	340	28	6.580
Szerbia	—	—	62	14.570
Európai Törökország	—	—	1	235
Spanyolország	—	—	2	470
Brit-Kelet-India	1	340	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	2	470
II. összeg	25	8.500	1.490	351.090
Főösszeg	289	98.260	2.554	600.190

46. Finom faárúk, u. m. bronzozott, aranyozott s eféle árúk.

Ausztria	14.307	5.865.870	2.152	882.320
Bosznia	4	1.640	89	36.490
I. összeg	14.311	5.867.510	2.241	918.810
Németország	537	220.170	29	11.890
Olaszország	27	11.070	1	410
Oroszország	—	—	3	1.230
Svájc	58	23.780	—	—
Franciaország	46	18.860	8	3.280
Belgium	5	2.050	—	—
Hollandia	—	—	1	410
Nagybritannia	4	1.640	—	—
Románia	2	820	20	8.200
Szerbia	4	1.640	120	49.200
Bulgária	—	—	12	4.920
Európai Törökország	—	—	20	8.200
Afrika	—	—	4	1.640
Brit Kelet-India	2	820	—	—
Egyesült-Államok	10	4.100	1	410
China	12	4.920	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	1	410
II. összeg	707	289.870	220	90.200
Főösszeg	15.018	6.157.380	2.461	1.009.010

47. Kosárkötőárúk vesszőből.

Ausztria	2.241	358.560	2.016	221.760
Bosznia	—	—	69	7.590
I. összeg	2.241	358.560	2.085	229.350
Németország	44	7.040	249	27.390
Olaszország	1	160	—	—

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsá	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsá	értéke koronákban
Oroszország	—	—	77	8.470
Franciaország	3	480	—	—
Románia	—	—	11	1.210
Szerbia	27	4.320	416	45.760
Bulgária	—	—	7	770
Brit-Kelet-India	—	—	1	110
II. összeg	75	12.000	401	83.710
Főösszeg	2.316	370.560	2.486	313.060

48. Koczkaparketta gyalulva, fényezve vagy festve.

Ausztria	100	5.000	178	7.476
I. összeg	100	5.000	178	7.476
Főösszeg	100	5.000	178	7.476

49. Parkettadeszkák, amerikai és gyalulva.

Ausztria	2.016	44.352	15.721	314.420
Bosznia	—	—	129	2.580
I. összeg	2.016	44.352	15.850	317.000
Németország	2	44	—	—
Svájcz	—	—	103	2.060
Románia	—	—	5	100
Szerbia	—	—	105	2.100
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	4	80
II. összeg	2	44	217	4.340
Főösszeg	2.018	44.396	16.067	321.340

50. Furniok nyersen és kirakva, butorborítólemezek fából, a lombfűrészdeszkák.

Ausztria	4.797	263.835	4.136	165.440
Bosznia	—	—	7	280
I. összeg	4.797	263.835	4.143	165.720
Németország	327	17.985	165	6.600
Olaszország	—	—	270	10.800
Svájcz	—	—	34	1.360
Franciaország	—	—	19	760
Belgium	—	—	680	27.200
Nagybritannia	11	605	1	40
Szerbia	—	—	2	80
Bulgária	—	—	3	120
Európai Törökország	—	—	1	40

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
Görögország	—	—	2	80
Afrika	—	—	14	560
II. összeg	338	18.590	1.191	47.640
Főösszeg	5.135	282.425	5.334	213.360

51. Hordók, ujak keményfából.

Ausztria	4.373	161.801	11.480	424.760
Bosznia	7	259	759	28.083
I. összeg	4.380	162.060	12.239	452.843
Németország	29	1.073	—	—
Olaszország	50	1.850	3	111
Románia	—	—	38	1.406
Szerbia	—	—	125	4.625
Bulgária	—	—	510	18.870
Európai Törökország	—	—	150	5.550
II. összeg	79	2.923	826	30.562
Főösszeg	4.459	164.983	13.065	483.405

52. Hordók, ujak puhafából.

Ausztria	2.680	53.600	330	6.600
Bosznia	4	80	25	500
I. összeg	2.684	53.680	355	7.100
Németország	25	500	—	—
II. összeg	25	500	—	—
Főösszeg	2.709	54.180	355	7.100

53. Gyermekjátékszerek fából.

Ausztria	5.095	891.625	245	42.875
Bosznia	2	350	27	4.725
I. összeg	5.097	891.975	272	47.600
Németország	156	27.300	15	2.925
Olaszország	3	525	—	—
Oroszország	—	—	5	875
Franciaország	9	1.575	1	175
Nagybritannia	16	2.800	—	—
Románia	2	350	1	175
II. összeg	186	32.550	22	3.850
Főösszeg	5.283	924.525	294	51.450

V. Faárúk összesítése.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban	mennyisége m.-mázsa	értéke koronákban
Ausztria	124.543	19,447.939	109.978	5,831.675
Bosznia	462	25.970	3.086	318.363
I. összeg	125.005	19,473.909	113.064	6,150.038
Németország	3.802	439.833	23.760	2,169.364
Olaszország	258	57.642	1.393	101.945
Oroszország	615	20.910	139	18.215
Svájc	76	25.944	336	26.236
Franciaország	211	43.389	1.932	181.060
Belgium	18	5.677	1.664	123.420
Hollandia	1	27	782	72.791
Nagybritánia	317	72.108	2.390	205.341
Románia	835	28.464	1.402	64.589
Szerbia	43	6.830	3.569	455.116
Bulgária	—	—	1.325	64.275
Európai Törökország	—	—	1.357	122.030
Ázsiai „	—	—	430	36.809
Görögország	—	—	20	887
Spanyolország	—	—	2	470
Gibraltár, Malta, Cyprus	—	—	155	13.330
Afrika	—	—	2.465	217.015
Brit-Kelet-India	3	1.160	665	28.657
Egyesült-Államok	2.791	81.126	10	1.184
Brazília	—	—	140	12.040
Argentína	—	—	169	14,534
China	19	6.890	15	1.290
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	848	73.286
II. összeg	8.989	789.900	44.968	4,003.84
Főösszeg	133.994	20,263.809	158.032	10,153.922

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi könyvkiadmányokból az egyesületi tagok csak egy példányt szerezhetnek meg a megállapított kedvezményes áron, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.)
a következő művek rendelhetők meg:

„Erdészeti Lapok“. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Erdő- és földbirtokosok, erdészeti ügyekkel foglalkozók és erdőtiszték számára. Szerkeszti *Bund Károly*. 1903. XLII. évfolyam. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

„Az erdőőr“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben“
Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének, földbirtokosok, községi előljárók és néptanítók részére. Ára 6 K.; 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

„Az erdőrendezéstan kézikönyve.“ Irta: bölcsészai Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

„Erdészeti növénytan.“ Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet Általános növénytan. Ára tagoknak 5 K. 60 fill., nem tagoknak 8 K.; teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem-tagoknak 18 K.

„Erdői facsemeték nevelése.“ Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetik.

„Erdészeti Építéstan.“ Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középítéstan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, Vasut- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

„Magyar Erdészeti Oklevéltár.“ Szerkesztette és történeti bevezetése ellátta: Tagányi Károly. 3 kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

„Erdészeti Rendeletek Tára.“ 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.)

Az 1890. (X.) évfolyam teljesen elfogyott.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1892. (XII.) évfolyam teljesen elfogyott.

Az 1893—94, (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 0 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K., 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1899. (XIX.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.

Az 1900. (XX.) évfolyam ára tagoknak 60 f., nem tagoknak 1 K. 20 f.

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

Tangens-Táblázatok. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K. nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Budapest, VI., Teréz-körút 24/a).

„A legelőerdők.“ Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapck 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K. 40 fill.; 55 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.

Az Erdészeti Zsebnaptár 1903. évi (XXII.) évfolyama Ára egyesületi tagoknak 2 K., mások számára 3. K.

„A vadászati ismeretek kézikönyve.“ Irták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötve 13 K.

„Hazánk házi faipara.“ Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fillér, másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fillérrel több küldendő.

„A bükktüzifa romlása és az ellene való védekezés.“ Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fillér, másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fillérrel több küldendő.

„A külföldi fanemek megtelepítése stb.“ Irta: Péch Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

„Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe.“ Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

„Erdészeti induló“ és „Nemes szív-keringő“ zongorára. Irta Szmik Gábor. Ára az indulónak 1 K., a keringőnek 2 K. Az eladásból befolyó összeg az Erzsébet királyné-alapítvány gyarapítására fordítatik.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél továbbá megrendelhetők a következő népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

„Az erdei vetésről és ültetésről.“

„A vágásra érett erdő kihasználása.“

„Az erdők felujtása, kapcsolatosan azok rendszeres kihasználásával.“

„Az erdők berendezése.“

Valamennyit Fekete Lajos írta. Egy-egy füzet ára 2 K.

Népszerű erdészeti növénytan. Irta Fekete Lajos. I. füzet. Spórás növények. Ára 4. K. II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K.

A szerzőknél rendelhető meg:

„Erdőmiveléstan.“ Irta: Vadas Jenő (Selmezbánya). Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 10 K.

„Erdőrendezéstan.“ Irta: Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára 12 K.

„A tölgy és tenyésztése.“ Irta: Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára tagoknak 4 K., nem tagoknak 6 K.

„Erdőértékszámítástan.“ II. kiad. Irta Fekete Lajos (Selmezbánya) Ára 6 K.

„Erdészeti nyereségszámítástan.“ Irta Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára 4 korona.

„A szálaló erdők berendezése“ Irta Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára 1 K. 20 f.

„Erdőbecsléstan.“ II. kiad. Irta: Söltz Gyula és Fekete Lajos. (Kapható Fekete Lajos m. k. főerdőtanácsosnál Selmezbányán.) Ára 8 K.

„A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása.“ Irta: Márton Sándor Ára tagoknak 4 K. 80 fill., nem tagoknak 6 K.

„A selmezbányai m. k. erdőakadémia története és ismertetője.“ Irta: Vadas Jenő, Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatónak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmezbányán) is. Az Orsz. Erd. Egyesület a megrendelésnek csak akkor tehet eleget, ha a t. megrendelők a könyv árával egyidejűleg 55 fill. postaköltséget is beküldenek, a mikor a könyv bérmentve, ajánlva adatik postára.

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

„A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása.“ Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földművelésügyi m. kir. ministerium. 1896.

„Az erdőhasználatlan kézikönyve.“ Irta : Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbánya.)

„Általános földméréstan.“ Irta : Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbányán.) Ára 9 K.

„Erdővédelemtan.“ Irta : Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.

„Erdészeti talajtan.“ Irta : Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

„Az erdőtörvény magyarázata.“ Irta : dr. Klekner Alajos. Franklin-társulat Ára 4 K.

„Az erdőtörvény magyarázata.“ Irta : ifj. Sárossy-Kapeller Ferencz. Budapest, Weissmann testvérek. Ára 4 K.

„Erdészeti segédtablák.“ Ára 8 K.

„Erdei rovatos napló“. Ára 1 K. 20 f.

Megrendelhetők a földművelésügyi miniszteriumnál Budapesten.

„Termési tablák.“ 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herczeg erdőrendezőse. (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

Erdészeti Rendeletek Tára.

Jegyzőkönyv

a m. kir. földművelésügyi ministerium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdő-tisztek gyermekeinek nevelését segélyző alap intéző bizottságának Budapesten 1903. évi július hó 27-én és 28-án tartott rendes évnegyedes üléséről.

Jelen voltak: *Horváth* Sándor ministeri tanácsos, elnök, *Nagy* Károly erdőtanácsos előadó, *Havas* József erdőigazgató, *Törzs* Kálmán főerdőtanácsos, *Rohlitz* Gyula erdőfelügyelő, *Kócsy* János erdőtanácsos bizottsági tagok, továbbá *Gurányi* István főerdész, az alap pénztárosa és *Térfi* Béla erdész, jegyzőkönyv-vezető.

Elnök üdvözli a megjelent bizottsági tagokat s az ülést határozatképesnek nyilvánítván, megnyitja és megemlíti, hogy *Loitner* Elek, m. kir. erdőigazgató és *Simenszky* Kálmán erdőfelügyelő bizottsági tag távolmaradását kimentette.

I. A pénztáros betérjeszti és felolvassa az alapnak a múlt évnegyed végén és az ülés napján mutatkozott pénztári álladékról szóló kimutatásokat, a mely szerint volt:

A) 1903. év június hó 30-án.

I. Értékpapirokban:

A magyar leszámítoló és pénzváltó bankban elhelyezett 4 ^o / _o -os koronajáradék-kötvény.....	150,000 K. — f.

II. Készpénzben:

1. A magyar leszámítoló és pénzváltó bankban a 32,990. számú betétkönyv szerint	11,180 K. 84 f.	
2. Az erdészeti házipénztárban.....	110 K. 14 f.	11,290 K. 98 f.
Összesen		161,290 K. 98 f.

Ebből az összegből esik:

1. az alaptőkére:		
a) értékpapirban	93,600 K. — f.	
b) készpénzben	1,674 K. 41 f.	95,274 K. 41 f.
2. a folyó kezelésre:		
a) az 1902/1903. tanévre ki nem osztott segélyre	380 K. — f.	
b) az 1903/1904. tanévre kiosztható segélyre.....	39,000 K. — f.	
c) az 1903. évi tiszta jövedelemre....	26,636 K. 57 f.	66,016 K. 57 f.
Összesen		161,290 K. 98 f.

B) 1903. évi július hó 27-én.

I. Értékpapirban.

A magyar leszámítoló és pénzváltó bankban elhelyezett 4 ^o / _o -os koronajáradék kötvény	150,000 K. — f.

II. Készpénzben.

1. A magyar leszámítoló és pénzvátó bankban a 32,990. sz. betétkönyv szerint...	13,880 K. 84 f.	
2. Az erdészeti házi pénztárban ...	209 K. 29 f.	14,090 K. 13 f.
Összesen ...		164,090 K. 13 f.

Ebből az összegből esik:

1. az alaptőkére:		
a) értékpapirban ...	93,600 K. — f.	
b) készpénzben ...	1,674 K. 41 f.	95,274 K. 41 f.
2. a folyó kezelésre:		
a) az 1902/1903. tanévre ki nem osztott segélyre ...	380 K. — f.	
b) az 1903/1904. tanévben kiosztandó segélyre ...	39,000 K. — f.	
c) az 1903. évi tiszta jövedelemre ...	29,435 K. 72 f.	68,815 K. 72 f.
Összesen ...		164,090 K. 13 f.

A bizottság a pénztáros jelentését tudomásul veszi.

II. Előadó bemutatja és felolvassa az alap 1902. évi zárószámadásának megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését a mint következők:

„Tekintetes Bizottság! Alólirottak megbízatásuk értelmében megvizsgálván az állami erdőtiszték gyermekeinek nevelését segélyező alap 1902. évi zárószámadását, azt minden részletében helyesnek találtuk s ennél fogva számadók részére — a szokásos fentartással — a felmentvény megadását javasoljuk. Együttal van szerencsénk a zárószámadás főbb eredményeit magában foglaló zárószámadási összeállítás azzal a kéréssel ide csatolni, hogy az 1903/1904-iki tanévben segélyezésre fordítható összegképen a zárószámadásban kimutatott 39,000 koronát méltóztassék megállapítani. Budapesten, 1903. évi június hó 10-én Szenes József s. k. m. kir. erdőtanácsos, Nagy Károly s. k. m. kir. erdőtanácsos, Rochlitz Dezső s. k.“

A bizottság jelentése tudomásul vétetik s az előadó megbízatik, hogy a zárószámadásnak az alapszabályok 5. §-a értelmében a földmivelésügyi miniszter urhoz való előterjesztése iránt megfelelően intézkedjék.

Egyben az 1903—1904. tanévben segélyezésre fordítható összeget 39,000 koronában állapítja meg.

III. Előadó bemutatja Goró Ferencz m. kir. erdész folyamodványát, melyben kéri, hogy a múlt évben 200 K. segélyben részesített, de betegség miatt folyó év április havában az iskolából kilépett s a vizsgálatra magánaton készülő Irén leánya részére a két havi (május—június) segélyrészlet pótlólag kiutaltassék.

A bizottság a kérést teljesíthetőnek nem találja, mert a fennálló szabályzat szerint az engedélyezett segély csak akkor szolgáltatható ki, ha a gyermek az alapszabályok 2. §-ában megjelölt tanintézetek valamelyikében *tényleg* tanul.

IV. Előadó bemutatja Chrenóczy Nagy Antal m. kir. erdőmester folyamodványát, melyben kéri, hogy miután Adrien leányát tanítóképzőben ingyenes

vagy félingyenes helyen elhelyezni nem sikerült s így őt magánuton taníttatta, a leánya részére engedélyezett 200 K. segélynek ez okból fel nem vett 9 havi részlete pótlólag kiutaltassék.

A bizottság a kérést a III. pontban felhozott indokolással teljesíthetőnek nem találja s minthogy az 1893. évi július hó 20-án tartott ülésében hozott határozata szerint az első havi részlet is csak akkor szolgáltatható ki, ha a gyermek az illető tanintézetbe tényleg beiratott, megbizsa az előadót, hogy a beiratás igazolására és ennek hiányában a felvett egy havi részlet visszafizetésére nevezett szülőt hívja fel.

V. Előadó bemutatja Debreczeni Ödön irodasegéd-tiszt folyamodványát, melyben kéri, hogy a gyermeknevelési alap segélyezései az államerdészetnél szolgálatot teljesítő irodatisztekre és irodasegéd-tisztekre is kiterjesztessenek.

E kérelem, a nevelési alap szabályzatánál fogva, egyszerűen elutasítandó volna; mindannak daczára a bizottság, tekintettel arra, hogy a szabályzat egyes pontjainak némi módosítása és kiegészítése iránti intézkedések megtételének szükségessége főnforogni látszik: a kérvényt egyelőre függőben tartja és egyben föl hívja az előadót, hogy egyik közelebbi ülésen tegyen indokolt előterjesztést arra nézve, hogy mennyiben és mily mérvben tartaná a szabályzatot módosítandónak.

VI. Előadó bemutatja a közzétett pályázati felhívás folytán beérkezett segélykérvényeket és az ezek alapján összeállított „Tájékoztató kimutatás“-t. Együttal előadja, hogy a beérkezett 183 folyamodványban, összesen 147 fiu és 134 leánygyermek részére kérnek segélyt.

A segélyben való részesülésre nézve a szabályzatban foglalt rendelkezések alkalmazása folytán 24 fiu és 32 leánygyermek, elkésés okából pedig 2 fiu és 3 leánygyermek a pályázatból kiesvén; az 1903/1904. tanévre kiosztható segélyösszegképen megállapított 39,000 K. felosztásánál csak 121 fiu és 99 leánygyermek vehető figyelembe.

Az 1903/1904. tanévre kiosztható 39,000 K. összegből a szabályzat 4. §-ában meghatározott $\frac{2}{3} : \frac{1}{3}$ arány szerint 26,000 K. a fiu és 13,000 K. a leánygyermeknek segélyezésére lévén fordítandó és minthogy a szabályzat 7. §-a értelmében a legkisebb segélyösszeg 200 K., a legnagyobb 400 K.-val van megállapítva, ezen körülményre valamint a tájékoztató kimutatás adataira való tekintettel a bizottság a segélyben részesíthető 121 fiugyermek közül 104 fiut tart segélyezendőnek és pedig 58-at, egyenkint 200, 40-et egyenkint 300 és 6-ot egyenkint 400 koronával, a segélyezhető 99 leánygyermek közül pedig összesen 56 leányt és pedig 38-at egyenkint 200 és 18-at egyenkint 300 koronával.

A segélyek összegének megállapításánál a bizottság oly esetekben, midőn ugyanazon szülőknak két vagy több gyermeke is méltónak találtatott a segélyezésre, de a rendelkezésre állott összeg elégtelensége folytán mindenkinek segély nem lett volna adható, egyik gyermek részére a magasabb 300 koronás segélyt szavazta meg.

Nevezetesen az 1903/1904. tanévben segélyezésre javasoltának a következők:

1. *fiúgyermek*ek:

a) 1. Garlathy Zoltán, 2. Hibbján Gusztáv, 3. Solc Henrik, 4. Solc Ferencz, 5. Förster Miklós, 6. Schlachter László, 7. Kelecsényi Zoltán, 8. Boda Béla, 9. Biró Béla, 10. Körös Jenő, 11. Debreczy Zoltán, 12. Debreczy Béla, 13. Seyfried Jenő, 14. Rónay Endre, 15. Halász János, 16. Rákóczy Béla, 17. Bodor Jenő, 18. Szojka Ödön, 19. Várnay Elemér, 20. Lumntzer Béla, 21. Kossányi Béla, 22. Gyürky Gábor, 23. Jánosy Gyula, 24. Apáti Imre, 25. Apáti László, 26. Porubszky Elemér, 27. Weszely Zoltán, 28. Tóth Béla, 29. Rezy Jenő, 30. Szabó Zoltán, 31. Mihaleic Sztanoje, 32. Környei Zoltán, 33. Seh Jenő, 34. Körmendy Tibor, 35. Dávid Iván, 36. Perc Károly, 37. Craus Gaszton, 38. Bélai Árpád, 39. Cseh Albert, 40. Pischl Pál, 41. Eröss Gyula, 42. Rejtő Gyula, 43. Kaufmann Jenő, 44. Sziklay László, 45. Jamniczky István, 46. Ormay Béla, 47. Györke Ernő, 48. Njegovan Dusan, 49. Zsuffa Béla, 50. Masztics Miklós, 51. Drenovac Bogdán, 52. Drenovac Branko, 53. Garcsár Sándor, 54. Dercsényi István, 55. Seeberg József, 56. Hajdu László, 57. Csanády Béla, 58. Kintses Gyula egyenkint 200 koronával.

b) 1. Bátyka Zoltán, 2. Belházy Jenő, 3. Nagy Zoltán, 4. Székely István, 5. Kundrát Gyula, 6. Ruzicka Jaroslav, 7. Földes Tibor, 8. Rozinszky Béla, 9. Németh Pál, 10. Szuhevich Sándor, 11. Szmik Miklós, 12. Zachar Dénes, 13. Garó Andor, 14. Sável István, 15. Marenic Gusztáv, 16. Cserei Árpád, 17. Giller Zoltán, 18. Garic János, 19. Nagy Gábor, 20. Faller Dezső, 21. Deák János, 22. Zareczky Jenő, 23. Hajós Gyula, 24. Mészáros György, 25. Lange János, 26. Blattny László, 27. Zachar Gyula, 28. Jáko Jenő, 29. Payer Sándor, 30. Szabó Kálmán, 31. Jerbies Marijan, 32. Bristyanszky Kálmán, 33. Rochlitz Béla, 34. Wolfinau Béla, 35. Balás Imre, 36. Seeberg Mór, 37. László Géza, 38. Hajdu Béla, 39. Kremnitzky István, 40. Polinac György egyenkint 300 koronával.

c) 1. Basa Károly, 2. Stark Vilmos, 3. Poldner Albert, 4. Pál György, 5. Belházy Ernő, 6. Balás Emil egyenkint 400 koronával.

2. *leánygyermek*ek:

a) 1. Székely Juliska, 2. Brailla Matild, 3. Ivancsó Erzsébet, 4. Chrenóczy Nagy Adrienne, 5. Bossányi Etel, 6. Dracar Alma, 7. Ganovszky Kornélia, 8. Dán Izabela, 9. Tellyesniczky Irén, 10. Karácsonyi Ilona, 11. Malbohan Mária, 12. Szepesházi Gizella, 13. Wolf Elza, 14. Geschwind Aglaja, 15. Rochlitz Klára, 16. Orosz Emilia, 17. Páll Ilona, 18. Hoós Juliska, 19. Papp Judith, 20. Czékus Irén, 21. Hubert Rózsi, 22. Pruzsinszky Mariska, 23. Garic Krisztina, 24. Kovács Elza, 25. Tölg Mária, 26. Solti Erzsébet, 27. Sablic Anna, 28. Cseres Margit, 29. Koller Sarolta, 30. Kovács Irma, 31. Huttya Ilona, 32. Homolka Mária, 33. Karvas Ilona, 34. Benedek Irén, 35. Kovács Sarolta, 36. Diószeghy Aranka, 37. Friebeisz Aranka, 38. Vickmann Ilona egyenként 200 koronával.

b) 1. Györke Mária, 2. Molnár Ilona, 3. Szántó Erzsi, 4. Giricsek Mária, 5. Divald Mária, 6. Früstök Éva, 7. Vozarik Mária, 8. Révai Ida, 9. Kovács Sarolta, 10. Szilárd Margit, 11. Vassányi Katalin, 12. Szilárd Róza, 13. Jenőffy

Teréz, 14. Burdás Ilona, 15. Pisó Ilona, 16. Garami Jolán, 17. Jakab Edith, 18. Lengyel Mariska egyenkint 300 koronával.

Általános feltételül kikötetik, hogy a mennyiben a segélyezett gyermek évközben másnemű segélyben vagy ösztöndíjban is részesül, ezt a körülményt a szülő, illetve a gyám a bizottságnak azonnal bejelenteni tartozik.

Előfordult esetből kifolyólag kimondja továbbá a bizottság, hogy a jövő tanévtől kezdve az egyes havi segélyrészletek csak oly nyugtákra fizethetők ki, melyek az illető tanintézet igazgatósága részéről (hova t. i. a segélyt nyert gyermek be van iratkozva) az iskola látogatását igazoló záradékkal el vannak látva. Erről a szülők, illetve gyámok megfelelően értesítendők.

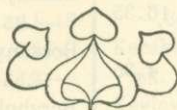
Több tárgy nem lévén a jegyzőkönyv lezáratott és aláíratott.

Kmft.

Nagy Károly s. k. előadó

Horváth Sándor s. k. elnök

Térfi Béla s. k. jegyzőkönyvvezető.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

1903. évi augusztus hónapban.

A rövidítések magyarázata

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőketörlesztés; k. a. = készpénz alapítvány; Wka. = Wagner Károly alapítvány; TLa. = grf. Tisza Lajos alapítvány; BAA. = Bedő Albert alapítvány; E. a. = Erzsébet királyné alapítvány; t. ny. a. = titkári nyugdíjalap; td. = tagsági díj; hd. = hirdetési díj; ld. = lapdíj; kld. = kedvezményes lapdíj; pk. = postaköltség; Ert. = Erdészeti Rendeleték Tára; áb. = átfutó bevétel; rb. = rendkívüli bevétel; EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetel; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; ÓFa. = Ó Felsége fénynyomata arczképe; Ecs. = Erdei facsemeték nevelése; Evü. = Fekete Lajos. Az erdei vetésről és ültetésről; Eáh. = Az erdők ápolásáról és használatáról; Eb. = Az erdők berendezése; Ek. = A vágásra érett erdők kihasználása; Ef. = Az erdők felújítása; Eht. = Erdőhasználat; Ekv. = takarékpénztári időközi kamatok; Ek. = Értékpapírok kamatai; N. Nvt. = Népszertű növénytan; Rz. = Erdőrendezéstan; FL. = Földes J. „Legelő-erdők”; M. L. = Márton Sándor A legelő erdők berendezése stb.; EOT. = Magyar Erdészeti Oklevéltár; Eép. I. 1. = Erdészeti építéstan I. rész (középitéstan) I. kötet; Eép. I. 2. = Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.; Eép. II. = Erdészeti építéstan II. rész (Ut, vasut- és hidépítéstan.) Vik. = Vadászati ismeretek kézikönyve. H. F. = Gaul Károly; Hazánk házi faipara. Kft. = Péch Dezső; Külföldi fanemek tenyésztése.

	Befizetések K.		Befizetések K.	Áttétel 477.72
Almássy István td.	10.—			
Ágh Gyula ak. 11.— pk. —35	11.35	Baksay Gusztáv ak. 15.— pk.		
Ajtay János ak. 16.— pk. —35	16.35	—35	15.35	
Akantisz Rezső örök. ak. 4.—		Bossányi István ak. 16.— pk.		
pk. —35	4.35	—55	16.55	
Apponyi Albert gróf ak. 20.—		Berghold Károly td.	16.—	
pk. —25	20.25	Budovszky János td.	16.—	
Bund Károly t. ny. a. 42.— üb.		Bedő Albert üb.	2.26	
1.60	43.60	Chrenóczy Nagy Antal ak. 15.—		
Binder József lb. 140.— üb.		pk. —35	15.35	
—56	140.56	Csetneki közbirtokosság ld.	16.—	
Özv. Boskovitz Árminné lb.	140.—	Dietl Ágost ak.	5.—	
Buhescu Terentius td.	10.—	Dezsényi Jenő td.	7.—	
Balogh Ernő td.	4.—	Debreczy Ödön ak. 10.— pk.		
Bekény A. ak. 5.— pk. —35	5.35	—35	10.35	
Bécsy Dezső ak. 16.— pk. —35	16.35	Dezső Zsigmond ak. 16.— pk.		
Bérzi Márton ak. 16.— pk. —35	16.35	—35	16.35	
Blaschek Ede Kedv. ld. 6.—		Dipold Imre ak. 16.— pk. —35	16.35	
pk. —35	6.35	özv. Domokos Sándorné ak.	15.—	
Borszéki Soma ak. 2.— pk. —16	2.16	Donáth Sándor ak. 16. pk.		
Özv. Böhm Alajosné ak. 8.—		—35	16.35	
pk. —35	8.35	Daempfl István ak 16.—pk. —35	16.35	
Besztercebánya város kedv. ld.		Egri káptalan kedv. ld. 6.— pk.		
és pk.	6.35	—35	6.35	
Burdáts János ak.	16.—			
	Átvitel 477.72			Átvitel 684.33

	Befizetések K. Áttétel 684.33
Ernuszt Kelemen ak. 10.— pk.	
— .35	10.35
Erdődy Gyula gróf ak. 100.—	
pk. —.15	100.15
Erdődi Györgyak. 16.— pk. —.35	16.35
Engel Sándor ak. 16.— pk. —.35	16.35
Eperjes város ak. 10.— pk. —.55	10.55
Faller J. örök. ak. 13.—pk. —.35	13.35
Fóthy Nándor ak. 10.— pk. —.35	10.35
Fülöp Béla td.	16.—
Fábián Béla td.	4.—
Ferencz Gyula ak.	16.—
Gresskovitz Vilmos dr. lb.	380.—
Géczy Lajos td.	16.—
Gombosy Ferencz td.	16.—
Györke István ak. 2.— pk. —.35	2.35
Gorond község hd.	11.19
Guzikovski Boldizsár td.	8.—
Gyelkó László rkb. ld.	2.—
Hammersberg Géza dr. td.	4.—
Héjas Kálmán td.	6.—
Héczey Lajos ak.	16.—
Habel Lambert td.	8.—
Huszár József ak. 26.— pk. —.35	26.35
özv. Hettyéssy Samuné td.	7.—
Hammer Károly ak. 15.— pk.	
— .35	15.35
Hajdu József ak.	10.—
Huszár ornél td.	16.—
Irodai költségek (julius havi)	
előlegterítmeny	100.—
Igló város hd.	48.33
Ince Dénes ak. 3.— pk. —.35	3.35
lhrig Eberhard ak. 5.— pk. —.35	5.35
Inkey István báró ak. 20.— pk.	
— .25	20.25
Janács János lb. 110.— üb. —.58	110.58
Átvitel 1729.88	

	Befizetések K. Áttétel 1729.88
özv. Janthó Jánosné ak. 16.—	
pk. —.35	16.35
Jákói Géza Eép. I—II.	34.40
özv. Jenőfi Jenőné ak. 12.— pk.	
— .35	12.35
Janatka József ak. 11.— pk.	
— .35	11.35
Károlyi Árpád ak. 16.— pk. —.23	16.23
Konez Antal lb. 375.— üb. —.60	375.60
Karvas Emil td.	5.—
Kallina Károly ak. 16.— pk.	
— .16	16.16
Kluger Antal Evü.	2.—
Köváry László kedv. ld. 6.—	
pk. —.35	6.35
Krausz Géza ak. 12.— pk. —.35	12.35
Kalmár Tivadar ak. 16.— pk.	
— .35	16.35
Kecskemét város kedv. ld. 3.—	
pk. —.35	3.35
Keglevich István gróf ak.	50.—
Körös László Selmezbánya ak. 16.—	
Kárász Dénes ak. 13.— pk. —.33	13.33
Kárász Imre ak. 20.— pk. —.25	20.25
Kaufmann B. ak. 16.— pk. —.35	16.35
Kayser Sándor ak. 16.— pk. —.35	16.35
Kiriny Béla ak.	16.—
Kováts Béla att. 10.— ak. 16.—	
pk. —.55	26.55
Littauer Miksa lb. 53.— üb. —.62	53.62
Lauko Sándor ak. 16.— pk.	
— .35	16.35
Lehoczky Aladár ak. 16.— pk.	
— .35	16.35
Lavotta József dr. Lavotta	
Albert örök. helyett ak.	10.—
Legányi Géza ak. 3.— pk. —.33	3.33
Lőcse város ak. 10.— pk. —.35	10.35
Lánczy Antal ak. 30.— pk. —.33	30.33
Lator István ak. 16.— pk. —.35	16.35
Átvitel 2589.23	

Befizetések K.	
Áttétel 2589.23	
Lange Pál td. 16.— pk. —.33	16.33
Liptóújvári főerdőhivatal Eép.	
I—II.	34.20
Mandl Julia lb. 275.— üb. —.86	275.86
Mirtse J. td.	4.—
Miericzka Ágost lb. előleg 50.—	50.—
Markos György örök. ak. 10.—	
pk. —.16	10.16
Miklós Lajos ak. 16.— pk. —.35	16.35
Majthényi László báró ak. 10.—	
pk. —.33	10.33
Maschek Ferencz áb.	4.—
Mitske Gusztáv td.	8.—
Mosse Rudolf hd.	18.—
Mátrai Ignác dr. td.	8.—
Maurer Antal Nvt. I. 5.60	Eép.
I/2. és II. 23.20 pk. —.20	29.—
Nemeskéri Kiss Pál ak. 40.—	
pk. —.16	40.16
eözbéghi Nagy József Vik.	13.—
Nadhera Pál ak. 32.— pk. —.35	32.35
Nádas Béla ak. 16.— pk. —.35	16.35
Nagy Samu (Zalatna)	16.—
N. Kiss Miklós (nemeskéri) örök.	
ak. 20.— pk. —.25	20.25
Ormós Zsigmond ak. 16.— pk. 16	16.35
Özv. Österreicher Lujza lb.	
350.— üb. 1.—	351.—
O. M. államvasutttársaság hd.	25.60
Pankovits Béla td.	8.—
Pálffy Alajos ak. 16.— pk. —.35	16.35
Papp János ak. 16.— pk. —.35	16.35
Podmaniczky Géza br. ak. 20.—	
pk. —.55	20.55
Porubszky Károly ak. 16.— pk.	
— .35	16.35
br. Prónay Dezső hd.	4.96
Átvitel 3687.08	

Befizetések K.	
Áttétel 3687.08	
Payer Sándor ak. 6.— pk. —.35	6.35
Pollág Géza ak. 16.— pk. —.35	16.35
Páll Miklós ak. 10.— pk. —.35	10.35
Preisznér Nándor ak. 16.— pk.	
— .35	16.35
Papp Sándor td.	8.—
Rutényi Károly td.	8.—
Remann F. ak. 32.— pk. —.35	32.35
Rochlitz Nándor ak. 10.— pk.	
— .35	10.35
Radó Pál ak. 16.— pk. —.35	16.35
Ringler Antal att.	5.—
Révi József ak. 3.— pk. —.35	3.35
Reitzer László lb. 375.— üb. 1.—	376.—
Spettmann János td.	8.—
Selymessy Ferencz Rz.	6.—
özv. Székács Ferenczné lb.	
600.— üb. 2.—	602.—
Sternberg Frigyes ak. 20.— pk.	
— .25	20.25
Szabadka város kedv. ld. 6.—	
pk. —.35	6.35
Szöllősi Dezső	10.—
Sebestyén Henrik lb. előleg	60.—
Szajbely Gyula ak. 20.— pk.	
— .25	20.25
Sághy Kálmán ak. 16.— pk.	
— .35	16.35
Szócs Miklós ak. 16.— pk. —.35	16.35
Szarkásy János ak. 16.— pk.	
— .35	16.35
Schmidt János ak. 15.— pk. —.35	15.35
Széchenyi Sándor gróf ak. 16.—	
pk. —.35	16.35
Sztankoványzky János ak. 16.—	
pk. —.35	16.35
Szabó Kálmán (Bálincz) td.	10.—
Somkerekéi Gusztáv ak. 16.—	
pk. —.35	16.35
Átvitel 5052.18	

Befizetések K. Áttétel 5052.18	Befizetések K. Áttétel 5206.58
Szunyogszék község ak. 16.—	Tóthi Szabó György ak. 16.—
pk. —.35	pk. —.35
16.35	16.35
Spanyol Géza td.	Tanos Pál ak. 12.— pk. —.35
16.—	12.35
Szojka Gyula td.	Takács Miklós td.
16.—	16.—
SommerKároly ak. 16.— pk. —.35	Velbavszky Gyula td.
16.35	16.—
Schmidt Vilmos rkb. ha.	Veszprém város ak. 10.— pk.
1.—	— .35
Térfi Béla td.	10.35
10.—	Vadas Gyula ak. 3.— pk. —.35
Törzs István ak.	3.35
4.—	Vessel György npt. 3.— pk. —.12
Tóth Gyula ak. 16.— pk. —.35	3.12
16.35	Weres Sándor ak. 11.— pk. —.35
Tripammer Károly td.	11.35
16.—	Zsarnóczai postahivatal
Temesvár város ak.	32.33
16.—	augusztus hóban befolyt 5327.78
Tóbiás Miklós ak. 10.— pk. —.35	január—július „ „ 29625.87
10.35	Összesen... 34953.65
Teschler János td.	
16.—	
Átvitel 5206.58	

Egyetlenes borszóla-műszereket
és erdei borszólaikat
a legújabb találmányok alapján
a legújabb találmányok alapján

NEUHOFER & FIA

1899. évi párizsi világkiállítású aranyéremmel

Kérem, hogy a legújabb találmányok alapján
a legújabb találmányok alapján

Világkiállítású aranyéremmel

ROESSELMANN-KUHNEMANN
FEL-ARTHUR-FELE VASUTAK

Kérem, hogy a legújabb találmányok alapján
a legújabb találmányok alapján

... 1918 ...
 ... 1917 ...
 ... 1916 ...
 ... 1915 ...
 ... 1914 ...
 ... 1913 ...
 ... 1912 ...
 ... 1911 ...
 ... 1910 ...
 ... 1909 ...
 ... 1908 ...
 ... 1907 ...
 ... 1906 ...
 ... 1905 ...
 ... 1904 ...
 ... 1903 ...
 ... 1902 ...
 ... 1901 ...
 ... 1900 ...
 ... 1899 ...
 ... 1898 ...
 ... 1897 ...
 ... 1896 ...
 ... 1895 ...
 ... 1894 ...
 ... 1893 ...
 ... 1892 ...
 ... 1891 ...
 ... 1890 ...
 ... 1889 ...
 ... 1888 ...
 ... 1887 ...
 ... 1886 ...
 ... 1885 ...
 ... 1884 ...
 ... 1883 ...
 ... 1882 ...
 ... 1881 ...
 ... 1880 ...
 ... 1879 ...
 ... 1878 ...
 ... 1877 ...
 ... 1876 ...
 ... 1875 ...
 ... 1874 ...
 ... 1873 ...
 ... 1872 ...
 ... 1871 ...
 ... 1870 ...
 ... 1869 ...
 ... 1868 ...
 ... 1867 ...
 ... 1866 ...
 ... 1865 ...
 ... 1864 ...
 ... 1863 ...
 ... 1862 ...
 ... 1861 ...
 ... 1860 ...
 ... 1859 ...
 ... 1858 ...
 ... 1857 ...
 ... 1856 ...
 ... 1855 ...
 ... 1854 ...
 ... 1853 ...
 ... 1852 ...
 ... 1851 ...
 ... 1850 ...

... 1918 ...
 ... 1917 ...
 ... 1916 ...
 ... 1915 ...
 ... 1914 ...
 ... 1913 ...
 ... 1912 ...
 ... 1911 ...
 ... 1910 ...
 ... 1909 ...
 ... 1908 ...
 ... 1907 ...
 ... 1906 ...
 ... 1905 ...
 ... 1904 ...
 ... 1903 ...
 ... 1902 ...
 ... 1901 ...
 ... 1900 ...
 ... 1899 ...
 ... 1898 ...
 ... 1897 ...
 ... 1896 ...
 ... 1895 ...
 ... 1894 ...
 ... 1893 ...
 ... 1892 ...
 ... 1891 ...
 ... 1890 ...
 ... 1889 ...
 ... 1888 ...
 ... 1887 ...
 ... 1886 ...
 ... 1885 ...
 ... 1884 ...
 ... 1883 ...
 ... 1882 ...
 ... 1881 ...
 ... 1880 ...
 ... 1879 ...
 ... 1878 ...
 ... 1877 ...
 ... 1876 ...
 ... 1875 ...
 ... 1874 ...
 ... 1873 ...
 ... 1872 ...
 ... 1871 ...
 ... 1870 ...
 ... 1869 ...
 ... 1868 ...
 ... 1867 ...
 ... 1866 ...
 ... 1865 ...
 ... 1864 ...
 ... 1863 ...
 ... 1862 ...
 ... 1861 ...
 ... 1860 ...
 ... 1859 ...
 ... 1858 ...
 ... 1857 ...
 ... 1856 ...
 ... 1855 ...
 ... 1854 ...
 ... 1853 ...
 ... 1852 ...
 ... 1851 ...
 ... 1850 ...

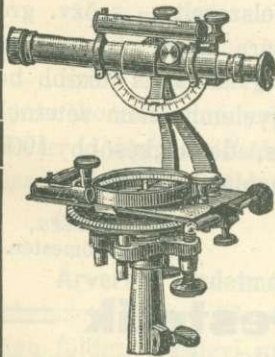
Az „ERDÉSZETI LAPOK” 1903. évi IX. füzetének HIRDETÉSEI.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronkint nyolczvan (80) fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronkint hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenkint negyven (40) fillér számíttatik. Legalább 4-szeri beiktatásnál 30% engedmény.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Külön melléletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonkint 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat nézgvonalzókkal, mérő-szalagokat, faállókat, rajzeszközöket, területmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmérési műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Az 1900. évi párisi világiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve. Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Mindenféle műszerből készletet tart.

Valamennyi mérő műszereink Calderoni és Tsa budapesti cégtől is beszerezhetők. Minden műszer cégünkkel van ellátva.

(1.)

ROESSEMANN és KÜHNEMANN

KOPPEL ARTHUR-FÉLE VASUTAK

BUDAPEST

„Erdői vasutak minden üzeme”

VÁCI-ÚT ¹¹³/₁₁₅

(2. IX. 6.)

Pályázat. A gróf Esterházy uradalmaknak Pápán levő igazgató-erdőmesteri hivatalánál ujonnan szervezett *erdőgyakornoki*, esetleg *erdészjelölti* állomásra, mely :

1. Évi 720, illetve 1200 korona készpénzfizetéssel.
2. Egy butorozott szoba használatásával.
3. Ezen szoba téli fűtésére szükséges mennyiségű tüzifával.
4. A fenti uradalmaknál meglevő nyugdíjjogosultsággal van javadalmazva.

Pályázóktól ép és egészséges testalkat mellett a selmeczi m. kir. erdészeti akadémia teljes és sikeres végzése, a magyar és német nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birása, jó fogalmazási képesség, lehető szép írás és rajzolás kívántatik meg.

Pályázni óhajtók, — kik közül a kinevezendő, ha erdészeti államvizsgával bir, az erdészjelölti, az ezzel nem rendelkező pedig csak erdőgyakornoki állásra és javadalmazásra fog kineveztetni — ezen fentebbi kellékek igazolása, s keresztlevelük s esetleg eddig volt alkalmaztatásukról szóló bizonyítványaikkal felszerelt — s özv. gróf *Esterházy Móriczné* ő excellentiájához Pápára szóló kérvényeiket, alólírotthoz legkésőbb f. évi szept. hó 30-ig annál is inkább benyujtsák, mert később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Az állomás a kinevezéskor azonnal is, de legkésőbb 1904. évi január hó 1-én lesz elfoglalható, illetve elfoglalandó.

Pápa, 1903. július hó 8-án.
(3. III. 3.)

Jákói Géza,
urad. erdőmester.

== Megvételre kerestetik ==

több ezer darab kifogástalan növésű 80—140 cm. magas **lucz-, sima- és jegenye-fácska**. Szives ajánlatok „**Kertész**” cím alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

(4. III. 2.)

Pályázat erdőgyakornoki állásra. A gróf Károlyi Lajos Ő méltósága erdői hitbizományi uradalmában egy erdőgyakornoki állás töltendő be.

Az évi javadalmazás: készpénz 1200 korona, szabad lakás és tüzelés, és ezen kívül 120 kor. tisztí száztóló.

Kinevezett a fennálló szabályok szerinti nyugdíjjogosultsággal

bir. Pályázó a méltóságos gróf Károlyi Lajos urhoz czimzett és keresztlevél, záradékolt akadémiai index, szolgálati és erkölesi bizonyítvány, erős és ép testalkatáról, jó látó- és hallóképességéről kiállított bizonylatokkal felszerelt kérelmét legkésőbb f. évi október hó végéig az erdődi hitbizományi uradalom erdőhivatalához nyujtsa be.

Erdőd, 1903. évi augusztus hó 2-án.

(5. III. 2.) *Gróf Károlyi Lajos urad. erdőhivatala.*

Iskolázott fenyőfácskák vécési faiskolából parkirozásokhoz szalmakötőkbe burkolt földbállal szállítva :

		k o r o n a			
Picea excelsa (Luczfenyő)	70—100 cm. mag.	10 db	100 db	75	
" "	100—130 " "	" "	15 "	100	
" "	130—150 " "	" "	20 "	150	
Picea americana alba	70—100 " "	" "	15 "	100	
" "	100—130 " "	" "	20 "	150	
" "	130—150 " "	" "	25 "	200	

Ezen árak csakis szeptember és október hóra érvényesek. Egész kocsirakományoknál a csomagolás díjtalan. *Szeptember és október a legjobb ültetési idő. Pecz Ármin* cs. és kir. udv. műkertész és faiskola-tulajdonos, Budapest, VIII., Kálvária-tér 8.

(6. II. 1.)

Árverési hirdetés. Fogaras vármegye fogarasi járásába kebelezett Galacz község tulajdonát képező erdőben a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. minister urnak 1900. évi 70879. sz. magas rendelete értelmében a rendszeres erdőgazdasági üzemtervtől eltérőleg kihasználni engedélyezett az I. tag 2-ik, II. tag 5. és 6-ik, III. tag 9. és 12-ik és az V. tag 21. és 26-ik osztaga 129'9 k. hold területtel.

Az ezen területen törzsönkinti kiszámlálás folytán felvett 4995 darab tölgyfatörzs 9245 m³ mü, 1972 m³ dorong és 849 m³ galyfa választékra és így összesen 12,066 m³-re becsültetett, mely famennyiség f. évi október hó 24-én délelőtt 10 órakor Galacz községházánál tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek fog eladatni.

Kikiáltási ár 30,131 korona.

Az árverési és szerződési feltételek alulírott erdőgondnokságnál és a fogarasi járás főszolgabirájánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Versenyzők kötelesek az árverés megkezdése előtt 10% bánatpénzt készpénzben letenni. A 10% bánatpénzzel ellátott, szabályszerűen kiállított zárt írásbeli ajánlatok csakis az árverés megkezdéseig fogadtnak el, melyek a járási főszolgabíró, mint az árverési bizottság elnökének kezébe teendők le.

Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek. Megjegyeztetik, hogy az erdő a fogarasi vámállomástól 4 km.-re fekszik és könnyen megközelíthető.

Fogarasz, 1903. évi augusztus hó 14-én.

(7. II. 1.)

Magyar királyi járási erdőgondnokság.

Pályázat erdőőri állásra. A Szeged sz. kir. városnál megüresedett 720 korona évi törzsfizetéssel és a szabályrendeletileg megállapított mellékilletékekkel javadalmazott és nyugdíjjogosultsággal egybekötött városi erdőőri állásra pályázatot hirdetnek.

Pályázóktól megkivántatnak a törvényben előirt kellékek.

Az állás legkésőbb f. év október 15-én elfoglalandó, felhivatnak tehát a pályázók, hogy a kellő okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket f. évi szeptember hó 30-án hivatalomhoz nyujtsák be.

Szegeden, 1903. évi augusztus hó 11-én.

(9)

Dr. Tóth Pál, h. polgármester.

Hirdetmény. 75001/I/1-a. sz. A folyó évi 74402. szám alatt a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal tanácsstermében folyó évi szeptember 7-ik napjára hirdetett tölgyfa-árverés ugyanott folyó évi szeptember 17-én fog megtartatni.

Budapest, 1903. évi augusztus hó 19-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

(10)

Kocsányos és kocsánytalan

TÖLGY-MAKKOT,

nemkülönbén mindennemű őszi vetésre alkalmas

ERDEI VETŐ-MAGOT,

elismert jó minőségben ajánl:

KITÜNTETÉSEK:

1897 Arcachon

Arany-érem, dísz-oklevél.

1897 Brüsseli világiállítás

Ezüst-érem.

1898 Marosvás árhely

Arany-oklevél.

1899 Szeged

Kiállítási oklevél.

1900 Párisi világiállítás

Ezüst-érem.

1900 Orsz. iparegyesület

b. dísz-érem.

1902 Pozsony, három díj

Elismerő-oklevél, arany-
érem, bronz-érem.

1903. Magyar állam czimere.

FARAGÓ
BÉLA ==

cs. és kir. udvari szállító,
magpergető gyár, <<<<<
erdészeti magkereskedés,
erdei csemete-kert, <<<
diszfenyő-telep <<<<<<<

ZALA-EGERSZEGEN

és kéri a t. hazai erdész-
közönség hathatós párt-
fogását. ==

**Megvételre keresek több ezer db kifogástalan nö-
vésű 50/100 cm. magas lucz, jegenye s vörös-fenyő**
fácskát és kérem a tulajdonosok szíves ajánlatát.

Pályázat erdészeti állásra. A nagy-mihályi uradalomban egy erdészi állás töltendő be. Pályázók kérvényeiket bizonyítványaikkal f. évi október hó 1-ig Gróf Sztáray Sándor ur Ö méltóságához Nagy-Mihályra (Zemplénmegye) nyujsák be. A tót nyelv tudása okvetlen szükséges.

(12)

Nagy-mihályi uradalom.

Tölgyműfa-eladás. Gróf Széchenyi Bertalan ur Ö méltóságszegesdi hitbizományi uradalmi erdőbirtokához tartozó „A” üzemsztyálynak Alsó- és Középső-Csákszeg valamint Gyertyános elnevezésű erdőrészeiből, melyek „Beleg” vasutállomástól Budapest, Fiume fővonalon mintegy 5—7 kilométer távolságra fekszenek 8640 *drb.* tövön álló tölgyszálfának mintegy 8646 m^3 -re becsült mü és haszonfa tömege folyó évi szeptember hó 26-án délelött 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok utján eladatik.

Becsár 183049 korona.

A 18305 korona összeg meghatározott óvadék készpénzben vagy a versenytárgyalás megnyitása előtt fizetendő le vagy pedig az ajánlathoz is csatolható, mely esetben azonban a boritékon az óvadék összege világosan kiirandó.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe 1. ha a hirdményben kitüzött óra előtt nyujtatnak be; 2. ha számjegyekkel és egyszersmind betűkkel is kiirva tartalmazzák az ajánlati összeget; 3. ha az óvadék befizettetett vagy esetleg az ajánlathoz csatoltatott 4. ha tartalmazzák ama nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; 5. ha ajánlattevőnek neve és lakhelye világosan kiolvasható végül ha az ajánlat boritékán kívül „Ajánlat 8640 *drb.* tölgyfa szálfára” felirással van ellátva.

Részletes eladási feltételek az uradalmi erdőhivatal hivatalos helyiségében mindenkor megtekinthetők esetleg kívánatra megküldetnek.

Felső-Segesd (Somogym.), 1903. aug. hó 24-én.

(13)

Az uradalmi főerdész.

Szlavoniai vetőmakk, elsőrendű szármakkot querc. pedunculata, elsőrendű szőlőmakkot, querc. sessiliflora, csiraképeességük kezeskedése mellett az őszi és tavaszi idényre szállít a szlavoniai erdőségek világhírű vinkovcei erdészterületéről *Spitzer Jakob, Vinkovce* (Szlavonia). (14)

Vadgesztenyét 100 q. waggonrakományokban, okt. havi szállításra jó árban vásárol a Magyar Magpergető Gyár, *Faragó Béla*, cs. és kir. udvari szállító Zala-Egerszegen, a hová szives ajánlatok a feladó állomás megjelölésével *mielőbb* kéretnek. (15)

Kertalakításokat terv és költségvetés szerint készít, *gyümölcsfák, díszfák, rózsák* és egyéb faiskolai cikkek árjegyzék szerint szállít: *Pecz Ármin* cs. és kir. udvari műkertész, Budapest, VIII., Kálvária-tér 8. (16. V. 3.)

Fasor- és árnyékfák.

4—5 éves iskolázott 3—4 m. magas	törzsátméret mm.	100 db.-ként korona.
Acer dasycarp pum	{ 20—25	50
	{ 25—30	70
	{ 30—35	90
Fraxinus excelsior	{ 20—25	50
	{ 25—30	70
	{ 30—35	90
Fraxinus pubescens	{ 20—25	50
	{ 25—30	70
	{ 30—35	90
Juglans nigra	{ 20—25	50
	{ 25—30	70
	{ 30—35	90
Quercus amer. rubra	{ 20—25	50
	{ 25—30	70
	{ 30—35	90
Quercus pedunculata	{ 20—25	50
	{ 25—30	70
	{ 30—35	90

Ezen árak csakis őszi idényre érvényesek. Egyéb faiskolai cikkek árjegyzék szerint. Pecz Ármin faiskolatulajdonos Budapest, VIII., Kálvária-tér 8.

(18. II. 1.)

VIII

Pályázat a nagyváradai lat. szert. püspökség beéli és vaskohi uradalom főerdészei mellé egy-egy erdőgyakornoki állásra, melyeknek évi 1100 korona készpénzfizetéssel, természetbeni lakással, 4 hektoliter tiszta buza, 6 hektoliter kétszeres és 6 méteröl tűzifajárandóságokkal van egybekötve.

Pályázóktól megkívánatik a selmeczi akadémia teljes és sikeres elvégzése, ép és egészséges testalkat, az önkéntesség le-
szolgálása.

Pályázók okvetetlenül sajátkezüleg irt s a fenti kellékeket igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket, melyekben nyelvismereteiket is jelentsék be és ahhoz nevük felírásával ellátott arczképeiket szintén csatolják, 1903. október 15-ig az uradalmi jószágigazgatóságra czimezve alulirott hivatalnál nyujtsák be.

Az alkalmazandó gyakornokok csak az államvizsga letételével tekintetnek véglegesített tisztviselőnek.

Nagyvárad, 1903. angusztus 24.

(17) *A nagyváradai l. sz. püspökség főtiszti hivatala.*

Verseny tárgyalási hirdetmény. 75,308/1903. sz. — A jálnai m. kir. erdőgondnokság kerületében és a körmöczbányai m. kir. erdőgondnokság „B” üzemosztályában az 1903. bezárólag 1906. tehát négy évig terjedő időtartam alatt a fenyőfavágások területein a fenyő-haszonfa teljes kihasználása után visszamaradó álló fenyőfák és fekvő fenyőhulladékok a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal tanácsstermében 1903. évi szeptember hó 21-én délelőtt 10 óraker megtartandó nyilvános írásbeli versenytárgyalás utján kerülnek eladásra.

A kikiáltási árak köbméterenként a következők:

az I. ároosztályra nézve:

	korona
1. 19 cm. és ennél vékonyabb középátmérőjüért	3'06
2. 20—28 cm-ig középátmérőjüért	3'81
3. 29 cm. és ennél vastagabb középátmérőjüért	4'96

a II. ároosztályra nézve:

1. 19 cm. és ennél vékonyabb középátmérőjüért	2'57
2. 20—28 cm. középátmérőjüért... ..	3'32
3. 29 cm. és ennél vastagabb középátmérőjüért	4'47

a III. ároztályra nézve:

	korona
1. 19 cm. és ennél vékonyabb középátmérőjüért	2 09
2. 20—28 cm. középátmérőjüért... ..	2 84
3. 29 cm. és ennél vastagabb középátmérőjüért	3 99

a IV. ároztályra nézve:

1. 19 cm. és ennél vékonyabb középátmérőjüért	1 56
2. 20—28 cm. középátmérőjüért... ..	2 31
3. 29 cm. és ennél vastagabb középátmérőjüért	3 46

Megjegyeztetvén, hogy ha a megajánlandó árak a kikiáltási áraktól eltérők, ez esetben ezen eltérések a fennebb megállapított összes árakra nézve csakis egy és ugyanazon, tehát közös százalékban kifejezve ajánlhatók meg.

Bánatpénz 500 korona.

Szabályszerűen kiállított, 1 koronás bélyeggel és a bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatok legkésőbbben a versenytárgyalásra kitűzött óráig a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalhoz küldendők vagy az árverést megtartó bizottságnál nyújtandók be. Későbbben beérkező, valamint távirati és utóajánlatok el nem fogadtnak.

A versenytárgyalási és szerződési feltételek a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál megtekinthetők.

Budapesten, 1903. évi augusztus hóban.

(19)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Fenyőfaeladás. A havasmezői-oroszkői volt urbéres közbirtokosság Havasmezőn a községi irodában f. évi október hó 4-én d. u. 2 órakor tartandó nyilvános árverésen eladja a 87,680/1902. sz. F. M. R. alapján eladásra kijelölt 125·4 k. holdon található összesen 7515 m³-re becsült lucz- (és némi jegenye) fenyőfakészletet. Kikiáltási ár, mint hivatalosan megállapított becsérték 23,229 K., bánatpénz 2323 korona.

Zárt írásbeli ajánlatok, a melyekhez a bánatpénz is melléklendő, az árverezés kezdetéig a közbirtokossági elnök kezéhez adandók be.

A részletes eladási és szerződési feltételek megtudhatók a

máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatalnál, a felsővisói m. kir. járási erdőgondnokságnál és a közbirtokossági elnöknél.

Havasmezőn (Máramaros vármegye) 1903. augusztus hó 30-án.

(20)

Nyisztor János, közbirt. elnök.

Feladasi hirdetmény. 4241/903. sz. — Miklóstelke község elad 271 drb. 80 cm. átlagos mellmagasságu átmérővel biró tölgyfát, melyek fatömege 670 tm³ müfára és 818 tm³ tűzifára van becsülve.

Becsérték és kikiállítási ár 8450 kor., azaz nyolczezer négy százötven korona.

Írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverés Miklóstelke község irodájában 1903. évi szeptember hó 28-án d. e. 10 órakor fog megtartatni.

Bánatpénz 10⁰/o.

Árverési feltételek és becslési jegyzék alólirt főszolgabirónál és a községi irodában betekintheők.

Segesvárt, 1903. évi szeptember hó 1-én.

(22)

A főszolgabiró.

Feladasi hirdetmény. 4241/903. sz. — Szász-Keresztur községe elad 1097 drb. 75 cm. átlagos mellmagasságu átmérővel biró tölgyfát, melyek fatömege 2153 tm³ müfára és 2853 tm³ tűzifára van becsülve.

Becsérték és kikiállítási ár 23,000 azaz huszonháromezer korona.

Írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános árverés Szász-Keresztur község irodájában 1903. évi szeptember hó 29-én dél-előtti 9 órakor fog megtartatni.

Bánatpénz 10⁰/o.

Árverési feltételek és becslési jegyzék alólirt főszolgabirónál és a községi irodában betekintheők.

Segesvárt, 1903. évi szeptember hó 1-én.

(23)

A főszolgabiró.

Slavoniai kocsányos és kocsánytalan

TÖLGY VETŐ-MAKKOT, JEGENYE FENYŐ-MAGOT

és mindennemű őszi vetésre szükséges

ERDEI VETŐ-MAGOT

szállít elismert kitűnő minőségben a
lehető legolcsóbb árak mellett

STAINER GYULA

csász. és kir. udvari szállító

első körmendi magyar magpergető intézete

KÖRMENDEN.

Világ-kiállítás Páris 1900 »Grand Prix«. arany
és ezüst érmek, számos diszoklevél és elismerő
nyilatkozatok.

Eladási hirdetés. 2812/1903. sz. — Alsópián község eladja az alább irt famennyiségeket és ingatlant 1903. szeptember hó 20-án d. u. 3 órakor Alsópián község irodájában tartandó nyilvános árverés útján és pedig:

1. A „Veratec“ erdőség 1902., 1903. és 1904. évi rendes vágásainak $37\frac{5}{10}$ kat. holdnyi területen található és 180 m^3 tölgy-müfa valamint 1995 m^3 tölgy és bükk tűzifára becsült tömegét tővön.

Kikiáltási ár: 2325 kor.

2. A „Veratec“ erdőségben meglevő mintegy 779 öl bükk tűzifa készletét.

Kikiáltási ár ölenkint 5 kor. = 3895 kor.

3. Az országút melletti régi korcsmaépületet és bekerített tartozékát örök áron. Kikiáltási ár 600 kor.

Bánatpénz a kikiáltási áraknak 10% -a. Bánatpénzzel és 1 kor. bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok elfogadtatnak a szóbeli árverés megkezdéséig.

A közelebbi feltételek Alsópián község irodájában megtekinthetők.

Szászsebes, 1903. szeptember 2-án.

(24)

A jár. főszolgabíró.

Feladási hirdetés. 75414/1903. sz. — Az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában 1903. évi szeptember hó 24-én délelőtt 10-órákor zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverés fog tartatni:

Az apatini Gaja 7.8 és 166.1, szöntai Susnyár 37.6, apatini Feldscherwiese 85.2, szöntai Sztatina 160, apatini Habereck 75, és Bildstöckl 84.7, összesen $616\frac{4}{10}$ kat. hold erdőterületen álló faanyagnak tuskóirtási kötelezettség mellett való eladása iránt.

Kihasználási időtartam 1908. évi szeptember hó végéig.

Kikiáltási ár 280,485 korona 64 fillér.

Bánatpénz 20.000 korona.

A vevőnek joga van a szerződési idő tartama alatt a vágás-területeken nyári téli legeltetést esetleg makkoltatást díjtalanul használni, továbbá az időközben kiirtott területeket felszántani és azokon akár kapás növényt, akár pedig kalászos gabonanemeket

minden megszorítás nélkül termelni, sőt a kiirtott területet bérlet útján vagy feles művelés által is saját előnyére értékesíteni.

Az árverési és szerződési feltételek az apatini m. kir. erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtudhatók, a hol is becsült fakészletre nézve felvilágosítás adatik.

Budapesten, 1903. augusztus hó 25-én.

(25)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Műfaeladási hirdetmény. 3615/1903. sz. — A soóvári m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó diósgyőri, ujhutai, mocsolyási- és parasznyi m. kir. erdőgondnokságok kezelése alatt álló erdőkben a legközelebbi öt év alatt vagyis 1904-től, 1908 év végéig kihasználható műfahozam, melynek évenkénti mennyisége mintegy 1250 m³ bükk, 820 m³ tölgy, 140 m³ kőris, valamint szórványosan előforduló juhar és szil épületi és műszerfára van becsülve, a soóvári m. kir. erdőhivatal hivatalos helyiségében 1903. évi október hó 19-én d. e. 10 órakor tartandó nyilvános szóbeli árverés útján elfogadtni.

Kikiáltási árak :

I. Tölgy és kőris.

1. 16—24 cm. alsó átm. vastagságig m ³ -kint	(kilencz) 9 K. (tiz) 10 f.
2. 25—40 " " " " "	(tizenny) 11 K. (nyolczvan) 80 f.
3. 41 cm. és felüli " " "	(tizennégy) 14 K. (tiz) 10 f.

II. Juhar és szil.

1. 16—24 cm. alsó átm. vastagságig m ³ -kint	(hét) 7 K. (hatvan) 60 f.
2. 25—40 " " " " "	(kilencz) 9 K. (nyolczvan) 80 f.
3. 41 cm. és felüli " " " " "	(tizenny) 11 K. (nyolczvan) 80 f.

III. Bükk.

1. 16—40 cm. alsó átm. vastagságig m ³ -kint	(négy) 4 K.
2. 41—60 " " " " "	(öt) 5 K.
3. 61 cm. és felüli " " " " "	(hat) 6 K.

Az árverés megkezdése előtt, aki abban részt kíván venni, 3000 (háromezer) korona bánatpénzt köteles letenni.

Az árverési és szerződési feltételek 1903. évi szeptember hó 7. napjától kezdve a m. kir. földművelési ministeriumnál, a

soóvári m. kir. erdőhivatalnál, a diósgyőri m. kir. ellenörködő erdőgondnokságnál, továbbá a diósgyőri, ujhutai, mocsolyási és parasznyi m. kir. erdőgondnokságnál és a miskolci m. kir. farak-tárgondnokságnál hivatalos órák alatt betekintheők.

Budapest, 1903. augusztus hó.

(26.)

Földmivvelésügyi m. kir. Minister.

Pályázat. 1357/1903. sz. — A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémiánál, nevezetesen az *erdészeti kémiai és talajtani* tanszéknél a tanársegédi állomás betöltendő.

Ha ezen állomás okleveles egyén által töltetik be, akkor az egyezernégyszáz (1400) korona fizetés, 360 korona lakpénz és 41 ürköbmeter tűzifajárandóság élvezetében részesül; nem okleveles egyén csak egyezerkétszáz (1200) korona fizetés, 360 korona lakpénz és 41 m³ tűzifa élvezetében részesül.

Mindazok, a kik ezen állomásra pályázni akarnak, felhivatnak, végzett tanulmányaikról, eddigi foglalkozásukról és kiszolgált egyévi önkéntességről szóló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványokat f. év szeptember hó 20-ig előljáráóságuk útján az akadémia igazgatóságánál benyújtani.

Későbbben beérkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek. Selmeczbányán, 1903. évi szeptember hó 4-én.

A m. kir. bányászati és erdészeti akadémia igazgatósága.

(27)

267/1903. sz. Alulírott erdőgondnoksághoz tartozó pilisszent-lászlói IV oszt. *erdőőri állomásra* pályázat nyittatik. Ezen állással évi 480 korona készpénzfizetés, természetbeni lakás, 2 k. hold földilletmény, 20 korona földváltás, term. legeltetés és 18 ürm³. I. oszt. kemény dorong tűzifa illetmény élvezete jár.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülírt szakképzettségüket és a tót nyelvnek szóban való birását igazoló, a közalapítványi szolgálatban ujonnan belépni kívánók ezenfelül ép, erős testalkatuk, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket megyei főorvos, vagy m. kir. honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg

irt kérvényüket 1903 évi szeptember hó 25-ig alulírott erdőgondnoksághoz nyujtsák be.

Pilisszentkereszt (u. p. Pilisszántó), 1903. szeptember 6-án.
(28) *M. kir. közalap erdőgondnokság.*

Arimabrézói társulati erdőhivatal megvételre keres 120,000 drb erőteljes gyökérzetű, szépen fejlődött 2 éves kocsánytalan-tölgyesemetét és 12 hektoliter kifogástalan csiraképeségű kocsánytalan tölgymakkot, 1904. év tavaszán leendő szállításra.

Ajánlatok a földadó vasuti állomás és az ár megjelölésével alulírott erdőhivatalhoz kéretnek.

Rima-Brézó, (Gömörm.) 1903. szeptember 5.

A Rimamurány-Salgó-Tarjáni vasmű-részvény-társaság Erdőhivatala.
(29. II. 1.)

Árverési hirdetmény. 4336/903. sz. — Alulírott által ezennel közhírré tétetik, hogy Nagy-Küküllő vármegyéhez tartozó Homoród község „Grosser Wald“ nevű erdejében levő kiszámlált 1567 drb. műszaki czélokra alkalmas 3221 tm^3 müfa és 13,361 tm^3 tüzi-fára becsült tölgytörzs a *folyó évi szeptember hó 28-án d. e. 9 óra-kor* Homoród község hivatalos helyiségében tartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 29,426 korona.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át vagyis 2942 koronát az árverés kezdete előtt az árverési elnök kezéhez lefizetni.

Írásbeli zárt ajánlatok a szóbeli árverés kezdete előtt elfogadtatnak a közhalmi járási szolgabírói hivatal által. Később beérkező, vagy bánatpénzzel el nem látott ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az eladandó erdő a m. kir. államvasutak Kőhalom-Homoród állomásától mintegy 4 km. távolságra fekszik.

A részletes becslési adatok, valamint az árverési feltételek Homoród község előljáróságánál megtekinthetők, hol írásbeli megkeresésekre is felvilágosítás adatik.

Kőhalom, 1903. szeptember hó 2-án.

(30)

A járási fősolgabíró.

Szabadalmazott magvető bot. Több kiállításon kitüntetve. Az erdei vetéseknél több kincstári erdőhatóságnál végzett kísérletek szerint az eddigi vetésmódokkal szemben 80%-ig terjedő költség megtakarítás éretett el a magvető bottal.

Az egyszerű szerkezetű kovácsolt vasból készült szerszám sulya 2.4 kg. Ára darabonként 16 korona. Megrendelhető Gábor Sándor m. kir. főerdésznél Nagybányán. (31.)

Fenyő tutajfa eladás. 75081/1903. sz. — Ezennel közhírré tétetik, hogy a máramarosszigeti mk. erdőigazgatóság kerületéhez tartozó vaséri mk. erdőgondnokságból 1904. év folyamán a bocskólonkai rakpartokra letutajozandó mintegy 40.000 (negyvenezer) köbméter fenyő épület és műszerfa ezévi *szeptember hó 28-án* és a következő napokon a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál megtartandó *írásbeli és szóbeli versenytárgyaláson* ezer köbméteres részletekben elfog adadni.

Minden ezer köbméteres részlet után bánatpénz gyanánt készpénzben vagy állampapirokban ezer korona teendő le, illetve az írásbeli ajánlathoz csatolandó, amely összeg az árverés eredményének jóváhagyása után 2000 korona biztosítékra egészítendő ki.

Az írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál.

Az árverési és szerződési feltételek a földmivelésügyi mk. miniszterium erdészeti főosztálya segédhivatalánál (Budapest V. Zoltán utca 16.) a máramarosszigeti erdőigazgatóság és a bustyaházai erdőhivatal kiadójában, valamint e két kerület valamennyi erdőgondnokság és faraktárgondnokságainál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A feltételek ezenfelül a következő városok, illetve községek előljárásságaihoz is megküldettek: Tiszaujlak, Beregszász, Vásárosnamény, Tokaj, Tiszalucz, Tiszafüred, Tiszaszalók, Fegyvernek, Poroszló, Törökszentmiklós, Szolnok, Tiszaföldvár, Csongrád, Sentes, Hódmezővásárhely, Szeged, Makó, Törökkanizsa, Zenta, Óbecse, Törökbecse, Titel és Zimony.

Pályázat erdőőri állásra. 1485/1903. sz. — Szentgyörgy szab. kir. r. t. városnál rendszeresített és elhalálozás folytán megüresedett és szabályszerű nyugdíjra igényt nyújtó egy II. oszt. erdőőri állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás járandósága évi 400 K. fizetés 40 korona ruha-általány és 8 km. II. oszt. bükkfa.

Felhivom mindazokat, kik ezen állásra pályázni kívánnak, hogy az 1879. XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt minősítvénynyel felszerelt és sajátkezüleg irt folyamodványukat hozzám 1903. évi december 1-ig adják be, később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

A magyar és tót nyelv kívántatik.

Szentgyörgyön, 1903. augusztus hó 26-án.

(33.)

A polgármester.

Pályázati hirdetmény. 630/903. sz. — A pilismaróthi közalap. kir. erdőgondnokság kerületében egy IV-ed osztályu erdőőri állásra évi 480 korona fizetés, 2 kat. hold föld és 18 m³ kemény dorongfa illetménynyel, pályázat hirdettetik.

Ezen állomásra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt szakvizsga letételét okmányilag igazolni, ép, erős testalkatukat s kivált jó látó- és hallóképességüket megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítványnyal, erkölcsi magaviseletüket, illetőségüket és életkorukat, valamint a magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását okmányokkal beigazolni kötelesek.

Az így felszerelt és sajátkezüleg irt kérvények 1903. évi október hó 1-ig az aluljegyzett erdőgondnokságnál nyujtandók be.

Pilismaróth, 1903. évi szeptember hó 4-én.

P.-Maróthi m. kir. közalapítványi erdőgondnokság.

(34)

A gróf Esterházy Miklós Móríc-féle csákvár-gesztesi hitbizományi birtokon 1903. október 1-én az **erdőmérnöki** állásra pályázat hirdettetik.

A pályázat feltételei: jó eredménnyel letett belföldi államvizsga, a magyar és német nyelvnek szóban és írásban való teljes ismerete, az erdők felmérése és becslése körüli önálló alkalmaz-

tatásáról és hosszabb gyakorlatról jó bizonyítvány és róm. kath. vallás.

Folyamodványok magyar és német nyelven Csákvár-ra (Fejérmegye) az uradalmi erdőhivatalhoz czimzendők, a hol közelebbi felvilágosítás is nyerhető. (35)

Árverési hirdetmény. 2468/1903. sz. — Holczmány (Szeben vármegye) község tulajdonát képező „Knechtenwald“ nevű erdőrészben a földmivelésügyi m. kir. minister ur Önagyméltóságának 1900. évi 41122/I—3 és 1903. évi 7568. számú magas rendeleteivel engedélyezett mintegy 54·3 kat. hold vágásterületen kijelölt 6080 szál számozott 18—112 cm. átmérőjű haszon- és tűzifának alkalmas tölgyfa folyó hó 25-én délelőtt 10 órakor Holczmány községházánál zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen fog eladatni.

Kikiáltási ár : 49,506 korona.

Bánatpénz : 4,950 korona 06 fillér.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Írásbeli zárt ajánlatokhoz a kiírt bánatpénz csatolandó.

Az általános árverési feltételek alólírt főszolgabirónál, illetve a nagyszebeni m. kir. állami erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ujegyház, 1903. szeptember hó 7-én.

(36.)

A járási főszolgabíró.

Fenyőfaeladás. 1392/1903. sz. — A majszéni nemesi közbirtokosság Majszénban a községi irodában f. évi október 11-én d. e. 11 órakor tartandó nyilvános szóbeli árverésen eladja a 15256/1903. sz. F. M. R. alapján az „Izvoru lui Drăgos“ nevű erdőrészben eladásra kijelölt 133·33 k. holdon található, összesen 8460 m³ haszonfára becsült lucz és jegenyefenyő fakészletet.

Kikiáltási ár, mint hivatalosan megállapított becsérték 22,715 korona.

Bánatpénz 2272 korona.

Zárt írásbeli ajánlatok, amelyekhez a bánatpénz is melléklendő, az árverés kezdetéig a közbirtokossági elnök kezéhez adandók be.

A részletes eladási és szerződési feltételek megtudhatók a máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatalnál, felső-vissói m. kir. járási erdőgondnokságnál és a közbirtokosság elnökénél.

Majszén (Máramarosm.) 1903. szeptember hó 6-án.

(37.) *Dr. Máris Illés*, közbirt. elnök.

Árverési hirdetmény. 75664/1903. sz. — A zágrábi kir. erdőigazgatóságnál 1903. évi szeptember hó 30-án délelőtt 11 órakor kizárólag írásbeli ajánlatok útján nyilvános árverés fog tartatni a szokolováczi kir. erdőgondnokság III.-ik vágássorozat 1903—1907. évig kihasználandó, mintegy 68,075 köbméterre becsült bükk, gyertyán, cser és egyéb alárendelt fanembeli törzsekből álló fa-tömegre.

A bükk, gyertyán, cser és juhar törzs-fatömeg köbméterenkénti kikiáltási ára 127 (egyszázhuszonhét) fillér, a nyír, nyár és egyéb alárendelt fanemé pedig köbméterenként 16 (tizenhat) fillér.

Az árverési és szerződési feltételek a zágrábi kir. erdőigazgatóságnál, valamint a szokolováczi kir. erdőgondnokságnál megszerzethetők.

Budapest, 1903. évi szeptember hóban.

(38) *M. kir. földművelésügyi minister.*

Árverési hirdetmény. 75751/1903. sz. — A zágrábi kir. erdőigazgatóságnál 1903. évi szeptember hó 30-án délelőtt 11 órakor írásbeli ajánlatok útján nyilvános árverés fog tartatni, a draganeczi kir. erdőgondnokság VII., VIII., IX. és X. (Vuksinacz, Harkovacz, Blatnicza és Gudovak) vágássorozataiban mintegy 1900 kat. holdnyi területen előforduló 1903—1907. évig kihasználandó 8728 drb tölgy, 131,313 drb. bükk, gyertyán és egyéb, 3910 kőris és 36,384 drb szil, összesen 34,120 köbméter tűzifára becsült törzsek eladása iránt 997,644 (kilencszázkilencvenhétezerhatszáz-negyvennégy) korona kikiáltási ár mellett.

Az általános árverési és szerződési feltételek úgy a zágrábi kir. erdőigazgatóságnál, valamint a draganeczi kir. erdőgondnokságnál is a hivatalos órák alatt megtekinthetők és beszerezhetők.

Budapest, 1903. évi szeptember hóban.

(39) *M. kir. földművelésügyi minister.*

...

...

...

A PÁTRIA

IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI R-TÁRS.
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 25. SZÁM (KÖZTELEK)

a következő

SAK MUNKÁK

olcsón
beszerez-
hető

Házi- és udvar-kertek berendezése.

GYAKORLATI UTAMUTÁS KEZDŐ KERTESEK ÉS KERKEDVELŐK RÉSZÉRE KISEBB HÁZIKERTEK, KÜLÖNÖSEN ELŐKERTEK BERENDEZÉSÉRE IRTA: KARDOS ÁRPÁD AZ „ORSZ. MAGY. KERT. EGYES. TITKÁRA. ÁRA 2-50 KOR.

Egyszerű gazdasági számvitel

II-ik KIADÁS. IRTA SUSCHKA RICHÁRD. AZ ORSZ. MAGY. GA-J. EGYES. ÁLTAL 2000 KORONA PÁLYADÍJAL KORONÁZOTT PÁLYAMŰ. ÁRA 4-60 KOR.

A csatornakérdés.

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYESÜLETBEN E KÉRDÉSBEN TARTOTT ÉRTŐKOZÉSEK GYŰJTEMÉNYE. TERJEDELME KÖRÜLBÜL 29 IV. ÁRA 4 KOR.

Gazdasági számviteli naptár

1902. ÉVRE. MEGJELENT AZ ORSZ. MAGY. GAZD. EGY. KIADÁSÁBAN DISZESEN S TELJESEN VÁSZNBA KÖTÖTT, NAPLARI RÉSZSEL ÉS GAZDASÁGI TUDNIVALÓKKAL ELÁTOTT NAGY ALAKU EGYSZERŰ SZÁMVITELI KÖNYV, A MELYET MINDEN GAZDA SZÁMVITELÉNEK BEJEGYZÉSÉRE AZ EGÉSZ ÉVEN ÁT HASZNÁLHAT. ÁRA PORTÓMENTES KÜLDÉSEL . . . 2 KOR.

Baromfi hizlalása

ÉS A HIZOTT BAROMFI ÉRTÉKESÍTÉSE. IRTA: AZ ORSZ. MAGY. GAZD. EGYES. MEGBIZÁSÁBÓL HREBLAY EMIL ÁLLATTENY. MAGY. KIR. FELGYŰJELŐ. 45 SZÖVEGKÖZTI KÉPPEL, CSINOS VÁSZNKÖTÉS-BEN. ÁRA PORTÓMENTES KÜLDÉSEL 1-70 KOR.

Az ujlaki uradalom üzleti berendezése.

AZ „OMGE.“ KIADÁSÁBAN, A KÖZTELEK SZERKESZTŐSÉGE ÁLTAL KÍTÜNTETETT PÁLYAMŰ. KÉT TÁBLA HAT ÁBRÁVAL IRTA: WIENER MOSZKÓ. EGY HAZAI BELTERJES URADALOM ÜZLETI ÁGÁNAK JÖVEDELMEZŐSÉGÉRE ÉS EGYES ÜZLETÁGAK VISZONYÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES ADATOK ISMERTETÉSE. ÁRA 1-10 KOR.

A magyar földbirtok. 1903.

MAGYARORSZÁG SZÁZ HOLDON FELÜLI FÖLDBIRTOKOSAINAK, GAZDASÍZTJÓINEK ÉS HASZONBÉRIŐINEK CZIMTÁRA GAZDASÁGI ÉS MUNKÁSVISZONYAINAK, A GAZDASÁGI KIÁLLÍTÁSOK, VERSENYEK ÉS TERMÉSEREDMÉNYEK ISMERTETÉSÉVEL. FOLYÓ ÉV VÉGÉN JELENIK MEG. ELŐFIZETÉSI ÁRA F ZVE 15 KORONA, KÖTVE 16 KOR. BOLTÍ ÁRA FÜZVE 2 KOR., KÖTVE 21 KOR.

A sertés javítása és hizlalása

GAZDÁK ÉS HIZLALÓK HASZNÁLATÁRA. IRTA: K. RUFFY PÁL URADALMI FŐTISZT. ÁRA 2-20 KOR.

Talajismeret

II. KIADÁS. IRTA CSERHÁTI SÁNDOR MAGYAR-ÓVÁRI GAZD. AKAD. TANÁR. ÁRA FÜZVE 4 KOR., KÖTVE 5 KORONA, OMGE. TAGOKNAK ÉS A „KÖZTELEK“ ELŐFIZETŐINEK FÜZVE PORTÓMENTES KÜLDÉSEL 3-30 KOR.

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről

SZÓLÓ 1894-İK ÉVI XII-DIK TÖRVÉNYZIKK, A VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ MINISZTERI RENDELET, MAGYARÁZATOKKAL ELÁTVÁ, EGY FÜZELBEN. ÁRA BÉRMENTES KÜLDÉSEL 2-20 KOR.

I. káté községi mező- és hegy-örök számára.

A MEZŐGAZDASÁG ÉS MEZŐRENDŐRSÉGRŐL SZÓLÓ 1894. ÉVI XII-İK TÖRVÉNYZIKK ALAPJÁN ÖSSZEÁLLITVA. ÁRA PORTÓMENTES KÜLDÉSEL . . . 40 FILL.

II. káté az uradalmi csöszök számára.

ÖSSZEÁLLITOTTA: DR. BALKÁZ BÉLA. MINDKETTŐ CSINOS ZSEBKÖNYVALAKU KEMÉNYTÁBLÁBA VAN KÖTVE ÉS 20 OLDALAS JEGYZÉKNAPLÓVAL ELÁTVÁ. ÁRA 40 FILL.

Az utmesterek kézikönyve

JAVÍTOTT ÉS BŐVÍTETT KIADÁSA. A KERESKEDELEMŰGYI M. KIR. MINISZTERIUM MEGBIZÁSÁBÓL. ÁRA PORTÓMENTES KÜLDÉSEL 2-80 KOR.

Magyar gazdatisztek czimtára

1903. MELY TARTALMAZZA MAGYARORSZÁG URADALMI ÉS AZOKAN ALKALMAZOTTAK PONTOS CZIMÉT. SZEDÉS ALATT VAN ÉS 1902. ÉV VÉGÉN JELENIK MEG. ELŐFIZETÉSI ÁRA 3-30 KORONA PORTÓMENTES KÜLDÉSEL. BOLTÍ ÁRA 4 KOR.

Hitelszövetkezeti könyvvitel és Hitelszövetkezeti ügyvitel

II-İK BŐVÍTETT KIADÁS, IRTA ÖNÖDY ZSIGMOND, AZ ORSZÁGOS KÖZPONTI HITELSZÖVETKEZET ELLENŐRZŐ OSZTÁLYÁNAK FŐNÖKE. AZ 1899: XXIII. T.-CZ. ALAPJÁN ALAKULT ORSZÁGOS KÖZPONTI HITELSZÖVETKEZET KÖTELEKÉBE TARTOZÓ HITELSZÖVETKEZETEK SZÁMÁRA ÁRA KÖTETENKINT 4-30 KOR.

A "PÁTRIA"

IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZV.-TÁRSASÁG

BUDAPEST IX., ÜLLŐI-ÚT 25. (Köztelek)

Ujabban berendezkedett finomabb művészeti és illusztrációs nyomdai munkák előállítására. A legszebb és legmodernebb kiállításban készit disz munkákat, illusztrált könyveket, finom árjegyzékeket és katalógusokat, prospektusokat, körleveleket, szines reklámplakátokat. Mindennemű üzleti nyomtatványt. A „Patria“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság saját betűöntődével is rendelkezőn, csaknem az összes nyomtatványok előállításánál új betűk használatnak.

Az „Erdészeti Lapok“ 1903. évi IX. füzetének tartalma.

	Oldal
A legelőszükség és a kivándorlás. Irta: <i>Havas Ágoston</i>	787
A magyar korona országainak gyári faipara az 1898. évben. Ismerteti: <i>Schmidt Károly</i> , m. kir. erdőtanácsos. (Folytatás.)	813
A külföld erdőrendezési eljárásai. Irta: <i>Bund Károly</i> (Folytatás.)	828
A zsolnai iparkiallításról. Irta: <i>Silvaticus</i>	838
Egyesületi közlemények. Felhívás a Tisza Lajos, Wagner Károly, az Erzsébet Királyné és a Luczenbacher Pál alapítványból kiosztandó segélyek ügyében	843
Irodalmi szemle. A német erdészeti egyesület III. közgyűlésének tanácskozásai. (Sz. G.) (Folytatás.)	844
Hivatalos közlemények. Hirdetmény az 1903. évben megtartandó erdőéri és vadéri szakvizsgák ügyében	851
Különművek. Erdőkezelési állapotok. (<i>Csegery Pál</i>). — Uj készülék a keretfűrészek pengéjének megfeszítésére. (G.) — Vasuti talpfák ki- vitele Dél-Afrikába. — Az Erdélyi Kárpát-Egyesület. — Az idegen vadászok kiszorítása. — A körmendi magpergető. — Udvari szállítói czim. — Halálozás	852
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	858
A magyar korona országainak külkereskedelmi forgalma fában, faárukban, cserzőanyagokban és papírosanyagban 1900.	859
Erdészeti Rendeletek Tára. Jegyzőkönyv a m. k. földmivelésügyi ministerium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtisztek gyerme- keinek nevelését segélyző alap intéző-bizottságának Budapesten, 1903. évi július hó 27-én és 28-án tartott rendes üléséről	885
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések. (1903. évi augusztus hóban)	890
Hirdető melléklet	I—XIX